

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY ZABRODZIE**

PROGNOZA O ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Autorzy:	mgr Hanna Kowińska <i>Biegły z listy Woj. Maz. w zakresie ocen oddziaływania inwestycji na środowisko</i> Nr 0335 Maria Witerska
----------	--

Warszawa, listopad 2016 r.

1	WSTĘP	3
1.1	Podstawy formalno - prawne	3
1.2	Cele i zakres prognozy	3
1.3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	3
1.4	Materiały wejściowe; źródła informacji	5
2	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	6
2.1	Wprowadzenie.....	6
2.2	Zawartość i cel dokumentu	7
2.4	Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z gminnych dokumentów planistycznych i strategicznych.....	20
3	CHARAKTERYSTYKA TERENU OPRACOWANIA	21
4	OCENA STANU ŚRODOWISKA	23
4.1	Charakterystyka stanu środowiska	23
4.2	Środowisko abiotyczne	24
4.3	Środowisko biotyczne	30
4.4	Obiekty i obszary chronione.....	32
	Wykaz ptaków będących przedmiotami ochrony w Dolinie Dolnego Bugu PLB140001.....	33
	Gatunki zwierząt i roślin będące przedmiotami ochrony w Ostoji Nadbużańskiej PLH140011	37
5	ŚRODOWISKO KULTUROWE	49
5.1	Archeologia.....	49
5.2	Dziedzictwo kulturowe chronione prawem	54
6	WPŁYW DOTYCHCZASOWEGO SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA NA STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM.	58
7.	USTALENIA PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.	59
7.1	Wprowadzenie.....	59
7.2	Struktura funkcjonalno- przestrzenna.....	59
7.3	Kierunki, zasady zagospodarowania i użytkowania obszarów zabudowy gminy	61
	terenów otwartych	67
8	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.	70
8.1	Cele środowiskowe i przyjęte standardy a kierunki rozwoju przestrzennego gminy	70
8.2	Oddziaływanie na strukturę przyrodniczą gminy, Korytarze ekologiczne.....	71
8.3	Prognozowane nowe oddziaływania na środowisko i krajobraz	72
8.4	Oddziaływania na obszary Natury 2000.....	73
8.5	Zalecenia dla ochrony obszarów Natury 2000	74
8.6	Oddziaływania na zdrowie i warunki życia ludzi	76
8.7	Prognozowane oddziaływania ustaleń Studium na środowisko, a w szczególności na tereny chronione.....	78

8.8 Prognoza wpływu ustaleń projektu studium na poszczególne tereny	79
8.9 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii	88
8.10 Zagrożenie powodziowe i zagrożenie osuwaniem się mas ziemi	89
9 PROGNOZOWANY WPŁYW USTALEŃ STUDIUM NA STAN ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	89
10 ZAGROŻENIA TRANSGRANICZNE	89
11 PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO USTALEŃ STUDIUM	90
11.2 Zasady prawnej ochrony przyrody	90
11.2.3 Kierunki ochrony wynikające z położenia w obszarze Zielone Płuca Polski	92
12 Streszczenie	94

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW:

Załącznik 1 – Uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie – WOOŚ-I411.WOO-7041-133/09bs z dnia 23.07.2009.

Załącznik 2 – Opinia Sanitarna . Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie – ZNS.711-221-1/09.MKz dnia 06.02.2009

1 WSTĘP

1.1 Podstawy formalno - prawne

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko do projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Zabrodzie” wynika –z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa o ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353).

Sporządzenie prognozy jest elementem postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której podlegają również – między innymi - studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

1.2 Cele i zakres prognozy

Celem prognozy jest:

- ocena stopnia i ocena uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w dokumencie (Studium),
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych realizacji studium,
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych nie przyjęcia studium,
- ewentualna propozycja rozwiązań alternatywnych, które pozwolą na zmniejszenie bądź wyeliminowanie negatywnych skutków wynikających z zapisów w studium.

Zakres prognozy określa art. 51 ust.2 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. oraz zgodnie z art. 53 w/w ustawy - postanowienia uzgadniające zakres i stopień szczegółowości prognozy wydane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 23.07.2009 roku (WOOŚ-I411.WOO-7041-133/09bs) oraz Opinia Sanitarna . Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie –ZNS.711-221-1/09.MKz dnia 06.02.2009

Oceną w ramach Prognozy objęte zostały następujące elementy:

- określenie w jakim stopniu projektowane zmiany Studium wpłyną na jakość, funkcjonowanie i gospodarowanie zasobami środowiska oraz na jakość życia mieszkańców gminy.
- określenie w jakim zakresie przewidywane oddziaływania będą miały charakter negatywnie znaczący na stan środowiska przyrodniczego
- wskazanie działań minimalizujących negatywne oddziaływania
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, głównie dotyczące obszarów chronionych.

1.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

W związku z ogólnym, strategicznym charakterem analizowanego dokumentu (Studium) uznano, że szczegółowość prognozy musi odpowiadać szczegółowości dokumentu.

Na potrzeby opracowania przyjęto klasyczne narzędzia i kryteria oceny, tj. opis występujących zasobów przyrodniczych i ich ocenę wskaźnikową.

Wobec braku listy indykatywnej przyszłych realizacji, w tym określenia ich skali, możliwych lokalizacji i programu przedsięwzięć w ramach przeznaczeń terenów, ocena została

przeprowadzona na podstawie wiedzy eksperckiej dotyczącej możliwych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary Natura 2000.

Zasadniczej ocenie poddano przede wszystkim ustalenia zawarte w studium w Części II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Treść niniejszego opracowania zawiera trzy zasadnicze części.

Pierwszą część stanowi ogólną analizę aktualnego stanu środowiska przyrodniczego na obszarze studium i terenów przyległych, ze szczególnym uwzględnieniem jego wrażliwości i odporności na degradację, wymogów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej oraz dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu i jego wpływu na środowisko, a także na jakość życia i zdrowia ludzi.

Drugą część opracowania stanowi omówienie ustaleń zawartych w studium, szczególnie tych, które mogą mieć wpływ na środowisko przyrodnicze.

Trzecia część jest właściwą prognozą, którą poprzedza ocenę dotychczasowych skutków wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko oraz przewidywanych oddziaływań realizacji studium na poszczególne elementy środowiska i ich wzajemne powiązania. W tej części zostały również przedstawione propozycje rozwiązań mogących wyeliminować lub ograniczyć negatywne wpływy na środowisko.

Ocena oddziaływania skutków realizacji projektu studium zmierza do rozpoznania wpływu na środowisko przyrodnicze zastosowanych ustaleń w projekcie studium dla poszczególnych jednostek urbanistycznych oraz wydzielenie jednostek, na których mogą wystąpić istotne oddziaływania. Ustalono charakter i wpływ tych oddziaływań na poszczególne składniki środowiska uwzględniając intensywność powodowanych przez nie przekształceń, czas ich trwania i ich zasięg przestrzenny. Na podstawie tej oceny dokonano prognozy potencjalnych skutków wpływu projektu studium na środowisko przyrodnicze. Zasadniczą część prognozy wykonano w ujęciu tabelarycznym, co pozwala przedstawić potencjalne oddziaływanie przewidywanego sposobu zagospodarowania wybranych jednostek na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Oddziaływanie ustaleń projektu studium na środowisko oceniano posługując się następującymi kryteriami:

- ♦ charakterem zmian (bardzo korzystne, korzystne, niekorzystne, niepożądane, bez znaczenia),
- ♦ intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- ♦ bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane),
- ♦ okresu trwania oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne, przejściowe),
- ♦ zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne),
- ♦ trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Opracowanie „Prognoza skutków ustaleń oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie” obejmuje niniejszy tekst oraz załącznik w postaci mapy prognozy wykonanej w skali (1: 10 000).

Niniejsza prognoza nie ustanawia przepisów prawnych. Może jednak istotnie wpływać zarówno na kształt studium, jak i na jego późniejszą realizację. Już na etapie prac nad projektem studium prognoza staje się środkiem wczesnego ostrzegania, z kolei w trakcie stosowania przepisów studium, prognoza może i powinna przyczyniać się do wyboru wariantów korzystnych dla środowiska przyrodniczego.

Zestawienie w prognozie potencjalnych zagrożeń oraz przedstawione przewidywane skutki realizacji studium nie są równoznaczne z likwidacją czy wyeliminowaniem wszelkich

zagrożeń dla środowiska, jakie mogą w przyszłości powstać w skutek realizacji inwestycji. Na etapie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, sygnalizuje się możliwość wystąpienia zagrożeń, zaś likwidacja bądź ich zmniejszenie możliwe jest dopiero na późniejszych etapach, np. na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę.

1.4 Materiały wejściowe; źródła informacji

- ◆ Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., Dz. U. 2016 poz.778.;
- ◆ Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Dz. U. Nr 118 poz. 1233;
- ◆ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja), Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, maj 2006 r.;
- ◆ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 180/14 z dnia 7 lipca 2014 r.
- ◆ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000,
- ◆ Woś A., Klimat Polski, PWN, Warszawa 1999,
- ◆ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, 2011 r.
- ◆ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do roku 2015 (aktualizacja), Uchwała Nr X/80/2007 Rady Powiatu w Wyszowie z dnia 27 czerwca 2007 r.
- ◆ Strategia Rozwoju Gminy Zabrodzie, Uchwała Rady Gminy Zabrodzie Nr XVIII/75/2004z dnia 3 czerwca 2004 r.
- ◆ Gmina Zabrodzie - Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe z 2001r.
- ◆ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Zabrodzie, BPRW SA, 2012 r.
- ◆ Uproszczona inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych i gatunków stanowiących przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000: Dolina Dolnego Bugu PLB140001 i Ostoja Nadbużańska PLH140011 na terenie gminy Zabrodzie - **EcoFalk Michał Falkowski**
- ◆ „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi” Gmina : Wyszów, powiat: wyszkowski, województwo: mazowieckie. Obszary zagrożenia powodziowego – rzeka BUG. Zleceniodawca: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wykonawca: Małopolska Grupa Geodezyjno – Projektowa S.A. w Tarnowie. Wrzesień 2004;
- ◆ Obszary zagrożenia powodziowego - rzeka Bug, Gmina Zabrodzie, 2004 r.
- ◆ Mapy zagrożenia powodziowego i Mapy ryzyka powodziowego, KZGW w Warszawie, 15.04.2015 r.
- ◆ Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych w Województwie Mazowieckim - Nadbużański Park Krajobrazowy, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa – wrzesień 2005.

- ♦ dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego - <http://www.stat.gov.pl/gus>,
- ♦ Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie. 2011,
- ♦ Rejestr Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- ♦ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie, Uchwała Rady Gminy Zabrodzie Nr XXXIX/181/2006 z dnia 31 sierpnia 2006 r.
- ♦ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie Uchwała Nr V/12/98 Rady Gminy w Zabrodziu z dnia 10 grudnia 1998 r.
- ♦ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie Uchwała Nr XXXVI/134/2002 Rady Gminy w Zabrodziu z dnia 29 sierpnia 2002 r.
- ♦ Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Zabrodzie, 2006 r.
- ♦ Program Ochrony Środowiska Gminy Zabrodzie, 2006,
- ♦ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do roku 2015 (aktualizacja), Uchwała Nr X/80/2007 Rady Powiatu w Wyszowie z dnia 27 czerwca 2007 r.
- ♦ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, 2011 r.

2 INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1 Wprowadzenie

Przedmiotem prognozy jest projekt „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie” przygotowany w Biurze Planowania Rozwoju Warszawy SA w 2011-2016 roku.

Merytoryczną podstawą prawną opracowania zmian „Studium....” jest ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawa formalną sporządzenia dokumentu jest Uchwała Rady Gminy Zabrodzie Uchwały Nr X/55/07 Rady Gminy Zabrodzie z dnia 11 października 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie.

Rada Gminy Zabrodzie przyjmując powyższą uchwałę zdecydowała w § 5 o uchyleniu Uchwały Nr XXXIX/181/2006 Rady Gminy Zabrodzie z dnia 31 sierpnia 2006r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Zabrodzie Nr XXXIX/180/2006 z dnia 31 sierpnia 2006r.

2.2 Zawartość i cel dokumentu

Celem opracowania Studium jest określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w oparciu o uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania i możliwości rozwoju.

Zakres i układ Studium podporządkowany został wymaganej ustawowo treści studium. Zakres przestrzenny obejmuje całą gminę w jej granicach administracyjnych.

Problematykę studium ujęto w rozdziałach tematycznych, w których zawarto zagadnienia wskazane w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Są to:

- Część diagnostyczna, w której dokonano charakterystyki i analizy uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych, funkcjonalnych, społecznych.
- Część strategiczna, w którym omówiono założenia oraz podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Część, w której dokonano uzasadnienia zaproponowanej koncepcji rozwoju oraz syntezę ustaleń studium.

Studium składa się z wielobranżowej części opisowej oraz rysunków (map) w skali 1:10 000:

- Uwarunkowania rozwoju gminy,
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego.
- Podsumowanie

Zgodnie z nowelizacją Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 18 listopada 2015 roku, wprowadzono rozdział dotyczący analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz demograficznych, określających potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

W studium wyznaczono:

- obszary zabudowy, które będą ulegały przekształceniom przestrzennym, • obszary otwarte, które nadal pozostaną nie zabudowane.

Do obszarów zabudowy gminy zaliczyć należy wszystkie obecnie zainwestowane (zabudowane) tereny będące w posiadaniu (lub władaniu), zarówno osób prywatnych, gminy, skarbu państwa, jak i innych podmiotów oraz wszystkie tereny wyznaczone i przeznaczone w studium pod zorganizowane zainwestowanie (zabudowę). Terenami preferowanymi do rozwoju rekreacji i wypoczynku, poza istniejącymi terenami w Mostówce, Młynarzach, Słopsku, położonymi w bezpośredniej bliskości doliny rzeki Bug, będą również nowe, wyznaczone na rysunku kierunków Studium, grunty we wsi Choszczowe, Basinów, Podgać.

Do obszarów otwartych należy zaliczyć obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, lasy (obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej) i wody śródlądowe, rzeki, ciek, stawy oraz tereny zieleni urządzonej, tereny zieleni nieurządzonej i tereny cmentarzy.

Na terenie gminy Zabrodzie zostały wyznaczone i oznaczone na rysunku kierunków Studium – **Kierunki zagospodarowania przestrzennego** w skali 1:10000, odpowiednio symbolami, następujące rodzaje obszarów funkcjonalnych:

- ♦ symbolem MU - tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- ♦ symbolem UM – tereny zabudowy usługowo-mieszkaniowej,

- ♦ symbolem MNL – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej i letniskowej,
- ♦ symbolem ML- tereny zabudowy rekreacyjnej i letniskowej
- ♦ symbolem U – tereny zabudowy usługowej,
- ♦ symbolem UO – tereny zabudowy usług oświaty i sportu,
- ♦ symbolem UK – tereny zabudowy usług kultury i kultu religijnego,
- ♦ symbolem UP – tereny usługowo-produkcyjne,
- ♦ symbolem UT – tereny usługowo-techniczne
- ♦ symbolem USR – tereny usług sportu i rekreacji.

Z uwagi na charakter i skalę dokumentu jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zasięgi ww. obszarów funkcjonalnych wymagają uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w oparciu o szczegółowe mapy sytuacyjne i ewidencyjne

Tereny wskazane w studium do zabudowy wymagają w części uzyskania zgody odpowiedniej instytucji na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolne lub nieleśne oraz późniejszego wyłączenia z produkcji rolnej i leśnej.

Zabudowa w poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów, należy określić niezbędne, wymagane zapisami prawa, parametry i współczynniki charakterystyczne dla każdego z terenów, opisanych w analizowanym Studium

Studium wyznacza także następujące rodzaje obszarów otwartych, dla których wprowadza generalny zakaz zabudowy

- ♦ symbolem R – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ♦ symbolem LS – lasy,
- ♦ symbolem ZP – tereny zieleni urządzonej,
- ♦ symbolem ŁP – tereny zieleni nieurządzonej, nieużytki, łąki, doliny rzek,
- ♦ symbolem ZC – tereny cmentarzy.

W studium na rysunku kierunków Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie - **Kierunki zagospodarowania przestrzennego** w skali 1:10 000 wskazano ponadto:

- lokalizacje inwestycji celu publicznego, w tym m. in.:

- ♦ ponadlokalnego: inwestycji związanych z ochroną przeciwpowodziową - dwa obszary w miejscowościach Słopsk i Młynarze, które będą wymagały budowy wałów przeciwpowodziowych,
- ♦ lokalnego, określone na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Zabrodzie przyjętej Uchwałą Rady Gminy w Zabrodziu uchwałą nr XVIII/75/2004 z dnia 3 czerwca 2004 r.: budowy kompleksu sportowego, rozbudowy i remontów szkół, budowy domu kultury,
- ♦ obiekty, granice stref i obszary chronione, w tym:
- ♦ obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000: Ostoja Nadbużańska

PLH140011, Dolina Dolnego Bugu PLB140001 oraz Wydmy Lucynowsko Mostowieckie PLH140013,

- ♦ lasy ochronne – wchodzące w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „Lasy Warszawskie”, zlokalizowane w części wschodniej oraz północno zachodniej gminy,

- ♦ pomniki przyrody,

- ♦ wydmy, zlokalizowane wewnątrz zwartych kompleksów leśnych, przed zainwestowaniem i nadmierną penetracją,

- ♦ gleby chronione klas I-III,

- ♦ obszary wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

- ♦ stanowiska archeologiczne,

- ♦ obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

- ♦ obiekty zabytkowe postulowane do objęcia ochroną w planach miejscowych,

- ♦ strefy sanitarne od cmentarzy,

- ♦ ujęcie wody wodociągu gminnego wraz ze strefą ochrony bezpośredniej,

- obszary zagrożenia powodziowego:

- ♦ zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%, obszary szczególnego zagrożenia powodzią zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 5%, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi - powiązania przyrodnicze:

- ♦ korytarz ekologiczny doliny Bugu,

- ♦ lokalne powiązania przyrodnicze,

- inne obszary:

- ♦ tereny górnicze,

- ♦ obszary górnicze,

- ♦ obszary wymagające przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, dla których gmina zamierza sporządzić plan miejscowy,

- ♦ obszary wymagające przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, dla których gmina zamierza sporządzić plan miejscowy,

- ♦ obszary przestrzeni publicznych, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów miejscowych

- elementy infrastruktury technicznej:

- ♦ droga krajowa S8,

- ♦ drogi powiatowe,

- ♦ drogi gminne,

- ♦ typy skrzyżowań: węzeł drogowy wielopoziomowy, przejazd bez powiązań,

- ♦ linia elektroenergetyczna 110kV wraz z pasem technologicznym,

- ♦ gazociągi wysokiego ciśnienia ze strefą ochronną,

- ♦ stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia,

- inne:

- ♦ ciek wodny,

- ◆ stacje paliw,
- ◆ przystanki kolejowe.

2.3 Powiązania z innymi dokumentami

Dokument „Studium...” został przygotowany w ścisłym powiązaniu z dokumentami planistycznymi krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

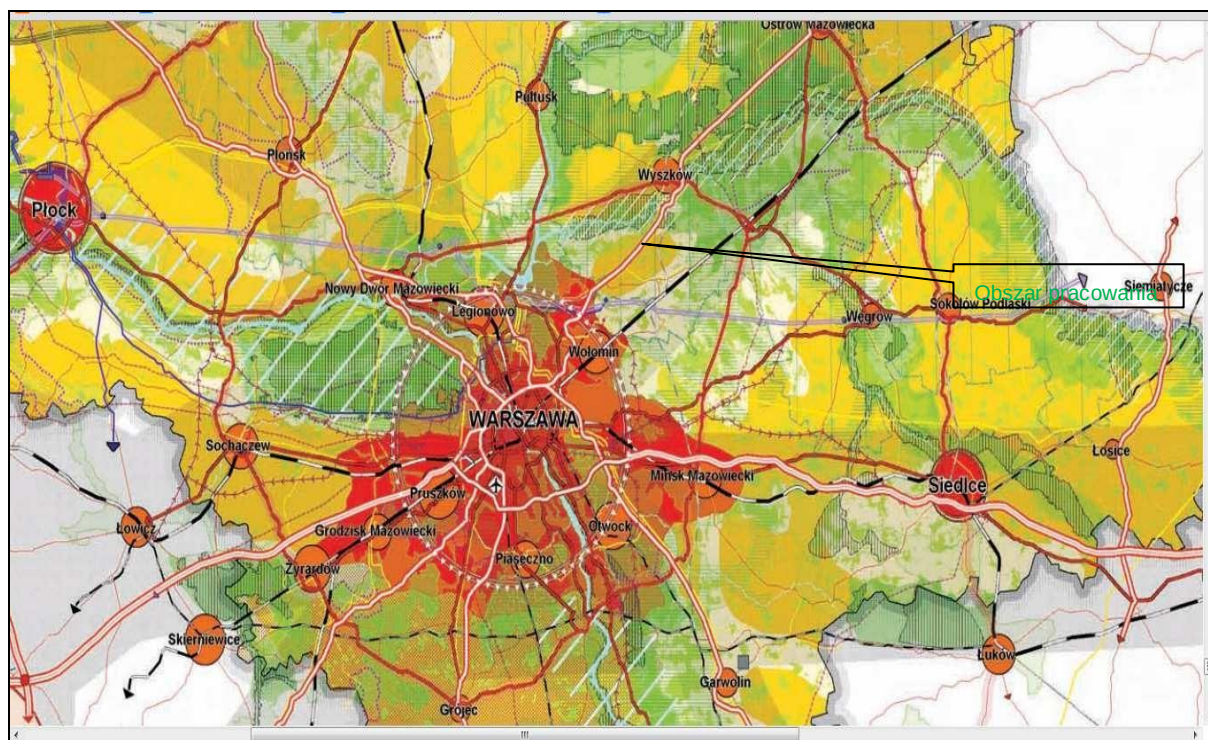
W szczególności uwzględniono zapisy „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju 2030”, która stanowi podstawowy dokument o charakterze studialno-planistycznym, przedstawiający poglądy na temat polityki przestrzennej państwa.

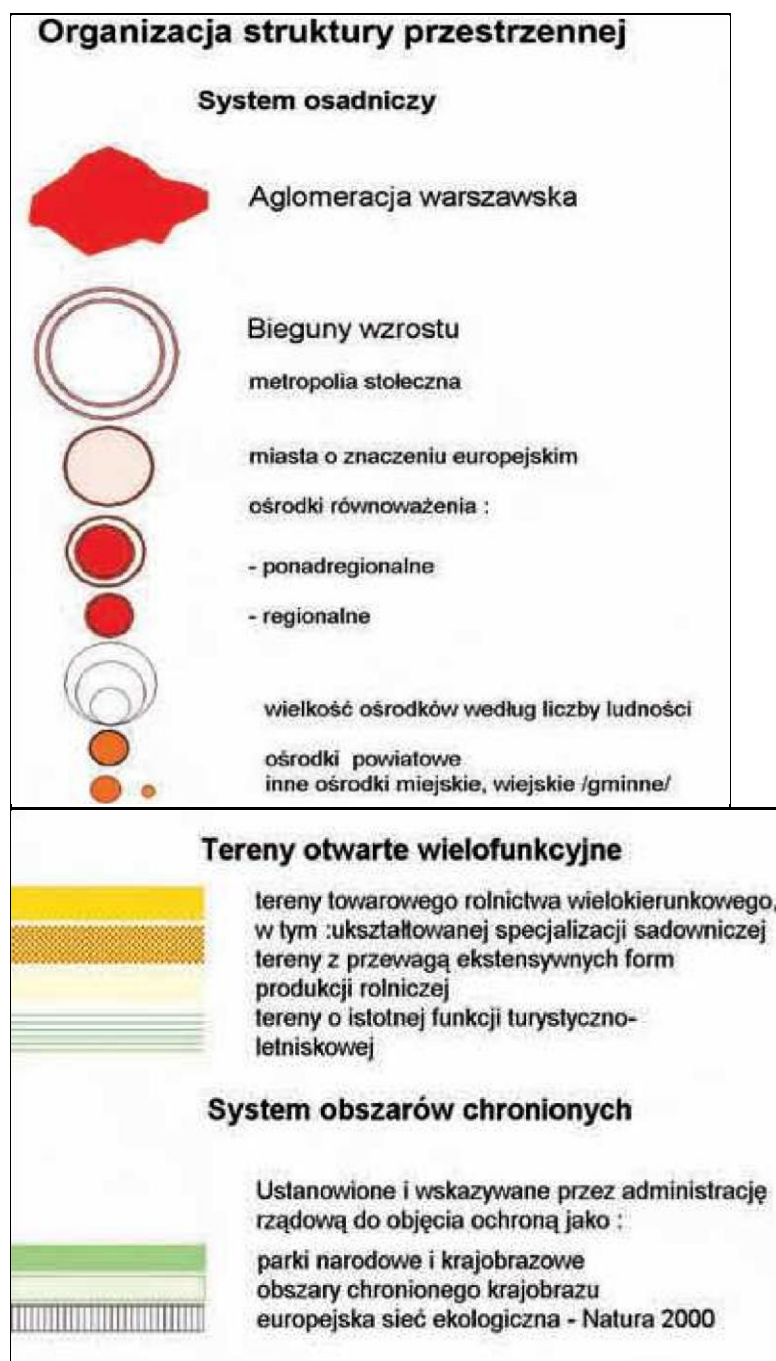
W w/w dokumencie znalazły się następujące elementy odnoszące się do badanego obszaru województwa mazowieckiego:

- ◆ na obszarach otaczających aglomerację warszawską Warszawę wymaga się ukierunkowania rozwoju działalności gospodarczej w celu zahamowania chaotycznych procesów żywiołowych, w szczególności ze względu na charakterystyczną cechę relacji między Warszawą a regionem, którą jest największy w kraju rażący kontrast między potencjałem społecznym i gospodarczym Warszawy oraz poziomem jej rozwoju, a depresją społeczno-gospodarczą otoczenia.

Projekt aktualizacji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju wskazuje dla woj. mazowieckiego działania na najbliższe 20 lat:

- ◆ uzyskanie poprawy międzynarodowych połączeń komunikacyjnych z obszarem metropolitalnym a także z ośrodkami subregionalnymi,
- ◆ wzmocnienie funkcji metropolitalnych,
- ◆ integrowanie transportu obsługującego obszar metropolitalny.

Położenie gminy Zabrodzie na tle struktury przestrzennej regionu wg "Planu zagospodarowania przestrzennego woj. mazowieckiego"

Regionalnymi dokumentami strategicznymi, które zawierają wykładnię niezbędnych prorozwojowych założeń, są: „Strategia rozwoju regionalnego województwa mazowieckiego – aktualizacja do roku 2030” oraz „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, zatwierdzony Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 180/14 z dnia 7 lipca 2014 r. Dokumenty te stanowią kompleksową koncepcję działania na rzecz długotrwałego rozwoju regionu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego jest dokumentem, którego wytyczne – pomimo jego regionalnej skali – są propozycjami konkretnych rozwiązań dla poszczególnych rejonów województwa. Dla gminy wiążące będą jego ustalenia dotyczące sprecyzowanych zadań wojewódzkich.

Wśród zagadnień dotyczących gminy Zabrodzie można wymienić następujące elementy:

W planie województwa uwzględniono zadania rządowe i zadania samorządu województwa, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz ustalono obszary, na których przewiduje się realizację tych celów.

W planie województwa mazowieckiego wskazano wiele miejsc występowania kolizji i konfliktów przestrzennych, wywołanych naturalną kolizją funkcji zagospodarowania przestrzennego powstałą pomiędzy: presją urbanizacyjną – koniecznością rozwoju systemów transportowych i infrastruktury technicznej, a ochroną środowiska. Na obszarze gminy Zabrodzie wskazano miejsca głównych konfliktów przestrzennych:

- ♦ obszary atrakcyjne pod względem zasobów i walorów przyrodniczych, w tym również najcenniejsze, objęte ochroną prawną dopuszczającą zabudowę na tych obszarach,
- ♦ obszary położone w dolinie Bugu ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe będące obszarami występowania zagrożenia powodziowego, na których dopuszczana jest zabudowa,
- ♦ a także brak planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jako narzędzia ułatwiającego utrzymanie właściwego stanu ochrony, przedmiotu ochrony oraz ułatwiającego nadzór, zarządzanie i monitoring na ww. obszarach,

Polityka rozwoju systemów infrastruktury transportowej

Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej uwzględnia przebieg przez województwo mazowieckie trzech ustanowionych paneuropejskich korytarzy transportowych oraz jednego postulowanego z międzynarodowym węzłem drogowo-kolejowym oraz lotniczym w Warszawie. Na obszarze gminy Zabrodzie znajduje się korytarz **KI** Helsinki – Tallin – Ryga – Kowno – Warszawa. Wypełnienie tego korytarza stanowią: droga ekspresowa S8 Szypliszki – Suwałki – Augustów – Warszawa (Via Baltica).

Jako niezbędne działania integrujące układ transportowy Plan ustala:

- ♦ budowę węzłów przesiadkowych;
- ♦ budowę parkingów dla samochodów i rowerów przy przystankach autobusowych i kolejowych;
- ♦ budowę zintegrowanej sieci połączeń i ułatwień dowozowych w układach autobus-kolej, samochód-kolej/autobus;
- ♦ wprowadzenie ułatwień dla transportu publicznego w formie zintegrowanych rozkładów jazdy i rozwiązań taryfowych;
- ♦ rozbudowę systemu ścieżek rowerowych i jego integrację z pozostałymi środkami transportu zbiorowego.

Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Głównym celem rozwoju infrastruktury energetycznej na terenie województwa mazowieckiego jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu i kraju. W zakresie rozwoju i dywersyfikacji źródeł energii i paliw Plan ustala:

- ♦ rozbudowę elektrowni systemowych: Kozienice i Ostrołęka;
- ♦ rozbudowę i modernizację istniejących elektrociepłowni i ciepłowni, w tym przede wszystkim elektrociepłowni warszawskich: Żerań i Siekierki, z przystosowaniem do wykorzystywania paliw niskoemisyjnych, głównie gazu ziemnego i odnawialnych źródeł energii;

♦ rozbudowę i modernizację istniejących oraz budowę nowych rozproszonych źródeł energii, w tym przede wszystkim wykorzystujących zasoby energii odnawialnej i niekonwencjonalnej lub paliwa niskoemisyjne, a także technologie łącznego wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu;

♦ wykonywanie odwiertów poszukiwawczych ropy naftowej i gazu ziemnego (w tym łupkowego) oraz budowę niezbędnej infrastruktury eksploatacyjnej i przesyłowej.

Na obszarze gminy brak jest istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć 400 kV i 220 kV, stanowiących elementy sieci przesyłowej. W granicach gminy znajduje się jedynie linia wysokiego napięcia 110 kV stanowiąca sieć dystrybucyjną.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Rembelszczyzna – Białystok o znaczeniu krajowym. Plan postuluje jego rozbudowę i modernizację.

W zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, Plan ustala następujące działania w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków:

- ♦ budowa magistral przesyłowych i poprawa stanu technicznego sieci;
- ♦ wspieranie budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w małych miastach i na obszarach wiejskich, szczególnie w zwartych systemach osadniczych;
- ♦ wyposażenie w oczyszczalnie ścieków i kanalizacje jednostek osadniczych o skupionej zabudowie o równoważnej liczbie mieszkańców od 2000 do 15 000;
- ♦ budowę systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych.

♦

Zagrożenia powodziowe i występowanie suszy

Plan ustala kierunki działań zmierzające do ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska i dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, takie jak:

- ♦ uwzględnianie obszarów zagrożenia powodzią w: studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- ♦ wprowadzanie zakazów i ograniczeń w użytkowaniu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczonych w Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej sporządzonym m.in. dla rzeki Bug;
- ♦ uwzględnienie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, sporządzanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- ♦ realizacja inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej ujętych w Planie zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, w tym: na rzece Bug;
- ♦ podejmowanie kompleksowych i zintegrowanych działań inwestycyjnych z zakresu podniesienia bezpieczeństwa powodziowego oraz działań służących osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu wód;
- ♦ wdrażanie rozwiązań przyjaznych środowisku, polegających na zwiększeniu skuteczności zarządzania falą powodziową poprzez:
 - tworzenie polderów zalewowych lub ich renaturalizację; kształtowanie pokrycia terenu w sposób ograniczający wpływ powierzchniowy i sprzyjający retencji wód;

ochronę naturalnych terenów podmokłych i stosowanie metod agrotechnicznych w rolnictwie;
dostosowanie sposobu zagospodarowania terenu do jego naturalnych cech, predyspozycji i walorów oraz odporności środowiska na antropopresję;
stosowanie dobrych praktyk w formie standardów architektonicznych, urbanistycznych i budowlanych na terenach zagrożonych występowaniem powodzi i podtopień (obszary o dużym potencjale do wzebrań lokalnych oraz niskiej retencji);

- ♦ dostosowywanie zagospodarowania terenów nadrzecznych do poziomu zagrożenia powodziowego, w tym przeciwdziałanie intensyfikacji zagospodarowania nadbrzeży;
 - ♦ racjonalne wykorzystanie technicznych środków ochrony przed powodzią, w tym podniesienie skuteczności działania i efektywności infrastruktury przeciwpowodziowej oraz zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta i międzywala;
 - ♦ poprawa stanu infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym rozbudowa oraz modernizacja wałów przeciwpowodziowych na rzekach województwa mazowieckiego;
 - ♦ budowa i modernizacja infrastruktury służącej do zwiększenia retencji wodnej, w celu skutecznego sterowania wzebrańmi powodziowymi oraz zapewnienia wystarczającej ilości wody w okresach suszy;
 - ♦ prowadzenie robót utrzymaniowych oraz regulacyjnych i udrażniających dla zapewnienia bezpieczeństwa przepływu wód wzebrańmi, kształtujących przemieszczanie się wzebrań w korytach rzek;
 - ♦ zwiększenie wykorzystania wód opadowych i roztopowych;
 - ♦ zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego terenów w dużych aglomeracjach, cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, zakładów przemysłowych, infrastruktury przemysłowej i komunalnej;
 - ♦ wzmacnianie instytucjonalnego systemu zarządzania kryzysowego, ostrzegania i prognozowania zagrożenia oraz likwidacji skutków powodzi;
 - ♦ szeroka edukacja prowadząca do zwiększania świadomości społeczności lokalnych o zagrożeniach powodziowych;
- ♦ zapewnienie alternatywnych dróg dojazdu i zaopatrzenia energetycznego dla obszarów zagrożonych powodzią poprzez odpowiednie dostosowanie istniejącej infrastruktury (nasypy drogowe i kolejowe, mosty, przepusty, linie energetyczne, rurociągi itp.). Polityka rozwoju i modernizacji obszarów wiejskich

W zakresie zrównoważonego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, plan ustala:

- ♦ wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej:
sadownictwa i warzywnictwa,
mleczarstwa, produkcji mięsa;
- ♦ ochronę przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- ♦ ograniczanie przeznaczania najlepszych gleb pod uprawy roślin energetycznych;
- ♦ przeciwdziałanie fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez działania na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw, prace scaleniowe i zagospodarowanie poscaleniowe;
- ♦ **ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze poprzez przeciwdziałanie przeznaczaniu przez gminy gruntów rolnych klas I-III na cele**

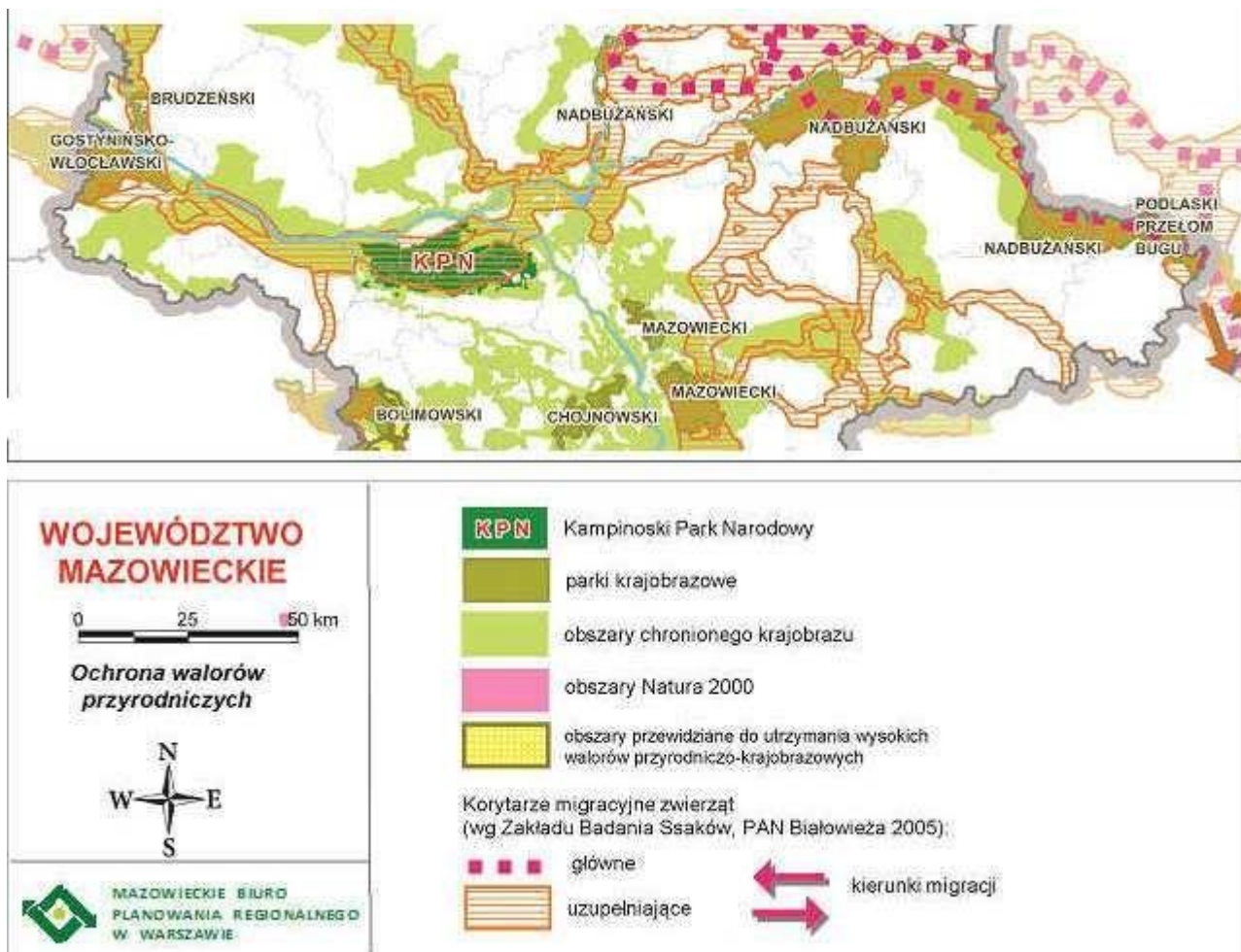
nierolnicze w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;

- ♦ zachowywanie funkcji towarzyszących produkcji żywności, m.in.: utrzymywanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego, zachowywanie wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo (np. jako dopełnienia zielonych pierścieni wokół miast, zwłaszcza Warszawy), utrzymywanie trwałych użytków zielonych dla ochrony bioróżnorodności;
- ♦ upowszechnianie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego;
- ♦ działania na rzecz poprawy warunków glebowo-wodnych dla rolnictwa m.in. poprzez budowę i renowację infrastruktury nawadniającej i odwadniającej.

Gmina leży w obszarze największych wpływów Aglomeracji Warszawskiej (dobra dostępność komunikacyjna Warszawy), posiadającym szanse dalszego rozwoju poprzez wspieranie dotychczasowych trendów społeczno-gospodarczych, północno-zachodnia część gminy leży w obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego, gmina proponowana jest do wdrażania programów rolno-środowiskowych, w gminie przeważają gleby o niskiej jakości oraz rolnictwo średnio i nisko intensywne, w gminie znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych w miejscowościach: Zazdrość i Słopsku o zasobach powyżej 2000 ton, przez obszar gminy przebiega:

- ♦ europejski korytarz transportowy K I, trasa międzynarodowa Via Baltica,
- ♦ dwie elektroenergetyczne linie przesyłowe wysokiego napięcia 110kV relacji „Wyszków – Radzymin (równoległe do drogi S8) i Łochów - Tłuszcz (we wschodniej części gminy).
- ♦ linia kolejowa relacji Tłuszcz – Ostrołęka o znaczeniu lokalnym.

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego gmina Zabrodzie przynależy do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Dodatkowo gmina leży w korytarzu ekologicznym wg sieci ECONET – PI o znaczeniu międzynarodowym. Północna część gminy (dolina Bugu) leży w systemie obszarów prawnie chronionych w formie sieć Natura 2000. W strukturze przestrzennej województwa mazowieckiego, na obszarze całej gminy Zabrodzie wyznacza się tereny preferowane do rozwoju agroturystyki. Polityka kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska

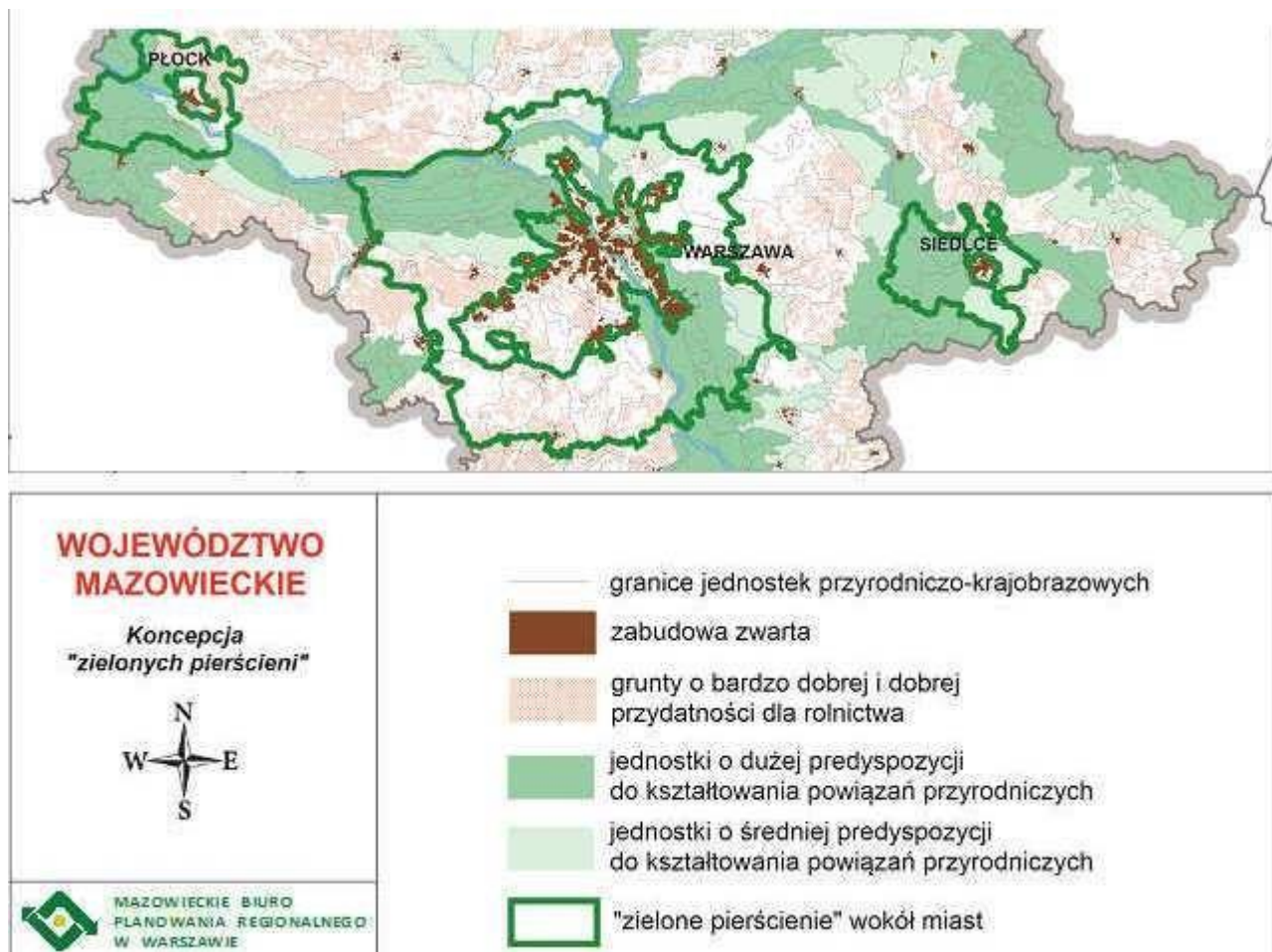
fragm. schematu „Mapa 10 - Ochrona walorów przyrodniczych” z *planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*

Plan ustala następujące kierunki działań mających na celu ochronę walorów środowiska, przyrody i krajobrazu oraz wzrost bioróżnorodności (wybrano najważniejsze odnoszące się do gminy Zabrodzie):

- ♦ utrzymanie potencjału przyrodniczego obszarów i obiektów objętych ochroną prawną w tym: Kampinoskiego Parku Narodowego, 184 rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, 30 obszarów chronionego krajobrazu, 77 obszarów Natura 2000 oraz 882 użytków ekologicznych, 6 stanowisk dokumentacyjnych, 35 zespołów przyrodniczo - krajobrazowych i 4272 pomników przyrody;
- ♦ dążenie do minimalizacji negatywnych oddziaływań inwestycji, w tym transportowych, na obszary chronione cenne przyrodniczo;
- ♦ właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi i gospodarczymi na obszarach chronionych;
- ♦ zapewnienie ochrony krajobrazów zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej;
- ♦ wprowadzenie systemu ochrony prawnej korytarzy ekologicznych;
- ♦ ochronę dolin rzecznych, obszarów mokradłowych i kompleksów leśnych, które stwarzają doskonałe warunki migracyjne zwierząt;
- ♦ zwiększanie potencjału społecznego, w tym edukacyjno-turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, w szczególności objętych ochroną prawną, z

równoczesnym uwzględnieniem działań kompensujących wzrost presji ruchu turystycznego

- ♦ ochronę gruntów leśnych przed zmianą funkcji na nieleśną;
- ♦ realizację Programu Zwiększenia Lesistości dla Województwa Mazowieckiego (zwiększenie lesistości do 25% w 2020 roku), zwłaszcza na terenach rekomendowanych do zalesień w pierwszej kolejności (priorytet I);
- ♦ ochronę terenów zakrzewień i zadrzewień śródpolnych i nadwodnych, stanowiących ostoje wielu gatunków roślin i zwierząt;
- ♦ rozwój i ochronę terenów zielonych (zieleń ogrodowa i parkowa);
- ♦ zwiększanie powierzchni leśnej w województwie, mającej na celu przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej poprzez:
 - ♦ zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków przyrodniczo- krajobrazowych i potrzeb różnorodności biologicznej;
 - ♦ utrzymanie leśnych kompleksów promocyjnych wdrażających nowoczesne, proekologiczne zasady gospodarowania w lasach;
 - ♦ sporządzanie i wprowadzanie programów zwiększania lesistości na terenie gmin;
 - ♦ wyłączanie z użytkowania lasów zasługujących na ochronę prawną lub objęcie ich zasadami gospodarstwa specjalnego;
 - ♦ promowanie i ochronę różnorodności biologicznej w całym procesie zarządzania i gospodarowania lasami;
 - ♦ nadzoru nad przestrzeganiem prawidłowych metod gospodarowania w lasach wszystkich form własności.

fragm. schematu „Mapa 11. Koncepcja „zielonych pierścieni” z planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Ochrona powierzchni ziemi

Plan ustala główne kierunki działań w związku z ochroną powierzchni ziemi:

- ♦ ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne;
- ♦ zachowanie naturalnych form rzeźby terenu oraz ochronę dziedzictwa geologicznego;
- ♦ wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych V i VI klasy bonitacyjnej;
- ♦ utrzymanie istniejących oraz wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień na gruntach użytkowanych rolniczo, w celu ograniczenia procesów erozyjnych;
- ♦ przywracanie wartości użytkowej terenom i gruntom zdegradowanym i zdewastowanym w wyniku czynników antropogenicznych (m.in. przez eksploatację surowców) oraz naturalnych (m.in. przez powódź);
- ♦ ograniczanie, poprzez racjonalną eksploatację kopalin, niekorzystnego wpływu górnictwa odkrywkowego na krajobraz, gleby i lokalne stosunki wodne;
- ♦ prowadzenie ścisłej ewidencji źródeł zanieczyszczeń oraz eliminację nielegalnych źródeł zagrożeń i zanieczyszczeń;
- ♦ prowadzenie prawidłowej gospodarki regulującej stosunki wodne w odniesieniu do użytków rolnych;

- ♦ zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ♦ prowadzenie działań zmniejszających intensywność procesów erozyjnych poprzez zalesienia i zabiegi agrotechniczne.

Ochrona obszarów występowania surowców mineralnych Plan ustala następujące kierunki działań:

- ♦ ochronę i racjonalne użytkowanie kopalin w odniesieniu do złóż udokumentowanych oraz obszarów perspektywicznych i prognostycznych;
- ♦ przywracanie wartości użytkowej obszarom poeksploatacyjnym górnictwa odkrywkowego (rekultywacja);
- ♦ wspieranie prac poszukiwawczych surowców energetycznych, zwłaszcza złóż gazu ziemnego w łupkach ilastych.

Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego

W zakresie ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego ustala wielopłaszczyznowe działania, polegające m.in. na:

- ♦ ochronie regionalnego krajobrazu architektonicznego: rewitalizację wiejskiego dziedzictwa kulturowego (obszary osadnictwa), ochronę najcenniejszych obiektów „in situ”, rozwój skansenów;
- ♦ rewitalizacji i zabezpieczeniu obiektów, zespołów budowlanych i układów urbanistycznych;
- ♦ ochronie dziedzictwa archeologicznego;
- ♦ ochronie miejsc związanych z walkami narodowo-wyzwoleńczymi;
- ♦ ochronie i rozbudowie muzeów;
- ♦ zachowanie różnorodności kulturowej regionu: pielęgnowanie tradycji i lokalnego folkloru w powiązaniu z zasobami dziedzictwa materialnego;
- ♦ ochronie miejsc kultu religijnego;
- ♦ popularyzacji i zwiększaniu dostępności do zasobów dziedzictwa.

Rozwój infrastruktury na potrzeby turystyki

W zakresie rozwoju infrastruktury na potrzeby turystyki przyrodniczej i kwalifikowanej, do której szczególne uwarunkowania posiadają obszary najatrakcyjniejsze przyrodniczo i krajobrazowo, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, leśne kompleksy promocyjne oraz obszary Natura 2000, Plan ustala:

- ♦ uporządkowanie istniejącej sieci szlaków turystycznych oraz ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych oraz wyznaczanie i urządzanie nowych, w tym szlaków ponadregionalnych: rowerowych, kolejowych i wodnych;
- ♦ budowę miejsc postojowych wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę oraz platform widokowych;
- ♦ budowę mostów i przepraw promowych przez rzeki, szczególnie przez Wisłę i Bug;
- ♦ budowę i modernizację urządzeń sportowo-rekreacyjnych między innymi do uprawiania sportów zimowych.

Politykę ekologiczną na szczeblu województwa określa Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku.

Cele główne Programu (zmniejszanie zanieczyszczeń środowiska, racjonalna gospodarka wodą, zwiększenie lesistości i ochrona lasów, poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego, podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej, rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej, utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych) oraz przyporządkowane im cele szczegółowe i działania uwzględnione zostały w Studium.

Analiza zapisów w Studium pozwoliła stwierdzić, że nie są one sprzeczne z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego woj. mazowieckiego oraz, że w zakresie ochrony środowiska zarówno przyrodniczego jak i warunków życia ludzi, są zgodne z celami polityki ekologicznej Państwa i województwa.

2.4 Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z gminnych dokumentów planistycznych i strategicznych

Program Ochrony Środowiska dla gminy Zabrodzie z 2006r., w której gmina wyraża swoją politykę związaną z ochroną środowiska.

Nadrzędnym celem programu jest dążenie do zrównoważonego i trwałego rozwoju gminy, gdzie ochrona środowiska i jego walory stanowią nierozłączną część procesów rozwojowych. Priorytety polityki ekologicznej na terenie gminy Izabelin zostały określone w następujących działach:

♦ **Rozwój infrastruktury ochrony środowiska** Główne cele krótkoterminowe to:

1. Dalsze ograniczenie emisji pyłów do powietrza:
 - Wykorzystanie technologii przyjaznych środowisku,
 - Wspieranie działań zmierzających do zwiększania udziału stosowania paliw gazowych, ciekłych, wykorzystania biomasy oraz innych odnawialnych źródeł energii,
 - Racjonalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących systemów grzewczych,
 - Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” ze źródeł opalanych paliwem stałym poprzez wykorzystanie biomasy i innych źródeł energii odnawialnej.
2. Ograniczenie eutrofizacji wód (doczyszczanie ścieków, gospodarka ściekowa na wsi):
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
 - rozbudowa sieci wodociągowej,
 - modernizacja ujęć wody.

♦ **Ochrona ekologiczna regionu**

Główne cele krótkoterminowe to:

- ochrona zdrowia,
- troska o gatunki chronione,
- spełnianie wymogów regionalnego systemu informacji o trasach przewozu i miejscach składowania materiałów niebezpiecznych.

♦ **Racjonalna gospodarka odpadami, przyjazna środowisku w celu ochrony wód i powierzchni ziemi**

Główne cele krótkoterminowe to:

- Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w porównaniu z zebraną ilością zmieszanych odpadów komunalnych,

- Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów, • Edukacja ekologiczna z zakresu gospodarki odpadami.

♦ **Budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa** Główne

cele krótkoterminowe to:

- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Propagowanie ekologicznego stylu produkcji i konsumpcji,
- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach,
- Tworzenie lokalnych ośrodków edukacji ekologicznej,
- Kształtowanie polityki informacyjnej mającej na celu rezygnację przez firmy i instytucje z konwencjonalnych źródeł energii,
- Mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych,
- Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska,
- Podnoszenie skuteczności przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska.

3 CHARAKTERYSTYKA TERENU OPRACOWANIA

Gmina posiada uchwalone plany miejscowe dla niewielkiej części swego obszaru. Aktualnie gmina nie sporządza żadnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a jak wiadomo to one w znacznym stopniu determinują kierunki rozwoju i stanowią istotne zobowiązania prawne.

Na obszarze gminy występuje istotna rozbieżność między stanem ładu przestrzennego a stanem dalece sprecyzowanych wymogów jego ochrony. Znaczną część obszaru gminy stanowią tereny rolnicze niezabudowane i tereny leśne. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i siedliskowa rozciąga się głównie wzdłuż istniejących dróg. Rozpraszaniu zabudowy szczególnie sprzyja brak systemu wodociągowo – kanalizacyjnego, mała i słabej jakości sieć dróg oraz znaczne obszary położone na wąskich działkach rolniczych, prostopadłych do głównych dróg.

Możliwość tworzenia spójnych układów zabudowy i świadomych kompozycji urbanistycznych, a zwłaszcza - niezbędnych dla integracji społeczności - koncentracji usług i miejsc publicznych jest znacznie utrudniona przez brak odpowiednio położonych, większych terenów stanowiących własność gminy.

Duże wartości przyrodnicze i krajobrazowe gminy stanowią doliny rzeki Bugu i Fiszor oraz lasy. Lasy i tereny leśne zajmują 23,3% powierzchni gminy, przy czym większość powierzchni lasów koncentruje się w północnej części gminy.

Grunty orne występują na obszarze całej gminy, w szczególności we wschodniej i południowej części gminy, gdzie stanowią większe kompleksy przestrzenne. Tereny te są praktycznie pozbawione roślinności naturalnej. Nawet zadrzewienia śródpolne i przydroże występują sporadycznie.

Zasoby przyrodnicze gminy nie były dotąd chronione odrębnym statusem prawnym. Wejście Polski do Unii Europejskiej skutkowało objęciem najbardziej cennych przyrodniczo obszarów gminy Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000.

Krajowy system przyrodniczych obszarów chronionych do chwili obecnej nie obejmuje terenów gminy. Brak obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów ochrony rezerwatuowej. Przewidywana jest zmiana tego stanu rzeczy. Wg ustaleń Planu Województwa oraz Programu Ochrony Środowiska powiatu wyszkowskiego, gmina Zabrodzie (tereny

północno-zachodnie i północno-wschodnie) ma znaleźć się w poszerzonych granicach Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Na dzień dzisiejszy brak jest jednak skonkretyzowanych planów realizacji tych zamierzeń.

Gmina wchodzi w obszar „Zielonych Płuc Polski”, w którym należy konsekwentnie przestrzegać zasad ekorozwoju.

Występujące na obszarze gminy Zabrodzie dobra kultury (obszary i obiekty zabytkowe oraz stanowiska archeologiczne) będą nabierały z biegiem lat jeszcze większej wartości historycznej. W Gminnej Ewidencji Zabytków ujęto 30 obszarów i obiektów zabytkowych oraz 90 stanowisk archeologicznych.

Warunki i jakość życia mieszkańców gminy w zakresie warunków mieszkaniowych i infrastruktury społecznej nie są korzystne w porównaniu z warunkami panującymi w dużych miastach powiatu wyszkowskiego, ale podobne do warunków życia w gminach rolniczych powiatu wyszkowskiego o zbliżonej liczbie ludności.

Gmina Zabrodzie ze względu na liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe jest bardzo atrakcyjna turystycznie. Walory naturalne gminy to przede wszystkim doliny rzeki Bug i Fiszor oraz ich rozlewiska, rozległe łąki, obszary leśne obejmujące 23,3 % powierzchni gminy.

Podstawowy układ drogowy gminy Zabrodzie umożliwiający powiązania zewnętrzne z innymi rejonami tworzą:

- ♦ trasa ekspresowa S8 (Warszawa - Radzymin - Wyszaków - Białystok - granica państwa),
- ♦ drogi powiatowe i ważniejsze gminne.

Drogi i ulice układu podstawowego mają przeważnie nawierzchnie bitumiczne, ale często zdarzają się nawierzchnie utwardzone, żwirowe. Mniejsze ulice i drogi prywatne mają nawierzchnie ziemne, często nieutwardzone.

Przez teren gminy Zabrodzie przebiega linia kolejowa Warszawa - Tłuszcz - Wyszaków - Ostrołęka. W granicach gminy zlokalizowane są dwa przystanki osobowe: stacja Grzegorzewo w miejscowości Adelin i stacja Mostówka. Studium proponuje powstanie nowego przystanku w rejonie wsi Zabrodzie.

Na terenie gminy Zabrodzie występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie infrastruktury technicznej.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę w poszczególnych wsiach gminy jest wodociąg gminny. Wodociąg ten obsługuje 17 wsi. Natomiast pozostałe wsie nie mają zorganizowanego systemu zaopatrzenia w wodę: zaspokajanie potrzeb odbywa się z lokalnych przydomowych własnych ujęć wody.

Odprowadzanie ścieków w sposób zorganizowany, tj. przy pomocy sieci kanalizacyjnej, odbywa się wyłącznie z terenu wsi Zabrodzie, Zazdrość, Niegów, Mostówka, podłączonych do systemu kanalizacji gminnej.

Przez teren Gminy Zabrodzie przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 250 mm o ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa, relacji Nieporęt – Białystok. Przy gazociągu wysokiego ciśnienia wybudowana została stacja gazowe redukcyjno-pomiarowe I o w Niegowie dla potrzeb gazyfikacji gminy Zabrodzie.

Gmina Zabrodzie jest gminą wiejską położoną w niedalekiej odległości od Warszawy (około 40 km) i Wyszakowa (ok. 13 km), w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie wyszkowskim. Dzięki swemu położeniu, gmina posiada dogodne połączenia komunikacyjne zarówno ze stolicą kraju, jak i siedzibą powiatu. Mieszkańcy gminy korzystają ze zlokalizowanych w Warszawie i Wyszakowie (siedzibie powiatu) usług, m.

in. w zakresie szkolnictwa i ochrony zdrowia oraz z rynku pracy. Z kolei dla mieszkańców Warszawy gmina Zabrodzie stanowi miejsce weekendowego wypoczynku. W związku z przynależnością gminy w latach 1975-1999 do województwa ostrołęckiego do dziś zachowały się powiązania Zabrodzia z Ostrołęką - w Ostrołęce mieszczą się delegatury urzędów i instytucji obejmujące swym zasięgiem gminę Zabrodzie.

Gmina Zabrodzie sąsiaduje z gminami: Wyszaków - od północy (powiat wyszkowski), Tłuszcz - od południa (powiat wołomiński), Somianka - od zachodu (powiat wyszkowski), Dąbrówka - od zachodu (powiat wołomiński) i Jadów od wschodu (powiat wołomiński).

Powierzchnia gminy wynosi 9203 ha. W jej skład wchodzi 22 sołectwa, tj.: Adelin, Anastazew, Basinów, Choszczowe, Dębinki, Gaj, Głuchy, Karolinów, Kiciny, Lipiny, Młynarze, Mostówka, Mościska, Niegów, Obrąb, Płatków, Podgać, Przykory, Słopsk, Wysychy, Zabrodzie, Zazdrość. Liczba mieszkańców gminy wynosi - 5771¹ osób. Gęstość zaludnienia w gminie Zabrodzie wynosi ok. 63 osób/km².

Wież Zabrodzie – siedziba gminy, licząca 634 mieszkańców, znajduje się około 2 km od trasy nr 8. W Zabrodziu mieści się Urząd Gminy, dwa ośrodki zdrowia, poczta, apteka.

Przez teren gminy przebiega ważna trasa komunikacyjna, droga krajowa nr 8 (trasa Wrocław – Warszawa – Białystok – Wilno) o parametrach drogi ekspresowej. Trasa ta znacznie usprawnia połączenie z Warszawą.

W gminie funkcjonuje również komunikacja kolejowa, która zapewnia nieliczne połączenia z Ostrołęką i Tłuszczem. Stacje kolejowe znajdują się we wsi Adelin - stacja Grzegorzewo i Mostówka.

Gmina położona jest po zachodniej stronie dolnego Bugu. W kierunku północnym sięga Puszczy Kamienieckiej, a na wschód dochodzi do Lasów Łochowskich. Ze względu na cenne naturalne warunki krajobrazowe i przyrodnicze oraz szczególny mikroklimat dynamicznie rozwija się tu turystyka. W dużej mierze są to turyści z aglomeracji warszawskiej, którzy spędzają tu wakacje na swoich działkach rekreacyjnych. Jest tu ok. 2 tys. domków letniskowych, najwięcej z nich znajduje się wśród lasów i wydm w Mostówce, w leżącym blisko Bugu Słopsku, a także w położonych na międzyrzeczy Bugu i rzeki Fiszor Młynarzach oraz w Choszczowym.

4 OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1 Charakterystyka stanu środowiska

Analiza stanu i zasobów środowiska przyrodniczego gminy Zabrodzie została przedstawiona na rysunku nr 1.5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie - Uwarunkowania w zagospodarowaniu przestrzennym - **Środowisko przyrodnicze** w skali 1:48 000.

4.1.1 Położenie terenu. Przyrodnicze związki z otoczeniem

Wg regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego gmina Zabrodzie przynależy do Równiny Wołomińskiej (318.78), wchodzącej w skład Niziny Środkowomazowieckiej, a w części północno zachodniej do Doliny Dolnego Bugu (318.74).

Gmina położona jest na lewym brzegu rzeki Bug, która stanowi jej północno zachodnią granicę. Gmina w znacznej części znajduje się w systemie krajowej sieci ekologicznej

¹ dane GUS z 2011 r.

ECONET - POLSKA i stanowi międzynarodowy obszar węzłowy, mający priorytetowe znaczenie w funkcjonowaniu sieci tzw. Dolina Dolnego Bugu.

Z ww. korytarzem ekologicznym doliny Bugu związane są kompleksy leśne pradoliny Bugu, które stanowią łącznik pomiędzy Puszczą Kamieniecką i lasami już istniejącego obszaru Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego na wschodzie i pasmem leśnym Otwock – Struga – Nieporęt – Popowo. Ich wartość przyrodnicza wynika przede wszystkim z ww. położenia. Jest to naturalny korytarz ekologiczny związany z ekosystemami leśnymi.

Lasy gminy, przynależne do nadleśnictwa Drewnica, Zarządzeniem Nr 22 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 r. weszły w obszar funkcjonalny o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym: „Leśny Kompleks Promocyjny LASY WARSZAWSKIE”.

Obszar Gminy w całości wchodzi w skład Regionu „Zielonych Płuc Polski”.

Na obszarze gminy obecnie nie występują parki narodowe, parki krajobrazowe, ani obszary chronionego krajobrazu. Najbliższy, Nadbużański Park Krajobrazowy przylega bezpośrednio do granic gminy od strony południowo wschodniej. Przewiduje się znaczne powiększenie obszaru Parku. W takim przypadku północna i środkowa część gminy znalazłaby się w projektowanym obszarze Parku i jego otuliny.

Na obszarze gminy oraz w jej sąsiedztwie znaczące powierzchnie zostały objęte ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Występują tu:

- ♦ obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - Dolina Dolnego Bugu,
- ♦ specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) - Ostoja Nadbużańska, Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie.

4.2 Środowisko abiotyczne

4.2.1 Geomorfologia. Ukształtowanie powierzchni terenu

Obszar gminy geograficznie przynależy do makroregionu **Nizina Środkowo Mazowiecka**, leży na pograniczu mezoregionów: doliny Dolnego Bugu (północno zachodnie rejony gminy) i Równiny Wołomińskiej.

Taras zalewowy Bugu wzniesiony jest średnio 1 ÷ 4 m nad poziom zwierciadła wody w rzece, średnio na wysokości 82 m n.p.m., wyniesienia 84 m n.p.m., jest płaski, zabagniony, urozmaicony licznymi starorzeczami (ze stagnującą wodą) w charakterystycznych dla Bugu zakolach.

Taras nadzalewowy wznosi się średnio 83 ÷ 88 m nad poziom morza, 5 ÷ 10 m ponad poziom wody w rzece. Jest płaski, o spadkach nie przekraczających 5%, jednak urozmaicony licznymi obniżeniami, (są one przeważnie podmokłe lub zabagnione) oraz formami wydmyowymi i polami piasków wydmyowych.

Od południa Dolina Dolnego Bugu graniczy z **Równiną Wołomińską**. Stanowi ona rozległą, płaską powierzchnię, wyniesioną 90 ÷ 105 m n.p.m. Cechą charakterystyczną rzeźby Równiny Wołomińskiej jest powszechna obecność form eolicznych. Na całej powierzchni występują wielkopowierzchniowe równiny piasków przewianych (pokrywy eoliczne) z licznymi wydmyami różnych kształtów oraz z płytkimi nieckami deflacyjnymi.

Charakterystyczne dla krajobrazu gminy **wydmy paraboliczne** ciągną się od Słopska przez Niegów, po Gaj, kolejny rejon to rejon Mostówki - Letniska, Choszczowego i Anastazewa oraz w części południowej gminy (Mościska – Grzegorzewo).

Kulminacja terenu w obszarze gminy to 119,5 m n.p.m (wydma w rejonie Lipin), najniżej położone tereny w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, usytuowane są około 80 m n.p.m.

Dolina rzeki Fiszor rozcina Równinę Wołomińską z południa ku północy.

4.2.2 Hydrografia

Gmina znajduje się w zlewni bezpośredniej rzeki Bug, bądź jej lewostronnego dopływu - rzeki Fiszor.

Sieć hydrograficzna obszaru gminy jest dobrze rozwinięta, poza ww. większymi rzekami, stanowią ją liczne bezimienne ciek i rowy melioracyjne oraz drobne akweny, oczka wodne i starorzecza Bugu.

Rzeka Bug płynie naturalnym korytem, jest rzeką nieuregulowaną, „dziką”. Szerokość koryta, głębokość rzeki oraz jej nurt są bardzo zmienne i wykazują znaczne zróżnicowanie na poszczególnych odcinkach rzeki. Poza nurtem rzeka jest płytka. Występuje tu dużo pływów i łach piaszczystych.

Rzeka charakteryzuje się bardzo dużą nieregularnością pod względem hydrologicznym, bardzo dużą zmiennością przepływów. Jest to rzeka o śnieżno – deszczowym ustroju zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku. Zasilanie śnieżne powoduje wysokie stany wody na wiosnę – w kwietniu, przy czym proces roztopowy w dorzeczu Bugu rozpoczyna się wcześniej na jego obszarze źródłowym niż w środkowym i ujściowym, stąd zdarzają się powodzie typu zatorowego. Drugi okres wysokich stanów wód przypada na miesiące: czerwiec – lipiec i jest wynikiem zasilania deszczowego, związane jest ono z letnim maksimum opadowym. Okresy niskich stanów wód występują najczęściej we wrześniu, co związane jest z małą ilością opadów atmosferycznych.

Wobec naturalnego charakteru rzeki zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% pokrywa się w zasadzie z tarasem zalewowym rzeki.

Średnia woda w ciągu roku wynosi 238 cm, zimą 264 cm, latem 218 cm. Notowane stany ekstremalne wysokiej wody to:

- ◆ 583 cm - 6.04.1924 r.
- ◆ 508 cm - 16.04.1964 r.
- ◆ 432 cm - 9.06.1952 r.

Charakterystyczne przepływy rzeki na wysokości Wyszkowa, za okres 1951-90 zamieszczono w poniższej tabeli:

Rzeka	Powierzchnia zlewni (km ²)	Okres	Przepływ (m ³ /s)				
			WWQ	SWQ	SSQ	SNQ	NNQ
Bug	39 119,4	1951-90	2 400,00	678,00	157,00	50,50	19,80

Rzeka Fiszor jest bezpośrednim lewym dopływem Bugu. Jej dolina w części południowej gminy jest wąska, a koryto w większości wyprostowane. Rzeka ma swój początek w gminie Jadów, powstaje z połączenia licznych rowów melioracyjnych i cieków naturalnych tworząc

dwa ciek: Fiszor Lewy (dł. 6 km) i Fiszor Prawy (dł. 8,3 km), które łącząc się w rejonie Mostówki tworzą Fiszor Środkowy (dł. 14,1 km). Rzeka przepływa następnie przez Gaj, Młynarze i uchodzi do Bugu. W swym odcinku ujściowym jej dolina jest dość rozległa, wykorzystuje starorzecza Bugu.

Wszystkie wymienione główne ciek gminy przyjmują wody licznych drobnych naturalnych strumieni oraz wody spływające licznymi kanałami i rowami melioracyjnymi.

W obrębie doliny Bugu występuje ponadto szereg naturalnych zbiorników i oczek wodnych, wypełniających lokalne zagłębienia terenu. Często mają one charakter starorzeczy.

4.2.3 Wody gruntowe

Na obszarze gminy mamy do czynienia generalnie z dwoma obszarami o odmiennym charakterze występowania wód gruntowych: dolina Bugu i obszary Równiny Wołomińskiej. Dolina Bugu zbudowana jest z utworów przepuszczalnych, zwierciadło wód jest swobodne, wody gruntowe stanowią jeden poziom, wahania i głębokość ich występowania są ściśle związane ze stanami wód w rzece, w tym z intensywnością i długotrwałością opadów atmosferycznych. Generalnie jest to obszar płytkiego zalegania wód gruntowych, poniżej 2,0 m p.p.t., a częściowo, na tarasie zalewowym mamy do czynienia z terenami podmokłymi i zabagnionymi, z poziomem wód w granicach 0,0 ÷ 1,0 m p.p.t.

Na dominującej części zdenudowanej wysoczyzny polodowcowej warunki filtracji, w bardzo cienkiej powierzchniowej warstwie wodonośnej są dość słabe. Przez to, a także przez niske spadki terenu, poziomy przepływ wód i spływ powierzchniowy są bardzo utrudnione. Odpływ wspomagany jest przez liczne rowy melioracyjne i drenaż rolniczy. Przypowierzchniowy poziom wodonośny jest silnie uzależniony od aktualnych warunków pogodowych. Zwierciadło wody gruntowej podlega okresowym wahaniom w zależności od aktualnego bilansu opadów i parowania.

Na zdenudowanej wysoczyźnie polodowcowej i tarasie nadzalewowym dominują obszary gdzie swobodne zwierciadło wody gruntowej, bądź sączenia, występują przy stanie wysokim w strefie głębokości 1,0 ÷ 2,0 m p.p.t.

Dość korzystne warunki wodne (2,0 m p.p.t. i głębiej) występują w południowo zachodniej części gminy, od miejscowości Głuchy po środkowy odcinek drogi Niegów-Słopsk oraz na niewielkich terenach rozrzuconych wyspowo, w rejonach: Dębinek, Karolinowa, Choszczowego, Anastazewa, Mostówki, Niegowa i Gaju.

4.2.4 Wody podziemne

Wody podziemne występują zarówno w utworach czwartorzędowych jak i trzeciorzędowych w warstwach serii miocenińskiej i oligoceńskiej.

Wody czwartorzędowe na terenie opracowania tworzą co najmniej dwa piętra wodonośne. Główna warstwa użytkowa występuje wśród serii peryglacialnej oraz piasków i żwirów wodnolodowcowych leżących poniżej spągu warstwy glin zwałowych stadiu warty zlodowacenia środkowopolskiego. Miąższość utworów wodonośnych jest bardzo zróżnicowana i wynosi od 5 do około 100 m. Zwierciadło wody ma charakter napięty. Potencjalna wydajność pojedynczej studni zamyka się w przedziale 30-70 m³/h.

Poziomy czwartorzędowe zasilane są bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych lub też w zależności od budowy geologicznej poprzez przesączanie przez utwory słabo przepuszczalne zalegające w nakładzie warstwy wodonośnej. Strefy drenażu stanowią doliny rzeczne.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne tworzą osady piaszczyste w utworach pliocenu, miocenu i oligocenu. Znaczenie użytkowe ma jedynie poziom oligoceński. Wodonośne piaski drobno-

średnioziarniste występują na głębokości 142-192 m. Zwierciadło wód ziemnych jest napięte.

Według Kleczkowskiego (1990) obszar gminy położony jest w granicach wyznaczonego w utworach trzeciorzędowych zbiornika GZWP nr 215A - Subniecka Warszawska.

Na terenie opracowania źródłem zaopatrzenia mieszkańców w wodę są głównie studnie kopane, które nie zapewniają wymaganej jakości wody do picia, ze względu na występujący często brak izolacji od wód powierzchniowych i ścieków gospodarczych. Zbiorowemu zaopatrzeniu ludności w wodę służy wybudowana na terenie wsi Niegów stacja uzdatniania wody, której źródłem jest odwiercona studnia głębinowa, ujęcie gminne. Ujęcie to posiada wydajność ok. 1400 m³

4.2.5 Geologia. Warunki gruntowe

Obszar gminy zbudowany jest od powierzchni z utworów czwartorzędowych. Są to osady plejstoceńskie naniesione i uformowane przez lodowce skandynawskie. Dominują osady zlodowacenia południowo polskiego i środkowopolskiego, reprezentowane przez piaski i żwiry rzeczne oraz grunty zastoiskowe i gliny zwałowe.

Głębiej leżą utwory trzeciorzędu. W stropie są to zaburzone glaciektonicznie neogeńskie iły pstry plicenu.

Podłoże gruntowe na terenie gminy stanowią głównie osady zaliczane do zlodowacenia Warty. Są to dwa poziomy glin zwałowych, dzielące je iły i mułki zastoiskowe oraz piaski, żwiry i głazy wodnolodowcowe i lodowcowe pochodzące z okresu deglacjacji.

Liczne, ale niewielkiej miąższości eluwia piaszczyste tworzące cienkie (do 2 m) pokrywy na glinach zwałowych, piaski deluwialne stożków napływowych (miąższość poniżej 4 m), piaszczyste pokrywy eoliczne i wydmy (miąższość 1 ÷ 4 m) oraz piaski rzeczne tarasów nadzalewowych (do 4 m miąższości) pochodzą z okresu ostatniego zlodowacenia (Wisły) i w większości mają genezę peryglacialną.

Najmłodsze na terenie gminy są organogeniczne osady holocenne wypełniające różnego rodzaju obniżenia. W dolinach rzecznych są to mady i namuły piaszczyste. Osiągają one miąższość do 1 m. W podmokłych obniżeniach bez stałego przepływu akumulowane są namuły pylaste i torfy. Te osady organiczne mają miąższość przeważnie ok. 1 m - sporadycznie do 2,5 m.

Dolina Bugu zbudowana jest z piasków akumulacji rzecznej, miejscami ze żwirami.

Najbardziej niekorzystne grunty budowlane to holocenne torfy, namuły torfiaste i piaszczyste oraz mady wypełniające lokalne obniżenia różnej genezy i dna dolin cieków. Występują na tarasie zalewowym Bugu, w dolinie Fiszora i w obniżeniach na znacznych powierzchniach części wschodniej gminy. Miąższość gruntów organicznych dochodzi do 2,5 m, ale przeważnie jest mniejsza niż 1 m. W dominującej części grunty organiczne i organiczno-mineralne są nawodnione. Porowate grunty organiczne o nietrwałej strukturze nie nadają się do bezpośredniego posadowienia żadnych budowli. Wymagane jest ich usunięcie spod fundamentów.

Zdecydowanie dominują na terenie gminy obszary o przeciętnych warunkach geotechnicznych. Są to przeważnie piaszczyste grunty nośne z wodą gruntową w strefie głębokości 1 ÷ 2 m p.p.t.

Strefa gruntów nośnych obejmuje obszary wysoczyzny, zbudowanej z glin i piasków akumulacji lodowcowej, o miąższości powyżej 4,5 m i zaleganiu wód gruntowych głębiej niż 2 m p.p.t. Najkorzystniejsze warunki gruntowo - wodne dla celów budownictwa występują na niewielkich fragmentach wysoczyzny, w części południowo - wschodniej gminy, w rejonie miejscowości Obręb.

O kwalifikacji warunków gruntowo - wodnych decyduje jednak poziom wody gruntowej.

4.2.6 Surowce mineralne

Złoża kruszyw naturalnych eksploatowane są w rejonie Słopska i Zazdrości. Aktualne trzy obszary mają status obszaru górniczego:

- ♦ „Słopsk IIa” nr rej. 10-7/4/255a, decyzja nr 3/07/OŚ.G[OŚ.G.I. 7513 – 62/06 z dnia 2007.01.09 wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego z terminem ważności 2026.01.09;
- ♦ „Słopsk III”, decyzja nr 178/08/PŚ.G znak PŚ.II./ES/7513-51/08 z dnia 2008.08.25 wydana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego z terminem ważności 2017.12.31;
- ♦ „Zazdrość” nr rej. 10-7/1/47, decyzja nr RiOŚ.IV.7512-65/98 z dnia 1998.12.28 wydana przez Wojewodę – UW w Ostrołęce, z terminem ważności 2009.12.31, zmieniona decyzją Marszałka Województwa Mazowieckiego Nr 318/09/PŚ.G z dnia 23-12-2009 r. znak PŚ.II./ES7513-48/09 w zakresie terminu obowiązywania koncesji do dnia 31-12-2013 r.

Złoża surowców ilastych na terenie gminy nie są eksploatowane. Brak jest udokumentowanych większych zasobów. Brak jest także wiedzy na temat występowania złóż gazu łupkowego lub ropy łupkowej.

4.2.7 Gleby

Na obszarze gminy dominują generalnie gleby słabe - klasy V, VI.

Gleby najwyższych klas bonitacyjnych, tj. RIIIa, RIIIb, wytworzone z glin i łąw występują niewielkimi wysepkami w części południowo-wschodniej i południowej gminy. Gleby te nadają się pod wszystkie uprawy polowe, łącznie z warzywnictwem i sadownictwem, podlegają ochronie przed zmianą ich użytkowania.

Gleby korzystniejszych klas, tj. RIVa, RIVb występują na większych powierzchniach w rejonie miejscowości Obręb. Na podłożu piasków gliniastych lekkich i piasków słabo gliniastych, wykształciły się tu gleby pseudobielicowe i brunatne zaliczone do kompleksu pszenno-wadliwego.

Największe kompleksy zajmują jednak gleby słabych klas bonitacyjnych, tj. RV i VI klasy. Są to kompleksy gleb bielcowych i brunatnych, przeważnie wytworzonych z wodnolodowcowych piasków luźnych lub słabogliniastych na piaskach luźnych. Są to gleby suche i mało urodzajne, nieodpowiednie do intensywnego rolnictwa.

Tereny o wysokim poziomie wód gruntowych zajmują łąki, w przewadze klasy ŁIV. Występują tu w większości gleby murszowo – mineralne i murszowate, wykształcone głównie z piasków gliniastych na podłożu piasków luźnych lub torfowe, miejscami mady lub czarne ziemie.

4.2.8 Klimat

Klimat rejonu Wyszkowa został sklasyfikowany wg Okołowicza jako klimat Wielkich Dolin, z przewagą cech kontynentalizmu.

Na podstawie regionalizacji rolniczo-klimatycznej wg R. Gumińskiego teren gminy należy do dzielnicy wschodniej - podlaskiej, która jest chłodniejsza od graniczącej dzielnicy środkowej, lecz o większych opadach dochodzących od 550 do 650 mm.

Wg A. Wosia (*Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*) gmina Zabrodzie znajduje się w północnej części Regionu Klimatycznego Środkowo – Mazowieckiego, oznaczonego nr XVII w

klasyfikacji klimatycznej, w którym przeciętnie występuje 76 dni ze średnią temperaturą powyżej 15 stopni, w tym 14 dni z pogodą słoneczną bez opadu oraz 81 dni ze średnią temperaturą w granicach od 5 do 15° C, w tym 9 dni z pogodą słoneczną bez opadu. Średnia roczna temperatura wynosi 7,7°C, stycznia: -3,7°C, kwietnia: 7,2°C, lipca: 18,0°C, października 8°C. Najwyższe maksymalne temperatury w roku, z prawdopodobieństwem wystąpienia 50%, kształtują się na poziomie 31,5°C, a najniższe minima, przy tym samym prawdopodobieństwie – 20,5°C. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przeciętnie 74 dni w roku, pierwszy przymrozek pojawia się z reguły około 5 października, ostatni ok. 30 kwietnia. Skorygowana suma opadów jest bliska minimum krajowego i wynosi dla okresu 1931-60 wg M. Gutry-Koryckiej (*Atlas Rzeczypospolitej*) 650 mm.

Przeważające kierunki wiatrów to: sektor zachodni (33%), północny (19%), południowy (21%), wschodni (22%). Występuje stosunkowo dużo dni bezwietrznych, średnia roczna częstość ciszy i słabego wiatru < 2m/s wynosi ok. 40%. Wiatry silne, o prędkości > 10 m/s więcej w ciągu ok. 32 dni w roku, bardzo silne > 15 m/s – 3 dni w roku.

Najbliższą stacją meteorologiczną, prowadzącą badania, jest stacja w Wyszku. Wieloletnie badania klimatu dla tego rejonu określają liczbową charakterystykę parametrów klimatu tego rejonu następująco:

- ♦ średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,2°C,
- ♦ średnia miesięczna najcieplejszego miesiąca, lipca, wynosi 18,0°C, a najchłodniejszego, którym jest luty: -3,9°C,
- ♦ średnia roczna amplituda temperatur wynosi 21,9°C,
- ♦ liczba dni mroźnych w roku wynosi ok. 44 (z temperaturą poniżej 0°C),
- ♦ liczba dni gorących (z temperaturą powyżej 25°C) wynosi ponad 31,
- ♦ w ciągu roku występuje ok. 42 dni pogodnych i 150 dni pochmurnych,
- ♦ pokrywa śnieżna zalega ok. 70 dni z największą liczbą dni w styczniu i w lutym.

Zróznicowanie topoklimatyczne terenów gminy odwzorowuje jej zróznicowanie geomorfologiczne i związany z tym charakter pokrycia terenu:

- ♦ płaskie, wyniesione tereny Równiny Wołomińskiej charakteryzują się przeciętnymi dla regionu warunkami topoklimatycznymi;
- ♦ rozległy taras zalewowy Bugu, z płytką wodą gruntową, charakteryzuje się wysoką wilgotnością powietrza, tendencją do akumulacji i zalegania powietrza chłodnego w porze nocnej, zwiększoną częstotliwością występowania adwekcyjnych mgieł (napływających z górnych odcinków rzeki) oraz lokalnych, radiacyjnych mgieł i zamgleń, które mogą się utrzymywać dość długo. Są to tereny częstych, niskich, przyziemnych inwersji termicznych rannych i wieczornych. Podobnie niekorzystnymi warunkami topoklimatycznymi charakteryzują się: dolina rzeki Fiszor i tereny lokalnych podmokłych obniżen;
- ♦ tereny lasów charakteryzują się specyficznym, lecz także zróznicowanym topoklimatem, w zależności od charakteru podłoża i związanego podłożem charakteru typu lasu. Na ogół są to tereny zaciszne, o mniejszym nasłonecznieniu, o wyrównanym profilu termicznym i wilgotnościowym;
- ♦ rejon o wysokim poziomie wody gruntowej charakteryzują się dużą wilgotnością powietrza, tendencją do występowania niskich mgieł radiacyjnych.

4.3 Środowisko biotyczne

4.3.1 Szata roślinna, krajobraz

Wg podziału geobotanicznego (Matuszkiewicz 2008), uwzględniającego występowanie naturalnych typów jednostek syntaksonicznych roślinności oraz uwarunkowania klimatyczne, gmina leży w dwóch krainach:

- ♦ centralna i wschodnia część znajduje się w:
Okręgu Doliny Dolnego Bugu
Krainie Południowomazowiecko – Podlaskiej
Dziale Mazowiecko- Poleskim
- ♦ Zachodnia część gminy leży w:
Okręgu Kotliny Warszawskiej
Krainie Północnomazowiecko - Kurpiowskiej Dziale
Mazowiecko – Poleskim.

Cechą charakterystyczną działu jest to, że obejmuje tereny poza zasięgiem buka zwyczajnego (*Fagus silvatica*), jodły pospolitej (*Abies alba*), świerka pospolitego (*Picea abies*) i olszy szarej (*Alnus incana*).

Generalnie na terenie gminy występują następujące zbiorowiska roślinności potencjalnej

- ♦ *Salici – Populetum* – nadrzeczne łągi wierzbowo- topolowe (dolina Bugu)
- ♦ *Fraxino – Alnetum* – niżowy łąg jesionowo- olszowy (w dolinach rzek i obniżeniach)
- ♦ *Leucobryo – Pinetum* – suboceaniczny bór sosnowy
- ♦ *Quercu – Pinetum* – kontynentalny bór mieszany sosnowo- dębowy (dominuje na terenie gminy).

Wg podziału na regiony (UE) gmina Zabrodzie znajduje się w kontynentalnym regionie biogeograficznym.

W pokryciu terenu dominują pola uprawne, w przewadze uprawy zbóż (ok. 43%) ekosystemy łąkowe i łąkowo - bagienne (ok. 26%), lasy (ok. 24%).

Największy obszarowo kompleks leśny położony jest na północ od Niegowa. Mniejsze obszary leśne rozproszone są na terenie całej gminy. Najwięcej lasów jest w części północnej i wschodniej w okolicach Basenowa i Anastazowa oraz w części zachodniej w okolicach Słopska. Przeważają lasy prywatne.

Lasami państwowymi zarządza Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie Nadleśnictwo Drewnica. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności skarbu państwa wykonuje starosta wyszkowski.

Wśród lasów przeważają lasy młode, do 40 - 50 lat, o znacznym udziale zagajników. Lasy starsze, występują na niewielkich powierzchniach.

Najwięcej jest borów świeżych i borów mieszanych. Pozostałe siedliska to olsy (tereny podmokłe)

W drzewostanie dominuje sosna z niewielką domieszką brzozy, dębu, jesionu, a na wilgotnych terenach przeważa olcha.

Lasy zajmują głównie tereny mało urodzajnych wydm i luźnych, rozwianych piasków. Siedliska gleb murszastych o wysokim poziomie wód gruntowych, do 2 m p.p.t., porastają olchy.

Lasy gminy Zabrodzie, jako przynależne do nadleśnictwa Drewnica, należą do obszaru funkcjonalnego „Leśny Kompleks Promocyjny LASY WARSZAWSKIE”.

Decyzją Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2008 r, fragmenty lasów gminy zostały uznane jako lasy wodochronne, skupione są one w części wschodniej oraz północno zachodniej gminy.

Część terenów leśnych, których atrakcyjność podnosi sąsiedztwo rzeki Bug z dopływem Fiszor, została częściowo zainwestowana poprzez zabudowę letniskową. W wyniku zabudowy charakter pierwotny tych lasów uległ przekształceniu, a nowe nasadzenia wprowadzają drzewa i krzewy obce w tym krajobrazie, np. żywotniki, magnolie, jodły koreańskie i szereg innych gatunków.

Przewaga na obszarze gminy gleb o słabych klasach bonitacyjnych, tj. V i VI klasy daje możliwość powiększenia zalesień, co znacznie wzmocniłoby naturalne formy przyrodnicze. W przyszłości należy dążyć do nie zabudowywania brzegów Bugu i jego dopływu Fiszora.

Użytki zielone zajmują w gminie 22,5% powierzchni. Występują przede wszystkim w dolinach rzek Bugu i Fiszora oraz innych obniżeniach terenowych. Są to przeważnie łąki wilgotne bądź podmokłe.

Roślinność doliny Bugu, zwłaszcza w obrębie tarasu zalewowego, jest roślinnością naturalną. Występują tu niemal wszystkie typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej, na podłożu mineralnym. Wg Falińskiego i in. (2000) układ zbiorowisk roślinnych w dolinie jest następujący:

- ♦ na terenach pozostających w zasięgu niskiej wody na ubogich piaszczyskach występują ziołorośla lepieźnika (*Petasisetum spuriae*), szuwar mozgowy (*Phalaridetum arundinacea*), zbiorowiska szuwarowe, a na mulistych brzegach rzeki lub starorzeczy zbiorowiska terofitów namulowych;
- ♦ na terenach pozostających w zasięgu średniej wody występują charakterystyczne łąkowe zarośla wierzbowe (*Salicetum triandro-viminalis*) ze zbiorowiskami pnączy;
- ♦ na terenach pozostających w zasięgu wysokiej wody występuje łąkowy las topolowo – wierzbowy (*Salici-Populetum*);
- ♦ na terenach pozostających w zasięgu wielkiej wysokiej wody występuje łąkowy las jesionowo – wiązowy (*Ficario-Ulmetum*);
- ♦ w starorzeczach występują zróżnicowane zbiorowiska roślinne: wodne - pływające, szuwarowe oraz chronione grzybienie białe i grązele żółte. Na obrzeżach ww. zbiorników dominują zbiorowiska strzałki wodnej, skrzypu bagiennego, oczeretu, trzciny, pałki, sitów, turzyc, mozgi i inne;
- ♦ zarośla łozowe występują licznie wzdłuż koryta rzecznego, na płaskich brzegach oraz na wyspach, w dużych płatach, liczących do kilku-kilkunastu hektarów. Dominujący gatunek to krzewiaste wierzby, w domieszce kruszyna pospolita i porzeczka czarna;
- ♦ znacznie mniejsze powierzchnie na terenach zalewowych, w sąsiedztwie łozowisk, zajmują łągi wierzbowo – topolowe. Dominuje wierzba biała i krucha oraz topola biała i czarna, w podszycie wierzby krzewiaste i inne gatunki, w runie roślinność zielna.

Rozproszone zadrzewienia oraz ich skupiny towarzyszą przede wszystkim terenom wilgotnym, łąkom, drobnym ciekom. Gatunkowo są to w większości olchy i topole.

4.3.2 Różnorodność biologiczna

Wg Ustawy o ochronie przyrody „różnorodność biologiczna to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów”. Systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej jest Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000. Celem jej utworzenia jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla poszczególnych regionów biogeograficznych. W gminie formalnie ochroną objęto tylko dolinę Bugu.

Różnorodność biologiczna wiąże się też ze zrównoważoną gospodarką leśną (zatwierdzoną Planem przez Ministra Środowiska). Dokument zachowuje cele ochrony przyrody. Wiąże się to między innymi ze stosowaniem naturalnych składów gatunkowych oraz ochroną stanowisk i siedlisk gatunków. Bardzo istotne jest utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych.

4.3.3 Świat zwierzęcy

Wysoki stopień naturalności i zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych doliny Bugu i lasów północnej części gminy, idzie w parze z bogactwem świata zwierzęcego.

Największą grupę cennych gatunków stanowią ptaki. Dolina Bugu jest ostoją ornitologiczną o międzynarodowej randze. Stwierdzono tu występowanie ponad 200 gatunków, w tym 150 lęgowych, w tym gatunków rzadkich, związanych z obszarami podmokłymi i dolinami rzecznyymi. Wymienić można np. gatunki takie jak: kulik wielki, kszysk, rybitwy rzeczne, błotniak stawowy, sieweczki. W norach na stromych nadrzecznych skarpach gnieźdzą się zimorodek i jaskółka brzegówka. Dolina Bugu odgrywa ogromną rolę jako trasa przelotu oraz miejsce odpoczynku i żerowania ptaków migrujących

Dolina Bugu uznana została jako obszar specjalnej ochrony ptaków w Europejskiej Sieci Obszarów Natura 2000. W niedostępnych partiach lasów gniazdują bociany czarne i orliki krzykliwe. Coraz częściej pojawiają się też żurawie.

Znaczne powierzchnie lasu sprzyjają występowaniu dużych ssaków leśnych, takich jak: łoś, jeleń, dzik, sarna, borsuk, lis, a na terenach przywodnych: bóbr i wydra. Stwierdzono również występowanie około 12 gatunków płazów i 7 gatunków gadów, w tym gniewosza i żółwia błotnego.

Wody Bugu obfitują w ryby, stwierdzono występowanie około 30 gatunków, w tym gatunków rzadkich, jak brzany, świnki, certy.

4.4 Obiekty i obszary chronione

4.4.1 Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Zabrodzie znajdują się 3 obszary Natura 2000. Są to:

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu - PLB 140001.

Obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Zalewu Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Bug jest typową nieuregulowaną rzeką niziną, silnie meandruje tworzy liczne zakola i starorzecza. Miejscami powstają łachy i piaszczyste skarpy. Brzegi porośnięte są zaroślami, łąkami zalewowymi i lasami łęgowymi. Dolinę cechują dobre warunki przyrodnicze do rozwoju wielu cennych ptaków, stanowi ona również ostoję dla niektórych gatunków migrujących. Zamieszkują ją również rzadkie ssaki wodnych wydry i bobry. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt

rzecznych. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Ostoja ptasia o randze europejskiej E51.

Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, kszysk, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Brak jest danych o ptakach w okresie pozalęgowym².

Wykaz ptaków będących przedmiotami ochrony w Dolinie Dolnego Bugu PLB140001

Lp	Kod	Nazwa	Pop. rozrodcza	Ocena pop.	Ocena st. zach.	Ocena izol.	Ocena ogólna
1.	A030	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	B	C	C
2.	A031	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	287 par	C	B	C	B
3.	A055	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	B	B	C	B
4.	A056	Płaskonos <i>Anas clypeata</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	B	B	C	B
5.	A080	Gadożer <i>Circaetus gallicus</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	C	C	C
6.	A081	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	B	C	C
Lp	Kod	Nazwa	Pop. rozrodcza	Ocena pop.	Ocena st. zach.	Ocena izol.	Ocena ogólna
7.	A084	Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	C	C	C
8.	A118	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	B	C	C

² <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles/index/name:Dolina%20Dolnego%20Bugu/all:0>

9.	A119	Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	C	C	C
10.	A120	Zielonka <i>Porzana parva</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	C	C	C
11.	A122	Derkacz <i>Crex crex</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	C	C	C
12.	A136	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	36 stanowisk, 52 pary	B	C	C	B
13.	A137	Sieweczka obrożna <i>Charadrius hiaticula</i>	7 stanowisk, 9 par	A	B	B	A
14.	A153	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	B	C	C
15.	A156	Rycyk <i>Limosa limosa</i>	18 par	B	B	C	B
16.	A160	Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	10 par	B	B	C	C
17.	A162	Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	B	B	B	B
18.	A168	Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	87 stanowisk	B	B	C	B
19.	A193	Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	105 par	B	B	C	B
20.	A195	Rybitwa białoczelna <i>Sterna albifrons</i>	80 par	B	B	C	B
21.	A197	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	B	B	C	B
22.	A229	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	27	C	C	C	C
23.	A272	Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	Brak aktualnych informacji o wielkości populacji	C	B	C	C

Głównymi zagrożeniami oraz czynnikami kształtującymi awifaunę w obszarze są:

- ♦ Zaniechanie wypasu, zaniechanie koszenia łąk, zamian łąk na grunty orne obsiew kukurydzą – tworzenie monokultur uprawowych.

- ♦ Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych.
- ♦ Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk.
- ♦ Zmniejszenie się częstości występowania, rozległości i czasu trwania zalewów wiosennych.
- ♦ Ingerencja w koryto rzeki - wykonywanie prac zmieniających naturalny charakter koryta rzeki, polegające głównie na eliminowaniu piaszczystych wysp i łach.
- ♦ Budowa w sąsiedztwie obszaru farm wiatrowych.
- ♦ Obniżanie się poziomu wód gruntowych.
- ♦ Presja inwestorów mająca na celu zabudowę doliny rzeki Bug, w szczególności zabudowa lotniskowa i zabudowa terenów zalewowych i trwałych użytków zielonych.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska - PLH 140011, Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej nieuregulowanej rzeki nizinnej o meandrującym korycie wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów. Jednocześnie obszar jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych.

Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy łęgowe (***91E0**). Bezpośrednio z korytem Bugu związane są ginące w skali Europy nadrzeczne łęgi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* (***91E0-1**) i topolowe *Populetum albae* (***91E0-2**), których występowanie ograniczone jest do międzywala i starszych wysp. Tereny przyskarpowe i skrzydła doliny porastają łęgi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum* (***91E0-3**). Prezentują one różne fazy rozwojowe, od dojrzałych i reprezentatywnych płatów po stosunkowo młode fitocenozy z niedojrzałym drzewostanem, stanowiące początkową fazę regeneracyjną. Dopełnieniem krajobrazu leśnego tego obszaru są łęgi wiązowo-jesionowe *Ficario ulmentum minoris typicum* (**91F0**) oraz grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* (**9170**). Zajmują one powierzchnie głównie w strefie przejściowej pomiędzy dnem doliny, a jej wysokimi, partiami krawędziowymi charakteryzującymi się mozaiką wąwozów erozyjnych i południową ekspozycją.

Z działalnością dużej nieuregulowanej rzeki nizinnej nierozzerwalnie związane są starorzecza (**3150**), zwane Bużyskami. Z innych, typowych dla rzek siedlisk przyrodniczych godne podkreślenia są ziołorośla nadrzeczne (**6430**) oraz muliste zalewane brzegi (**3270**). Pierwsze reprezentowane są przez ze zbiorowiska ze związku *Convolvutetalia sepium*: *Cuscutocalystegietum sepium*, *Urtico-Calystegietum sepium* oraz *Calystegio-Eupatorietum*. Drugie stanowią miejsca występowania dla roślinności namuliskowej ze związku *Bidention tripartiti* reprezentowane przez zbiorowiska - *Polygono brittingeri-Chenopodietum rubri* i *Chenopodietum rubri*.

W obrębie doliny znaczący udział w krajobrazie mają łąki reprezentujące wszystkie wyższe jednostki syntaksonomiczne w obrębie klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Do najcenniejszych należą ekstensywnie użytkowane łąki rajgrasowe *Arrhenatherion elatioris* (**6510-1**) zróżnicowane pod względem wilgotności i żyzności podłoża na kilka podzespołów, łąki wiechlinowo-kostrzewowe *Poa-Festucetum rubrae* (= zbiorowisko *Festuca rubra* i *Poa pratensis*) (**6510-2**) oraz bardzo rzadkie w obrębie tarasu zalewowego zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinietalia* (**6410**).

Luźne piaski akumulacyjne naniesione przez rzekę w obrębie tarasy zalewowej, porastają ciepłolubne murawy napiaskowe z klasy *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis* (**6120**), reprezentowane m.in. przez murawy z lepnicą tatarską *Corynephorosilenetum tataricae* i lepnicą wąskopłatkową *Sileno otitis-Festucetum*.

Różnorodność siedlisk warunkuje znaczne bogactwo gatunkowe zwierząt i roślin, w tym wielu chronionych i zagrożonych wymarciem. Na szczególną uwagę zasługuje ichtiofauna

rzeki, która pomimo znacznego jej zanieczyszczenia jest bogata w gatunki. Przetrwiała ona i utrzymuje się w stanie zdolnym do samoistnej regeneracji w przypadku zahamowania dalszego pogarszania się stanu siedlisk, w tym przypadku wód. W obrębie obszaru występuje jedna z najliczniejszych w Polsce populacji bolenia *Aspius aspius* (**1130**). Z korytem rzeki nierozzerwalnie związane są stabilne i silne liczebnie populacje bobra *Castor fiber* (**1337**) oraz wydry *Lutra lutra* (**1355**). Starorzecza z kolei stanowią siedlisko życia dla kumaka nizinnego *Bombina bombina* (**1188**) i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* (**1166**).

Siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony w Ostoi Nadbużańskiej PLH140011

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Stan
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	A
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	A
3.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	A
4.	4030	Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>CallunoArctostaphylion</i>)	B
5.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków	A
6.	*6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	A
7.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	A
8.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	A
9.	6440	Łąki selemicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	A
10.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	A
11.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C
12.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>TilioCarpinetum</i>)	A
13.	*91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	A
14.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	A
15.	*91I0	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	A
16.	91T0	Śródlądowy bór suchy	B

Gatunki zwierząt i roślin będące przedmiotami ochrony w Ostoi Nadbużańskiej PLH140011

Lp.	Kod	Nazwa gatunkowa	Stan
1.	1337	Bóbr <i>Castor fiber</i>	A
2.	1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	A
3.	1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	B
4.	1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	B
5.	1130	Boleń <i>Aspius aspius</i>	B
6.	1134	Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	B
7.	1145	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	B
8.	1146	Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i>	A
9.	1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	B
10.	1163	Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	C
11.	1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	B
12.	1032	Skójka gruboskorupowa <i>Unio carassus</i>	A
13.	4030	Szlaczkoń szafraniec <i>Colias myrmidone</i>	B

Specjalny obszar ochrony siedlisk Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie - PLH 140013, zatwierdzony Decyzją Komisji z dnia 18.11.2011 r. w sprawie przyjęcia piątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenia dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U.UE L z dnia 13.01.2012 r.).

Obszar o powierzchni ok.427,8 ha stanowi zarówno tereny leśne, nieużytki i niewielkie płaty gruntów rolniczych. Obejmuje kompleks wydmy porośniętych murawami psammofilnymi, wrzosowiskami oraz zbiorowiskami borowymi rozciągający się między Mostówką a Lucynowem. W 1993 roku pożar zniszczył znaczną część lasów i spowodował ekspansję mącznicy lekarskiej (gatunek chroniony), którego płaty o pow. 100÷200m² zaliczane są do największych znanych stanowisk w Polsce. Obszar nie jest chroniony. Na części obszaru planowana jest budowa Zakładu Unieczynniania Odpadów Komunalnych. W gminie Zabrodzie znajduje się niewielki, południowo wschodni fragment obszaru

W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych stwierdzono, że na części przedmiotowego obszaru, zarówno w momencie jego powołania, jak i obecnie nie występują siedliska będące przedmiotem ochrony w obszarze. W związku z tym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zaproponował nowy przebieg granic. Jedynym kryterium propozycji korekty granic (zmniejszenie powierzchni o ok. 127,5 ha) jest kryterium merytoryczne.

Część obszaru Natura 2000 (68,690 ha) obejmują lasy Nadleśnictwa Drewnica. Wykonany dla nich Plan Urządzenia lasu na lata 2008 - 2017, został poddany ocenie oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania. W granicach obszaru planuje się zabiegi gospodarcze. W prognozie stwierdzono pozytywny wpływ oddziaływania planu na przyrodę w granicach obszaru OZW.

W 2014 r. powstał projekt zarządzenia dotyczący zadań ochronnych.

4.4.2 Pomniki przyrody

Na obszarze gminy znajdują się drzewa pomniki przyrody - 6 dębów. Drzewa położone są w sołectwie Adelin, w rejonie drogi powiatowej nr 556. Drzewa wymagają zabiegów

pielęgnacyjnych. Jedno z nich jest suche. Wg informacji uzyskanych w gminie wystąpiono do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody z wnioskiem o zdjęcie z suchych drzew statusu ochronnego.

Pomniki przyrody

nr w g rozporządzenia	gatunek	wymiary (obw./wys.)	właściciel	uwagi
34	Dąb szypułkowy Quercus robur	425cm/15m	Stanisława Sowińska	
35	Dąb szypułkowy Quercus robur	530cm/18m	Władysław Kozłowski	
36	Dąb szypułkowy Quercus robur	370cm/16m	Władysław Sowiński	
37	Dąb szypułkowy Quercus robur	395cm/15m	Jan Chudy	drzewo suche
38	Dąb szypułkowy Quercus robur	450cm/18m	Franciszek Sowiński	
39	Dąb szypułkowy Quercus robur	445cm/22m	Franciszka Sowińska	

Wszystkie pomniki przyrody powołane były Orzeczeniami o uznaniu za pomniki przyrody z 20.XII.1977 r. wydanymi przez Wojewodę Ostrołęckiego (RLS-X-7140/1 odp.2,3,4,5,6,7/77).

Aktualnym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31.07.2009 roku (Dz.U.Woj.Maz. Nr 124 z 2009r; poz. 3638

Pomnik przyrody – dąb szypułkowy

Pomnik przyrody - dąb szypułkowy

Usychający dąb szypułkowy

*Na niektórych dębach widnieją stare
tabliczki o uznaniu za pomnik przyrody*

*Pomnik przyrody – dąb szypułkowy
Dwa dęby szypułkowe (jeden suchy)*

4.4.3 Leśny kompleks promocyjny „Lasy Warszawskie”

Zarządzeniem Nr 22/2005 Dyrektora generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 r. lasy gminy Zabrodzie, przynależne do nadleśnictwa Drewnica, weszły w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „LASY WARSZAWSKIE”. Ustanowiony ww.

Zarządzeniem LKP Lasy Warszawskie obejmuje Nadleśnictwo Drewnica, Nadleśnictwo Jabłonna, Nadleśnictwo Celestynów i Nadleśnictwo Chojnów. LKP Lasy Warszawskie jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym. Został ustanowiony w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody w lasach oraz edukacji leśnej społeczeństwa.

4.4.4 Lasy ochronne

Decyzją Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2008 r., DL-lp-o233-10/1035/08 część lasów w obszarze gminy Zabrodzie uznana została jako lasy wodochronne. Skupione są one w części wschodniej oraz północno zachodniej gminy. Są to:

- ♦ największy w gminie kompleks lasów wodochronnych w uroczysku Dziegciarz, pomiędzy wsiami Płatków i Podgać,
- ♦ drobne fragmenty w uroczysku Kiciny, położone nad rzeką Fiszor oraz nad jej dopływami,
- ♦ lasy nadrzeczne rzeki Fiszor na wschód od wsi Młynarze oraz u podnóża skarpy dawnego zakola Bugu, na północ od Niegowa,
- ♦ obszar źródliskowy w uroczysku Niegów III , na zachód od drogi Warszawa – Białystok między Głuchami i Niegowem.

4.4.5 Zielone Płuca Polski

Gmina wchodzi w obszar „Zielonych Płuc Polski”. Idea obszaru ZPP, zakładająca integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym, sformułowana została w 1983 r. W 1988 r. podpisane zostało porozumienie pięciu byłych województw: białostockiego, łomżyńskiego, olsztyńskiego, **ostrołęckiego** i suwalskiego w sprawie kompleksowej ochrony i rozwoju regionu ZPP, a w latach 1992 – 95 do porozumienia przystąpiły nowe województwa: ciechanowskie, siedleckie, toruńskie i elbląskie. 14 września 1994 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił deklarację uznającą obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy przestrzegać zasad ekorozwoju³.

Zielone Płuca Polski to północno – wschodni obszar Polski, w skład którego wchodzi: województwo podlaskie, warmińsko – mazurskie (bez jednej gminy), części województw pomorskiego i kujawsko pomorskiego oraz północna część województwa mazowieckiego. ZPP obejmują obszar 759 km², co stanowi 19% kraju. Obszar ten stanowi jednocześnie część Zielonych Płuc Europy, obejmujących częściowo terytoria Polski, Rosji, Litwy, Estonii, Białorusi i Ukrainy. Gmina Zabrodzie znajduje się na południowym obrzeżu wspomnianego regionu.

³ „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje obszar „Zielonych Płuc Polski” za region, w którym należy konsekwentnie przestrzegać zasad ekorozwoju, co stanowić będzie właściwą realizację uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 10 maja 1991 r. w sprawie polityki ekologicznej Państwa, a także wychodzić będzie naprzeciw zaleceniom Szczytu Ziemi RIO`92”

4.4.6 Planowane i postulowane obszary chronione

W obrębie gminy brak jest obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów ochrony rezerwatowej. Przewidywana jest zmiana tego stanu rzeczy. Północna i środkowa część gminy (63% powierzchni gminy) ma znaleźć się w granicach poszerzonych granic Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Na dzień dzisiejszy brak jest jednak skonkretyzowanych planów realizacji tych zamierzeń.

Nadbużański Park Krajobrazowy, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Siedleckiego z dnia 30.09.1993 r., sięga obecnie jedynie do wschodnich granic gminy Zabrodzie. Wokół parku utworzono otulinę zabezpieczającą obiekt przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Aktualnym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15.03.2005 r. Utworzono też plan ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Rozporządzenie Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8.08. 2006 r.).

4.4.7 Walory krajobrazowe i przyrodnicze

Niezaprzeczalnie najwyższymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi wyróżnia się dolina Bugu. Decyduje o tym zachowany jej naturalny charakter (krajobrazu, siedlisk, roślinności, fauny). Uznanie tych wartości stało się podstawą włączenia doliny do sieci obszarów Natura 2000 i projektowanego Parku Krajobrazowego. W obszarze tym wyróżnia się „rozlewisko w Słopsku” na rzece Fiszor, wykorzystującej na tym odcinku dawne koryto Bugu. Otoczone terenami bagiennymi i łąkami jest ostoją lęgową ptactwa wodnego, na brzegach mają swe stanowiska rośliny chronione jak: grzybień biały, czermień błotna, tatarak. Swe siedliska mają tu łabędzie, swe żeranie bobry.

Łęgi nad rz. Fiszor

Meandrująca rz. Fiszer

W okolicach Mostówki, przy granicy z gminą Wyszaków, znajduje się obszar wrzosowiska mącznicowego na Wydmach Lucynowsko-Mostowieckich. Jest to największe w Polsce oraz jedno z największych zbiorowisk mącznicy lekarskiej w Europie Środkowowschodniej, gatunku objętego w Polsce całkowitą ochroną. Obszar postulowany był do objęcia ochroną rezerwatową, obecnie został włączony do sieci obszarów Natura 2000.

Niezależnie od wyżej wymienionych, w obszarze gminy znajduje się szereg innych obiektów przyrodniczych i krajobrazowych. Są to:

- ♦ wzniesienia wydmore – charakterystyczny łańcuch wydm parabolicznych, ciągnący się równoleżnikowo, na całej rozciągłości gminy, a przerwany jedynie w rejonie Radysławowa i Mostówki. Ten ciąg wydm ma kontynuację również w sąsiednich gminach, zarówno od zachodu (w gminie Dąbrówka) jak i od wschodu (gmina Tłuszcz);
- ♦ na północy gminy, w rejonie Anastazewa - obszar bagienno łąkowy Mieniugi, korespondujący z dalej na północ położonymi (już w granicach gminy Wyszaków) Bagnami Piskorskimi, z bogatą florą (duża różnorodność, w tym roślin kwitnących) oraz z fauną (zwłaszcza ptactwa wodnego). Obszar otaczają z trzech stron wzniesienia wydmore, w tym okazała, najwyższa w tej części gminy, wysokości 116,8 m wydma koło Mostówki (punkt widokowy). Cały ww. zespół tworzy kompozycje przestrzenną o dużych walorach krajobrazowych;
- ♦ na południu gminy, na zespole wydm rozciąga się malownicze uroczysko Rudna Góra (109,3 m n.p.m), „Las Podwojskowy, oraz wydma „Błotka”. Jest to najwyższy położony punkt w obrębie gminy, ca 120 m n.p.m;
- ♦ Uroczysko Bór położone jest między Basinowem, Trycami i Jaworowem. Charakteryzuje go około stuletni starodrzew sosny, dębu, świerku, klonów jaworów;
- ♦ parki zabytkowe ze starodrzewem znajdują się w Głuchach, Dębinkach i Niegowie;
- ♦ pojedyncze, wyróżniające się w krajobrazie drzewa, w tym: imponujący kasztanowiec w środku Płatkowa, okazałe, prawie 7 metrowe jałowce na cmentarzu w Kicinach, aleje wierzbowe w Obrębie (przy drodze lokalnej prowadzącej do łąk oraz przy ulicy w kierunku szkoły w Kicinach), potężna wierzba biała w Zabrodziu (przy drodze powiatowej w okolicy przejazdu kolejowego).

4.5 Zanieczyszczenia środowiska. Uciążliwości

4.5.1 Zanieczyszczenie powietrza

Na obszarze gminy Zabrodzie, brak jest znaczących źródeł emisji typu przemysłowego. O stanie czystości powietrza decyduje regionalne - tło zanieczyszczeń powietrza, lokalnie - emisja z procesów spalania (kotłownie indywidualne) oraz pasmowo - emisja spalin samochodowych z ruchu po drodze krajowej Warszawa – Wyszaków.

Generalnie poziom zanieczyszczenia powietrza w omawianym rejonie ocenia się jako niski. Wg ocen WIOŚ powiat Wyszakowski zaliczono do klasy A, tj. gdzie stężenia zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO) benzenu (C₆H₆), ołowiu (Pb) nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i kształtują się na poziomie poniżej dolnego poziomu oszacowania tj. poniżej 40% wartości dopuszczalnych w zakresie stężeń SO₂, 65% wartości dopuszczalnych w zakresie stężeń rocznych NO₂ oraz poniżej 50% wartości dopuszczalnych w zakresie stężeń 24 godzinnych. Jedynie w zakresie stężeń 24 godzinnych pyłu zawieszonego wg szacunków obliczeniowych mogą występować sporadycznie przekroczenia dopuszczalnych norm. Wg modelowania matematycznego poziom emisji w omawianym rejonie jest niewielki, rzędu 10 ÷ 25 % dopuszczalnych norm.

Pomiary jakości powietrza prowadzone są przez WIOŚ na stacji pomiarowej w Wyszakowie, przy ul. Daszyńskiego.

Wyniki badań stężeń zanieczyszczeń z lat 2005-2006 zestawiono w poniższych tabelach:

Dwutlenek siarki SO ₂							
Stanowisko pomiarowe	Czas uśredniania stężeń	Rok	S 99,2 (24-h) S 99,7 (1-h)	S śr. µg/m ³	Wartość dopuszczalna (µg/m ³)	Liczba przekroczeń w roku	Klasa strefy
Wyszaków - ul. Daszyńskiego	24-h	2005	6,0	2,0	125/ 3 razy	0	A

Dwutlenek azotu NO ₂							
Stanowisko pomiarowe	Okres uśredniania stężeń	Rok	S śr. S99,8 (1h) µg/m ³	Wartość dopuszczalna (µg/m ³)	Wartość dopuszczalna z marginesem tolerancji za rok 2006 (µg/m ³)	Liczba przekroczeń	Klasa strefy
Wyszaków -ul. Daszyńskiego	rok kalendarzowy	2006	10,5	40	48	0	A

Pył zawieszony PM10						
Stanowisko pomiarowe	Czas uśredniania stężeń	Rok	S śr. S90,4 (24-h) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Wartość dopuszczalna ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Liczba przekroczeń rzecz/oblicz	klasa strefy
Wyszków - ul. Daszyńskiego	rok kalendarzowy	2006	7,1	40	/	A
	24-h		15,0	50	3,5	

Benzen – pomiary pasywne						
Stanowisko pomiarowe	Rodzaj stanowiska	Rok	Stężenie roczne ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Wartość dopuszczalna ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Wartość dopuszczalna z marginesem tolerancji za rok 2005 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Klasa strefy
Wyszków - ul. Geodetów	tłowe	2005	4,3	5	10	A

4.5.2 Zanieczyszczenie wód

Rzeka Bug prowadzi na odcinku przyległym do gminy Zabrodzie wody klasy IV tj. wody niezadawalającej czystości. Wg monitoringu krajowego w punkcie kontrolnym w Popowie (powyżej ujścia do Jeziora Zegrzyńskiego) w roku 2006, o zaliczeniu do klasy IV decydowały przekroczenia wskaźników: zawiesiny ogólnej, BZT5, ChZT-Mn, ChZT-Cr, Azotu, Chlorofilu „a”, Lp.b. coli fek.

O stanie czystości rzeki Fiszor decyduje sprawność gminnej oczyszczalni w Zabrodziu. Wyniki analiz ścieków są jak dotąd niższe niż określone wymaganiami pozwolenia wodno prawnego, wskazują na poprawną pracę oczyszczalni.

Stan czystości innych drobnych cieków na terenie gminy nie jest dostatecznie rozpoznany. Do głównych źródeł ich zanieczyszczeń zaliczyć należy spływy powierzchniowe z terenów rolniczych (zawierające nawozy mineralne i organiczne oraz środki ochrony roślin) wody opadowe z terenów komunikacyjnych, ewentualne nielegalne zrzuty nieoczyszczonych ścieków, a także naturalne procesy hydrogeochemiczne w dolinach rzek (np. rozkładu materii organicznej).

4.5.3 Gospodarka odpadami

Głównym źródłem powstawania odpadów na terenie gminy są gospodarstwa domowe, obiekty użyteczności publicznej, zakłady usługowo – produkcyjne oraz obiekty turystyczne. Brak jest odpadów z sektora gospodarczego.

Gmina Zabrodzie nie posiada składowiska odpadów. Odbiorem i wywozem odpadów stałych zajmują się firmy posiadające stosowne zezwolenia. Odpady wywożone są między innymi na składowisko w Ostrołęce, w Starym Lubiejewie, w Zduńskiej Woli.

Dotychczas gospodarka odpadami odbywa się zgodnie z Programem gospodarki odpadami dla gminy Zabrodzie, przyjętym w 2005 r.

1 stycznia 2012 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zakłada ona przejęcie od lipca 2013r. przez gminę obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych. Ma to być gwarancją szczelności systemu gospodarki odpadami oraz umożliwić objęcie wszystkich mieszkańców odbiorem odpadów na jednakowych zasadach. Gminy zobowiązane są ponadto do zapewnienia budowy i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami, regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Ustawa ta ma na celu spełnienie wymogów Unii Europejskiej dotyczących sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych. Gminy muszą dostosować się do nowej ustawy najpóźniej do połowy 2013 r.

4.5.4 Klimat akustyczny

Jedynymi znaczącymi źródłami hałasu w obszarze gminy są: droga krajowa nr 8 oraz linia kolejowa Warszawa – Ostrołęka.

W Raporcie o oddziaływaniu na środowisko dotyczącym modernizacji drogi krajowej nr 8 (Radzymin- Wyszaków) wraz z obwodnicą Wyszkowa przedstawia się wpływ omawianego przedsięwzięcia w zakresie emisji hałasu do środowiska na etapie jej eksploatacji, zgodnie z prognozą ruchu na rok 2015. Źródłem hałasu z modernizowanej drogi będą poruszające się po niej pojazdy samochodowe osobowe i ciężarowe. Dla każdego odcinka wykonano obliczenia propagacji hałasu do środowiska dla roku 2015 dla wariantu bez stosowania ekranów akustycznych oraz z zaprojektowanymi zabezpieczeniami akustycznymi.

Z obliczeń propagacji hałasu do środowiska wynika, że równoważny poziom dźwięku przekraczający 67dB dla pory nocnej i 75dB dla pory dziennej nie będzie wykraczał poza linie rozgraniczające omawianego przedsięwzięcia. Zatem nie przewiduje się aby wartości progowe hałasu były przekraczane – toteż droga nie będzie powodować zagrożenia hałasem w rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska.

Linia kolejowa na analizowanym odcinku generuje w porze nocnej hałas o zasięgu izofony 50dB w zasięgu 16÷40 m, w porze dziennej hałas o zasięgu izofony 60dB w granicach 10 ÷ 15 m.

4.5.5 Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

Na obszarze gminy mamy do czynienia ze źródłami promieniowania o częstotliwości 50 Hz – stacją i liniami energetycznymi. Przez obszar gminy przebiegają jednotorowe linie energetyczne 110kV. Ponadto występują źródła emisji pól elektromagnetycznych o częstotliwościach 0,3 ÷ 300 GHz ⁴: 3 stacje bazowe telefonii komórkowej.

Brak jest pomiarów określających poziom promieniowania elektromagnetycznego w obszarze gminy Zabrodzie.

⁴ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2004 – 2011

4.5.6 Zagrożenia

Na obszarze gminy, ani w bezpośrednim sąsiedztwie nie ma obiektów kwalifikujących się do grup: „zakładów o zwiększonym ryzyku” albo „o dużym ryzyku” wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Do bezpośrednich zagrożeń środowiska i mieszkańców gminy, z jakimi należy się liczyć w obszarze gminy zaliczyć trzeba:

- ♦ zagrożenia powodziowe oraz inne środowiskowe zjawiska losowe takie jak: susze, huragany, pożary, gradobicia.
- ♦ ewentualne katastrofy komunikacyjne, w tym związane z transportem materiałów niebezpiecznych, oraz awarie urządzeń infrastruktury technicznej.

Rzeka Bug charakteryzuje się nieregularnością hydrologiczną. Na Bugu w okresie zimowowiosennym kilkakrotnie każdego roku notuje się przekroczenie stanu ostrzegawczego, a czasem i alarmowego na niewielką skalę. Wezbrania powodziowe roztopowe (z wyjątkiem zatorowych) przypadają na III dekadę marca i I połowę kwietnia. Wody wylewają na taras zalewowy i niższe partie tarasu nadzalewowego. Takie stany miały miejsce w przeszłości co roku. Obecnie, w ciągu ostatnich 10 lat, powtarzają się one mniej więcej co 3 lata, ale są znaczne. W ekstremalnych warunkach meteorologiczno-hydrologicznych może również występować zagrożenie spowodowane wylewem rzeki Fiszor, w jej dolnym odcinku. Zagrożenie powodziowe dotyczy przede wszystkim znacznej części zabudowy letniskowej w rejonie wsi Młynarze i Słopsk. Zabudowa ta znajduje się w zasięgu wody stuletniej, fragmenty nawet w zasięgu wody 20 letniej.

Według aktualnych Map Zagrożenia Powodziowego opracowanymi przez KZGW w Warszawie i przekazanymi gminie 15 kwietnia 2015 roku, na jej obszarze występują wszystkie stany zagrożenia, obejmujące:

- ♦ wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, które wynosi raz na 10 lat (tzn. 10%),
- ♦ średnie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, które wynosi raz na 100 lat (tzn. 1%),
- ♦ niskie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, które wynosi raz na 500 lat (tzn. 0,2%).
- ♦

Ze względu na brak wałów przeciwpowodziowych, nie występuje ryzyko przelania się wód przez wał i zagrożenia powodziowego z tego tytułu.

Zabudowa znajdująca się na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego, zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie, nie może być rozbudowywana, przebudowywana i nadbudowywana. Nie mogą także powstawać nowe obiekty budowlane. Na terenach tych należy utrzymać przyrodniczą funkcję terenów łąk i pastwisk oraz naturalnych zadrzewień.

Na obszarze gminy Zabrodzie nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

Pozostałe zjawiska losowe oraz katastrofy i wypadki niszczą środowisko w stopniu trudno przewidywalnym, a jako takie, mogą występować właściwie z określonym prawdopodobieństwem w każdym miejscu i czasie.

4.5.7 Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska

Dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie obszaru gminy ocenia się jako zgodne z naturalnymi predyspozycjami i uwarunkowaniami przyrodniczymi. Środowisko gminy jest wolne od znaczących obciążeń i zagrożeń, ewentualne oddziaływania uciążliwe mają tu charakter lokalny, ich rozwiązanie może być dokonane działaniami i środkami lokalnymi. Obecny charakter i rysujące się kierunki zagospodarowania obszaru gminy nie stymulują zbyt dużej intensywności zmian zachodzących w środowisku.

Z przyrodniczego punktu widzenia na obszarze gminy Zabrodzie można wyróżnić kilka stref:

- ♦ Dolinę Bugu, naturalną w swym charakterze, z starorzeczami, roślinnością szuwarową i przywodną, łąkami, rozległymi łakami, stanowi ostoję i korytarz ekologiczny o randze europejskiej;
- ♦ część północno wschodnią - obszar o dużym stopniu aktywności przyrodniczej - podmokły, z mozaiką przemieszanych wzajemnie:
łąk, niejednokrotnie podmokłych, o znacznym stopniu naturalności,
lasów, z zapleczem przyrodniczym przyległego od północy kompleksu Puszczy Kamienieckiej oraz
pól uprawnych.
- ♦ południową część gminy, z dominacją pól uprawnych, lecz również z znacznym udziałem ww. aktywnych struktur przyrodniczych można ocenić jako obszary o średniowysokim stopniu aktywności przyrodniczej.

Na tle wyżej opisanej struktury przyrodniczej gminy rysują się wyraźnie wykształcone naturalne ciągi przyrodnicze, korytarze ekologiczne różnej rangi:

- ♦ ciąg przyrodniczy rzeki Bug z jej naturalnym tarasem zalewowym, rangi krajowej – paneuropejskiej,
- ♦ ciąg leśno wydmy, związany z krawędzią lewego brzegu doliny Bugu - regionalny, związany ze środowiskiem leśnym,
- ♦ ciąg doliny rzeki Fiszor – lokalny, związany ze środowiskiem wodnym.

Walory przyrodnicze gminy do niedawna nie były zabezpieczone prawnie. Jednakże pomimo braku statusu ochronnego główne wartości przyrodnicze utrzymały swoje walory. Obecnie ww. obszary o najwyższym stopniu aktywności przyrodniczej, zostały objęte statusem Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 (dolina Bugu, Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie). Nakłada to obowiązek ograniczania do minimum zanieczyszczania wody, gleby i powietrza oraz lokalizowania przedsięwzięć kolidujących z naturalnym charakterem środowiska przyrodniczego.

Północna i środkowa część gminy Zabrodzie (63,4% powierzchni gminy) postulowana jest do objęcia projektowanym Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym. Obecnie część tego obszaru chroniona jest jako Obszary Natura 2000. Pozostała część to mozaika lasów, łąk i pól. Lasy w znacznym stopniu należą do Nadleśnictwa Drewnica. Sporządzony dla nich plan urządzania lasu w zakresie ochrony środowiska spełnia wymogi określone w dyrektywach unijnych, konwencjach i programach..

Cała gmina leży w obszarze funkcjonalnym "Zielone Płuca Polski", w którym należy konsekwentnie przestrzegać zasad ekorozwoju, tj.:

- ♦ maksymalnie wykorzystywać odnawialne zasoby natury,
- ♦ utrzymywać równowagę ekologiczną, szeroko rozumianą ochronę przyrody (ochronę krajobrazów, unikatowych biocenoz, różnorodności zasobów genetycznych itp.).

Generalnie należy stwierdzić, iż atutem gminy jest malownicze położenie wśród lasów i łąk i doliny rzeki dolnego Bugu oraz stosunkowa bliskość Warszawy.

Dzięki dogodnemu położeniu geograficznemu, walorom krajobrazowym i czystym ekologicznie terenom (brak uciążliwego przemysłu), gmina Zabrodzie jest predestynowana do rozwoju usług turystycznych i agroturystycznych.

Funkcję wypoczynkowo – rekreacyjną posiadają miejscowości zlokalizowane głównie w północnej części gminy, wsie: Młynarze, Gaj, Mostówka, Choszczowe, Anastazew, Adelin, Podgać i inne. Zlokalizowane są tam głównie prywatne działki letniskowe na znacznych powierzchniach.

Trzeba mieć jednak na uwadze, że w obszarach przyrodniczych doliny Bugu i na jej obrzeżach nadmierna presja na dalszy, często nie dość kontrolowany, rozwój budownictwa letniskowego może stać się istotnym zagrożeniem. Zespoły takiego budownictwa po wykorzystaniu terenów o naturalnych predyspozycjach środowiskowych do tego rodzaju zagospodarowania, po zasiedleniu terenów korzystnych dla zabudowy i niekolizyjnych ze środowiskiem przyrodniczym, wkraczają zwykle na obszary siedlisk mało odpornych na ewentualne zagrożenia, np. na „zadeptanie” czy zmianę stosunków wodnych. Nadmierny, niekontrolowany „rozrost” tego rodzaju zagospodarowania może zagrażać zniszczeniem wrażliwych siedlisk flory, fauny, „zaśmieceniem” krajobrazu.

W związku z niewielkim zanieczyszczeniem środowiska oraz dużym potencjałem przyrodniczym na terenie gminy istnieje możliwość rozwoju agroturystyki.

Do najważniejszych obszarów podlegających ochronie przed zmianą ich użytkowania należą obszary naturalnych dolin rzeki Bug i Fiszor, wchodzące w ciągi ekologiczne obszary leśne, a z punktu widzenia gospodarczego obszary o najwyższym potencjale dobrych gleb, zwłaszcza III klasy bonitacyjnej.

Intensyfikacja rolnictwa wskazana jest w obszarach najlepszych gleb, w rejonach wsi: Słopsk, Niegów, Głuchy, Dębinki, Obręb, Karolinów, Mościska, Przykory. Wskazany jest rozwój rolnictwa w kierunku upraw ekologicznych, racjonalizacja stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin.

Wskazany jest zakaz zmniejszania powierzchni o dużym potencjale przyrodniczym (las, użytki zielone). Do realizacji dolesień proponuje się wykorzystać grunty słabych klas bonitacyjnych: VI₂, VI, V, których rolnicze wykorzystanie stało się ekonomicznie nieopłacalne. Nie powinny być zalesiane bagna, torfowiska, wodne nieużytki. Należy dążyć do zalesiania gruntów przylegających do lasów już istniejących, powierzchni halizn oraz obszarów źródliskowych.

Grunty w warstwie przypowierzchniowej w obszarze gminy (poza doliną Bugu) stanowią na ogół dobre podłoże budowlane, choć w dnach dolin i obniżeniach, głównie w wyniku zawodnienia, mają ograniczoną przydatność. Na terenie gminy znajduje się sporo terenów z płytko występującymi wodami gruntowymi, co ogranicza przydatność tych terenów dla zabudowy. Dotyczy to głównie ww. doliny Bugu oraz terenów północno wschodnich gminy.

5 ŚRODOWISKO KULTUROWE

5.1 Archeologia

W gminie Zabrodzie występuje wiele śladów wczesnego osadnictwa. Ich większe skupiska znajdują się w rejonie miejscowości: Choszczowe, Adelin, Słopsk, Niegów. Zarejestrowanych w Gminnej Ewidencji Zabytków jest ich w sumie 108, z czego 90 znajduje się w ewidencji (posiada kartę ewidencyjną). 18 stanowisk archeologicznych nie jest objętych Gminną Ewidencją Zabytków. Żadne stanowisko nie zostało wpisane do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Poniższa tabela przedstawia wykaz stanowisk archeologicznych objętych GEZ:

L.p	Miejscowość	Nr stanowiska na obszarze	Nr AZP	Chronologia	Numer karty w Gminnej Ewidencji Zabytków
1	Adelin	47	51-70	śląd osadn., nowożytność	31/1375
2	Adelin	48	51-70	śląd osadn., nowożytność	32/1375
3	Anastazew	59	50-70	śląd osadn., okr. nowożytny	33/1375
4	Anastazew (dawniej Choszczowe)	1	51-71	obozowisko, k. trzciniecka, WEB	34/1375
5	Anastazew (dawniej Choszczowe)	2	51-71	osada, k. łużycka, ep. brązu śląd osadn., nowożytność	35/1375
6	Anastazew (dawniej Choszczowe)	3	51-71	obozowisko, k. trzciniecka, WEB	36/1375
7	Anastazew (dawniej Choszczowe)	4	51-71	śląd osadn., nowożytność	37/1375
8	Basinów (dawniej Płatków)	9	51-71	śląd osadn., nowożytność	38/1375
9	Choszczowe	43	51-70	śląd osadn., wcz. ep. żelaza	39/1375
10	Choszczowe	44	51-70	śląd osadnictwa, PŚ/NOW	40/1375
11	Choszczowe (dawniej Adelin)	45	51-70	śląd osadn., nowożytność	41/1375
12	Choszczowe (dawniej Adelin)	46	51-70	śląd osadn., nowożytność	42/1375
13	Choszczowe (dawniej Mieczysławów)	21	51-71	śląd osadn., nowożytność	43/1375
14	Dębinki	7	51-70	śląd osadn., k.gr.klosz., wcz.ep.żel.	44/1375
15	Dębinki	9	51-70	obozowisko, ep. kamienia	45/1375
16	Dębinki	37	51-70	śląd osadn., nowożytność	46/1375
17	Dębinki	38	51-70	śląd osadn., nowożytność	47/1375
18	Dębinki (dawniej Fabianów)	31	52-70	osada, paleolit schyłkowy/mezoliit śląd osadn., nieokreślony	48/1375
19	Gaj	3	50-70	śląd osadn., k. łużycka, IV okr. ep. brązu	49/1375
20	Gaj	63	50-70	ślady osadn., XVI-XVII w.	50/1375
21	Gaj	64	50-70	śląd osadn., k.przew.,MOPRst.OWR śląd osadn., wcz. średniow. śląd osadn., okr. nowożytny	51/1375
22	Gaj	65	50-70	śląd osadn., starożytn., /ep.brązu?/	52/1375
23	Głuchy	25	51-70	śląd osadn., nowożytność	53/1375
24	Karolinów (dawniej Obręb)	18	51-71	śląd osadn., nowożytność	54/1375

25	Kiciny	11	51-71	obozowisko, neolit ślad osadn., nowożytność	55/1375
26	Kiciny	12	51-71	ślad osadn., nowożytność	56/1375
27	Kiciny	13	51-71	ślad osadn., nowożytność	57/1375
28	Kiciny	14	51-71	ślad osadn., nowożytność ślad osadn., ep. kamienia	58/1375
29	Kiciny	15	51-71	ślad osadn., ep. kamienia	59/1375
30	Kiciny	16	51-71	cmentarzysko, k. przeworska, MOPR	60/1375
31	Kiciny	17	51-71	ślad osadn., nowożytność	61/1375
32	Kiciny (dawniej	5	51-71	ślad osadn., nowożytność	62/1375

	Piaseczno)				
33	Lipiny	36	51-70	ślad osadn., wcz.ep. żelaza ślad osadn., nowożytność	63/1375
34	Lipiny (dawniej Grzegorzewo)	6	51-70	osada, k.łużycka, epoka brązu	64/1375
35	Lipiny (dawniej Adelin)	8	51-70	ślad osadn., k.gr.klosz., wcz.ep.żel. ślad osadn., nowożytność	65/1375
36	Lipiny (dawniej Adelin)	50	51-70	ślad osadn., ep. kamienia ślad osadn., nowożytność	66/1375
37	Młynarze	7	50-69	ślad osadn., okres wpl. rzym.	67/1375
38	Młynarze	62	50-70	ślad osadn., wcz. średniow.	68/1375
39	Mostówka	5	51-70	ślad osadnictwa, neolit	69/1375
40	Mostówka	21	51-70	ślad osadn., nowożytność	70/1375
41	Mostówka	26	51-70	ślad osadn., nowożytność	71/1375
42	Mostówka	27	51-70	ślad osadnictwa, PŚ/NOW	72/1375
43	Mostówka	35	51-70	ślad osadnictwa, PŚ/NOW	73/1375
44	Mościska	49	51-70	ślad osadn., nowożytność	74/1375
45	Mościska	52	51-70	ślad osadn., nowożytność	75/1375
46	Mościska	54	51-70	ślad osadn., nowożytność	76/1375
47	Mościska	30	51-71	ślad osadn., nowożytność	77/1375
48	Niegów	12	51-70	ślad osadn., nowożytność	78/1375
49	Niegów	13	51-70	ślad osadn., nowożytność	79/1375
50	Niegów	14	51-70	ślad osadn., nowożytność	80/1375

51	Niegów	15	51-70	kurhan, nieokreślona	81/1375
52	Niegów (dawniej Głuchy)	16	51-70	śląd osadn., nowożytność	82/1375
53	Niegów (dawniej Zazdrość)	18	51-70	śląd osadn., k.gr. podklosz., WEŻ śląd osadn., nowożytność	83/1375
54	Obrąb	22	51-71	śląd osadn., nowożytność	84/1375
55	Obrąb	25	51-71	śląd osadn., ep. kamienia ślad osadn., starożytność ślad osadn., nowożytność	85/1375
56	Obrąb	26	51-71	śląd osadn., nowożytność	86/1375
57	Obrąb (dawniej Mościska)	23	51-71	śląd osadn., nowożytność	87/1375
58	Płatków (dawniej Piaseczno)	6	51-71	śląd osadn., nowożytność	88/1375
59	Płatków (dawniej Piaseczno)	7	51-71	śląd osadn., nowożytność	89/1375
60	Płatków (dawniej Piaseczno)	8	51-71	śląd osadn., nowożytność	90/1375
61	Przykory	24	51-71	śląd osadn., nowożytność	91/1375
62	Przykory	31	51-71	śląd osadn., nowożytność	92/1375
63	Przykory	32	51-71	śląd osadn., ep. kamienia ślad osadn., nowożytność	93/1375
64	Słopsk	3	50-69	osada, okres wpl. rzym.	94/1375
65	Słopsk	6	50-69	śląd osadn., starożytność osada, okres wpl. rzym. ślad osadn., wcz. średniow.	95/1375
66	Słopsk (dawniej Dąbrówka)	27	51-69	śląd osadn., k. łużycka, ep. Brązu	96/1375
67	Słopsk	28	51-69	śląd osadn., neolit	97/1375
68	Słopsk	30	51-69	osada, XIV-XV w.	98/1375
69	Słopsk (dawniej Słopsk-Ignacówka)	4	50-69	osada, późny okres wpl. rzym. ślad osadn., wcz. średniow.	99/1375
70	Słopsk (dawniej Słopsk-Ignacówka)	5	50-69	osada, okres wpl. rzym.	100/1375
71	Wysychy	23	51-70	śląd osadn., nowożytność	101/1375
72	Wysychy	34	51-70	śląd osadn., nowożytność	102/1375
73	Wysychy	40	51-70	śląd osadn., ep. kamienia ślad osadn., nowożytność	103/1375
74	Wysychy	41	51-70	śląd osadn., nowożytność	104/1375
75	Wysychy (dawniej Głuchy)	17	51-70	śląd osadn., k. łużycka, ep. brązu śląd osadn., nowożytność	105/1375
76	Wysychy (dawniej Podwysychy)	10	51-70	śląd osadn., k. łużycka, wcz. ep. żelaza	106/1375

77	Wysychy (dawniej Podwysychy)	22	51-70	obozowisko, k. janisławicka, mezolit śląd osadn., nowożytność	107/1375
78	Zabrodzie	24	51-70	śląd osadn., ep. kamienia	108/1375
79	Zabrodzie	28	51-70	śląd osadn., nowożytność	109/1375
80	Zabrodzie	29	51-70	śląd osadnictwa, PŚ/NOW	110/1375
81	Zabrodzie	30	51-70	śląd osadn., nowożytność	111/1375
82	Zabrodzie	31	51-70	śląd osadn., późne średniow. śląd osadn., nowożytność	112/1375
83	Zabrodzie	32	51-70	śląd osadn., późne średniow. śląd osadn., nowożytność	113/1375
84	Zabrodzie	33	51-70	śląd osadn., nowożytność	114/1375
85	Zazdrość (dawniej Zabrodzie)	39	51-70	śląd osadn., k.łużycka, wcz.ep.żelaza śląd osadn., nowożytność	115/1375
86	Zazdrość	19	51-70	śląd osadn., KPL, neolit obozowisko, k. niemeńska, neolit śląd osadn., nowożytność	116/1375
87	Zazdrość	20	51-70	śląd osadn., nowożytność	117/1375
88	Zazdrość (dawiej Podwysychy)	42	51-70	śląd osadn., k.łużycka, wcz.ep.żelaza	118/1375
89	Zazdrość (dawniej Gaj)	51	51-70	śląd osadn., k.łużycka, ep.brązu śląd osadn., nowożytność	119/1375
90	Zazdrość (dawniej Niegów)	11	51-70	obozowisko, k. niemeńska, neolit	120/1375

Wykaz z Gminnej Ewidencji Zabytków, z 2013r.

Poniższa tabela przedstawia wykaz stanowisk archeologicznych nie objętych GEZ:

L.p	Miejscowość	Nr stanowiska na obszarze	Nr AZP
1	Adelin	2	51-70
2	Adelin	3	51-70
3	Dębinki	4	51-70
4	Gaj	1	50-70
5	Gaj	4	50-70
6	Młynarze	1	50-69
7	Niegów	1	51-70
8	Słopsk	7	51-69
9	Słopsk	8	51-69
10	Słopsk	9	51-69
11	Słopsk	10	51-69

12	Słopsk	11	51-69
13	Słopsk	12	51-69
14	Słopsk	13	51-69
15	Słopsk	14	51-69
16	Słopsk	15	51-69
17	Słopsk	16	51-69
18	Adelin	2	51-70

Wykaz z Gminnej Ewidencji Zabytków, z 2013r.

5.2 Dziedzictwo kulturowe chronione prawem

Najcenniejsze zasoby kultury – obiekty wpisane do rejestru konserwatora zabytków:

Niegów

♦ zespół sakralny, w tym dzwonnica i kościół parafialny p.w. Św. Trójcy z wyposażeniem, kościół murowany z lat 1863-1866 wybudowany staraniem proboszcza Floriana Gieczyńskiego, w stylu późno klasycystycznym na planie prostokąta o dachu 2-spadowym, kryty blachą (nr rej.: A-477 z 07.07.1981 r.), karta GEZ nr 19/1375,

♦ kaplica cmentarna i cmentarz parafialny rzymsko-katolicki – (nr rej. A-531 z 30.01.1986 r.), karta GEZ nr 24/1375 i 23/1375,

♦ zespół dworsko – parkowy, własność Stowarzyszenia Sióstr Samarytanek Krzyża Chrystusowego, karta GEZ nr 25/1375, a w tym:

dwór murowany z 1872 roku, którego właścicielką była Józefa Ormowska (nr rej. A-509 z 11.09.1995 r.) park zabytkowy w otoczeniu pałacu z drugiej połowy w XIX w., przekomponowany w 1912 r. przez projektanta Stefana Celichowskiego, w którym znajdują się stare świerki, dęby szypułkowe w wieku ok. 200 lat (nr rej. A-509 z 27.01.1984 r.)

aleja klonowa, obsadzona klonami srebrzystymi w wieku do 150 lat (nr rej. A-509 z 18.10.1993 r.).

Kościół parafialny P.W. Św. Trójcy

Dwór w Niegowie

Dębinki

- ◆ zespół pałacowo-parkowy (nr rej. A-406 z 22.03.1962 r.), karta GEZ nr 1/1375, a w tym:
 - pałac murowany z XVII wieku, (nr rej. A-406 z 22.03.1962 r.), karta GEZ nr 2/1375, oficyna pałacowa /lewa z II połowy XVIII w., przebudowana z końcem XIX w. przez arch. Mierzanowskiego (nr rej. A-406 z 22.03.1962 r.), karta GEZ nr 3/1375, oficyna pałacowa /prawa z II połowy XVIII w. (nr rej. A-406 z 22.03.1962 r.), karta GEZ nr 4/1375,
 - oficyna dworska nr 2 (czworak) z II połowy XIX w. (nr rej. A-406 z 28.10.1993 r.), karta GEZ nr 6/1375,
 - budynek gospodarczy nr 8 z II połowy XIX w. (nr rej. A- 406 z dnia 28.10.1993 r.), karty GEZ nr 7/1375,
 - park krajobrazowy (XIX w.) o powierzchni 5,7 ha otaczający pałac, karta GEZ nr 5/1375,
- ◆ dawne podwórze gospodarcze i sady wraz z aleją dojazdową do pałacu (decyzja nr 798/16 MWKZ z dnia 09.06.2016 r.).

Pałac w Dębinkach

Aleja pałacowa w Dębinkach

Głuchy

- ♦ zespół dworski z parkiem krajobrazowym, karta GEZ nr 10/1375, a w tym:
dwór drewniany z końca XVIII wieku, dwór modrzewiowy zwany popularnie „Norwidem”,
wzniesiony dla rodziny Zdziborskich w stylu klasycznym, następnie stanowił własność
Ludwiki ze Zdziborskich i Jana Norwida, rodziców urodzonego tu w 1823 r. poety Cypriana
Kamila Norwida. Jest to budowla drewniana na planie o konstrukcji zrębowej na
podmurowaniu (nr rej.: A-392 z 18.11.1959 r.)
park zabytkowy „Norwidowo” z końca XVIII wieku, współtworzący zespół dworski. Park posiada
charakter swobodnego układu z podkreśleniem osi kompozycyjnej w postaci alei wiodącej do
dworu. Gatunki dominujące to klony pospolite i klony jawory, lipy, olsze i jesiony (nr rej. A- 392
z dnia 20.01.1976 r.)

Dwór w Laskowo-Głuchach

Inne obiekty zainteresowania konserwatorskiego, ujęte ochroną w Gminnej Ewidencji Zabytków:

Głuchy

- ♦ 4 chałupy wiejskie, karty GEZ nr 8/1375, 9/1375, 13/1375, 14/1375,

Niegów

- ♦ plebania murowana z poł. XIX w., karta GEZ nr 22/1375,
- ♦ kapliczka z figurą Matki Boskiej na terenie parku dworskiego z poł. XX w.,
karta GEZ nr 29/1375,
- ♦ murowany budynek młyna "Nowość", karta GEZ nr 30/1375,

Młynarze

- ♦ cmentarz ewangelicki, karta GEZ nr 15/1375,

Mostówka

- ♦ dom mieszkalny ul. Dworcowa 5 (dom z 2 ćw. XX w. drewniany), karta GEZ nr 17/1375
- ♦ dom mieszkalny ul. Napoleońska 22 (dom z 1931 r. drewniany), karta GEZ nr 18/1375.

5.2.1 Diagnoza uwarunkowań wynikających z ochrony dóbr kultury

W gminie Zabrodzie zachowało się kilka ciekawych zabytków historii związanych z ogólnonarodową tradycją i kulturą. Obiekty zabytkowe w większości prezentują dobry stan techniczny (pałac w Niegowie, kościół parafialny w Niegowie, Pałac w Dębinkach).

Związane z założeniami dworsko – pałacowymi parki powinny być zachowane ze względu na ich znaczenie w krajobrazie rolniczym wsi. Część z nich uległa zaniedbaniu, wymaga więc prac porządkowych oraz cięć pielęgnacyjnych drzewostanu a także rewaloryzacji poprzedzanych inwentaryzacjami i studiami.

Zlokalizowane w gminie liczne stanowiska archeologiczne zagrożone są przez działalność rolniczą i erozyjną gleb. Warunki działalności inwestycyjnej w ich obszarze określają stosowne przepisy.

Prawidłowa ochrona zabytku, nie wpisanego do rejestru zabytków, wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zawierającego ustalenia dotyczące warunków ochrony obiektu.

Podstawowym obowiązkiem gmin w zakresie opieki nad zabytkami jest prowadzenie Gminnych Ewidencji Zabytków. Nowelizacja Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadzona 5 czerwca 2010 roku sprawiła, że gminna ewidencja zabytków stała się podstawową wytyczną dla ustaleń miejscowych planów zagospodarowania i wydawania decyzji administracyjnych.

W gminie nie występują dobra kultury współczesnej.

6 WPŁYW DOTYCHCZASOWEGO SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA NA STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM.

Dotychczasowy rozwój przestrzenny gminy Zabrodzie nie doprowadził do znacznego przekształcenia krajobrazu. Walory krajobrazowe związane z dolinami rzecznyymi - Bugu, i Fiszoru, terenami lasów oraz pozostałych terenów zieleni zostały zachowane pomimo zabudowy lotniskowej w rejonie wsi Młynarze i Słopsk

Dotychczasowy rozwój zabudowy na terenach gminy następował etapami rozłożonymi w dłuższym czasie, co pozwoliło na zachowanie ogólnej równowagi w środowisku przyrodniczym.

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu studium dla gminy, zostanie ograniczona możliwość dalszego rozwoju gospodarczego. Zahamowane zostaną działania zmierzające do wprowadzenia ładu przestrzennego i wdrożenia zasad zrównoważonego rozwoju, polegającego na wykorzystywaniu przez człowieka zasobów przyrody przy minimalnych wpływach na środowisko.

Przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w projekcie studium znaczący wpływ miała analiza uwarunkowań przyrodniczych i antropologicznych, wynikających z istniejącego stanu zagospodarowania terenu gminy, a także warunków ekofizjograficznych, w tym rzeźby terenu, budowy geologicznej, wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, szaty roślinnej, surowców mineralnych, obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych oraz podlegających prawnej ochronie wartości kulturowych.

7. USTALENIA PROJEKTU STUDIU UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

7.1 Wprowadzenie

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zapisane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowią będą podstawę działań merytorycznych w odniesieniu do sporządzania planów miejscowych oraz do wydawania decyzji administracyjnych na obszarach nie objętych planami np. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Ustalenia Studium formułują wytyczne do planów miejscowych, zapewniając planowy rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, chroniąc zasoby przyrodnicze i środowiskowe. Kierunki zagospodarowania gminy zostały określone w Studium w Części II.

7.2 Struktura funkcjonalno- przestrzenna

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną gminy tworzą różnorodne elementy o odmiennym stanie i jakości zagospodarowania, różniące się stopniem wykorzystania przestrzeni i standardami. Struktura przestrzenna gminy nie jest zwarta. Wsie usytuowane są częściowo w znacznych odległościach od siebie oraz od ośrodka gminnego.

W oparciu o analizy przeprowadzone na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, w projekcie studium ustala się następujący system obsługi ludności gminy, z podziałem na:

1) Jednostki o poszerzonym programie usług podstawowych:

- **Zabrodzie**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej, także w zakresie: szkolnictwa podstawowego oraz średniego, administracji publicznej, opieki zdrowotnej, kultury, sportu; rozwijać się tu będzie funkcja mieszkalnictwa – w zabudowie jednorodzinnej, z dopuszczeniem lokalizacji usług nieuciążliwych i drobnej wytwórczości,
- **Zazdrość**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w zakresie: szkolnictwa podstawowego, opieki zdrowotnej, kultury i rekreacji; rozwijać się tu będzie funkcja mieszkalnictwa – w zabudowie jednorodzinnej, z dopuszczeniem lokalizacji usług nieuciążliwych,
- **Niegów(PGR)**, możliwością rozwoju funkcji usługowej w zakresie: opieki społecznej, kultury, handlu oraz lokalizacji na nowych terenach wzdłuż trasy S8, siedzib firm prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: produkcji i przetwórstwa przemysłowego i rzemieślniczego, drobnej wytwórczości, budownictwa, handlu detalicznego i ekspozycyjnego, handlu hurtowego, hoteli i restauracji, transportu, spedycji, logistyki, gospodarki magazynowej, pośrednictwa finansowego, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów, funkcja mieszkaniowa rozwijać się będzie w zabudowie jednorodzinnej, strefa ochronna ujęć wody wymusi pozostawienie dużych terenów rolnych,

- **Gaj**, z możliwością rozwoju na nowych terenach funkcji usługowej w zakresie: handlu detalicznego i ekspozycyjnego, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu hurtowego, hoteli i restauracji, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych; funkcja mieszkaniowa rozwijać się będzie w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej oraz rekreacyjnej weekendowej i całorocznej.
- **Głuchy**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w zakresie: handlu detalicznego i ekspozycyjnego, , handlu hurtowego, hoteli i restauracji, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych hoteli i restauracji, transportu, spedycji, logistyki, gospodarki magazynowej, pośrednictwa finansowego, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów, funkcja mieszkaniowa rozwijać się będzie w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej,

2) Jednostki z podstawowym programem usług:

- **Adelin**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w zakresie: szkolnictwa podstawowego, kultury, handlu i innych; przewiduje się rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowych, rekreacyjnej oraz agroturystyki
- **Dębinki**, z możliwością rozwoju na nowych terenach funkcji usługowej w zakresie: szkolnictwa podstawowego, opieki społecznej, kultury, handlu; rozwijać się tu będzie funkcja mieszkalnictwa w zabudowie jednorodzinnej, z dopuszczeniem lokalizacji usług nieuciążliwych i drobnej wytwórczości,
- **Słopsk**, funkcja mieszkaniowa rozwijać się będzie w zabudowie mieszkaniowousługowej, jednorodzinnej i rekreacyjnej weekendowej i całorocznej,
- **Choszczowe**, funkcja mieszkaniowa rozwijać się będzie w zabudowie mieszkaniowo-usługowej, jednorodzinnej i rekreacyjnej weekendowej i całorocznej,
- **Kiciny**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w zakresie: kultury, handlu i innych; przewiduje się rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowych, rekreacyjnej oraz agroturystyki.
- **Mostówka**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w powiązaniu z funkcją mieszkaniową w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej, oraz zabudowy letniskowej.
- **Lipiny**, z możliwością rozwoju funkcji usługowej w powiązaniu z funkcją mieszkaniową w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej, przewiduje się rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowej oraz agroturystyki.
- **Basinów, Podgać, Młynarze, Wysychy** z możliwością rozwoju funkcji rekreacyjnej; przewiduje się rozwój zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz letniskowo-rekreacyjnej.

3) Jednostki z pojedynczymi usługami elementarnymi (sklep) w obrębie, których dopuszcza się lokalizację budownictwa mieszkaniowego, jednorodzinnego, zagrodowego oraz urządzeń usługowych. Są to: **Anastazew, Karolinów, Mościska, Obrąb, Płatków, Przykory.**

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie, wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzenno-gospodarczych, zamierzeń i działań inwestycyjnych gminy oraz zamierzeń rządowych i instytucji działających na obszarze gminy, powiatu wyszkowskiego i województwa mazowieckiego, stwarzają przesłanki do wyróżnienia na jej terenie dwóch zasadniczych stref zagospodarowania przestrzennego, zróżnicowanych co do celów i instrumentów polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania:

♦ obszary zabudowy, które będą ulegały przekształceniom przestrzennym,

♦ obszary otwarte, które nadal pozostaną nie zabudowane.

Do obszarów zabudowy gminy zaliczyć należy wszystkie obecnie zainwestowane (zabudowane) tereny będące w posiadaniu (lub władaniu), zarówno osób prywatnych, gminy, skarbu państwa, jak i innych podmiotów oraz wszystkie tereny wyznaczone i przeznaczone w studium pod zorganizowane zainwestowanie (zabudowę).

Obszary zabudowy w gminie będą generalnie kształtowane wzdłuż istniejących i projektowanych ciągów komunikacyjnych oraz projektowanej sieci infrastruktury technicznej, która w różny sposób obejmuje swoją szerokością dotychczasowe tereny otwarte za wyjątkiem wsi Zabrodzie stanowiącego zwarty kompleks mieszkaniowo – usługowy, tworzący główny ośrodek gminny. Są także wyznaczone w rejonach, gdzie właściciele złożyli dużo wniosków o zmianę funkcji terenu.

Terenami preferowanymi do rozwoju rekreacji i wypoczynku, poza istniejącymi terenami w Mostówce, Młynarzach, Słopsku, położonymi w bezpośredniej bliskości doliny rzeki Bug, będą również nowe, wyznaczone na rysunku kierunków Studium, grunty we wsi Choszczowe, Basinów, Podgać.

Do obszarów otwartych należy zaliczyć obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, lasy (obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej) i wody śródlądowe, rzeki, ciekі, stawy oraz tereny zieleni urządzonej, tereny zieleni nieurządzonej i tereny cmentarzy.

7.3 Kierunki, zasady zagospodarowania i użytkowania obszarów zabudowy gminy

Uwzględniając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, na terenie gminy Zabrodzie zostały wyznaczone i oznaczone na rysunku kierunków Studium – **Kierunki zagospodarowania przestrzennego** w skali 1:10000, odpowiednio symbolami, następujące rodzaje obszarów funkcjonalnych:

- 1) symbolem MU - tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej i bliźniaczej), zabudowy zagrodowej, a także letniskowej oraz usług towarzyszących, służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności, takich jak: handel detaliczny (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m²), ochrona zdrowia i opieka społeczna, edukacja, kultura, obsługa nieruchomości, turystyka i sport, hotelarstwo, gastronomia, administracja, drobna wytwórczość, łączność (poczta, telekomunikacja), obsługa techniczna i naprawa pojazdów mechanicznych. Dopuszcza się zachowanie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu.

Jako funkcję uzupełniającą na terenach oznaczonych symbolem MU wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ◆ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniej niż 50% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i letniskowej,
 - nie mniej niż 30% dla zabudowy usługowej i mieszkaniowo-usługowej, zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ◆ minimalną powierzchnię działki budowlanej:
 - 1000m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowej,
 - 800m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej (jeden segment),
 - 800m² dla zabudowy letniskowej,
- ◆ maksymalną wysokość zabudowy - do 12m,

2) symbolem UM – tereny zabudowy usługowo-mieszkaniowej - tereny zabudowy usługowej,

o szeroko rozumianej funkcji w zakresie: handlu (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²), ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji, kultury, turystyki i sportu, hotelarstwa, gastronomii, łączności, obsługi nieruchomości, pośrednictwa finansowego, administracji, drobnej wytwórczości, a także siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą (biura), salony sprzedaży, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych. Dopuszcza się zachowanie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu.

Dopuszcza się także realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej i bliźniaczej).

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ◆ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniej niż 20 % dla zabudowy usługowej i usługowej z towarzyszącą zabudową mieszkaniową,
 - nie mniej niż 50 % dla zabudowy mieszkaniowej
 - zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ◆ minimalną powierzchnię działki budowlanej:
 - 1000m² dla zabudowy usługowej i usługowej z towarzyszącą zabudową mieszkaniową,
 - 1000m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej,
 - 800m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej (jeden segment),
- ◆ maksymalną wysokość zabudowy - nie wyższą niż 3 kondygnacje naziemne, to jest do 12m,

3) symbolem MN/L – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej i letniskowej, a także usług służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności, towarzyszących i uzupełniających funkcję podstawową takich jak: handel detaliczny (z wyłączeniem handlu o powierzchni

sprzedaży przekraczającej 400 m²), ochrona zdrowia i opieka społeczna, edukacja, kultura, obsługa nieruchomości, turystyka i sport, gastronomia, łączność (poczta, telekomunikacja). Dopuszcza się pozostawienie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu.

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zagospodarowanie w poszczególnych terenach MN/ML powinno być kształtowane na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniej niż 50 %,
 - zgodnie ze stanem istniejącym, dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ minimalną powierzchnię działki budowlanej:
 - 800m² dla zabudowy letniskowej,
 - 1000m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowej,
 - 800m² dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej bliźniaczej (jeden segment),
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy - nie wyższą niż 2 kondygnacje, to jest do 12m,
- ♦ wymagania związane z parkowaniem pojazdów - zgodnie z zasadami i wskaźnikami, o których mowa w rozdz. 2.5.3. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, Parkowanie pojazdów.

- 4) symbolem ML – tereny zabudowy rekreacyjnej i letniskowej. Dopuszcza się pozostawienie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu.

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zagospodarowanie w poszczególnych terenach ML powinno być kształtowane na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniej niż 70 %,
 - zgodnie ze stanem istniejącym, dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ minimalną powierzchnię działki budowlanej:
 - 800m² dla zabudowy letniskowej,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy: do 10m,

- 5) symbolem U – tereny zabudowy usługowej, o szeroko rozumianej funkcji w zakresie: handlu (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²), ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji, kultury, turystyki i sportu, hotelarstwa, gastronomii, łączności, obsługi nieruchomości, pośrednictwa finansowego, administracji, drobnej wytwórczości, a także siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą (biura), salony sprzedaży, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów, masarnie oraz parkingi. Dopuszcza

się zachowanie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu, w tym: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej..

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 100kW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, z wykluczeniem urządzeń wytwarzających energię elektryczną pozyskiwaną z energii wiatru.

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ przeznaczenie podstawowe terenu oraz funkcje dopuszczone i uzupełniające, ♦
minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
nie mniej niż 20%,
zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których
powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ minimalną powierzchnię działki budowlanej:
1200m² dla zabudowy usługowej,
zgodnie ze stanem istniejącym dla zabudowy istniejącej, o funkcji innej niż
usługowa,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy - do 15m,

- 6) symbolem UO – tereny zabudowy usług oświaty i sportu, takiej jak: żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie. Obszary obecnie zainwestowane oraz nowe, przeznaczone pod inwestycje oraz rozbudowę istniejących (dobudowa sal gimnastycznych, basenów itd.)

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ przeznaczenie podstawowe terenu oraz funkcje dopuszczone i uzupełniające,
- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
nie mniej niż 30 %,
zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których
powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy - nie wyższą niż 3 kondygnacje naziemne,

- 7) symbolem UK – tereny zabudowy usług kultury i kultu religijnego, tereny obecnie zainwestowane i przeznaczone pod zabudowę usługową kultury i kultu religijnego. Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
nie mniej niż 40%,
zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których
powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy:
nie wyższą niż 3 kondygnacje naziemne, za wyjątkiem obiektów sakralnych
o charakterze dominant (np.: wieże kościoła itp.)
zgodnie ze stanem istniejącym dla obiektów istniejących wyższych niż
określono powyżej,

8) symbolem UP – tereny usługowo-produkcyjne, zabudowa o wielofunkcyjnym przeznaczeniu: siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: produkcji i przetwórstwa przemysłowego i rzemieślniczego, budownictwa, handlu detalicznego i hurtowego, ochrony zdrowia, hotelarstwa, gastronomii, transportu, spedycji, logistyki, gospodarki magazynowej, poczty i telekomunikacji, administracji, pośrednictwa finansowego, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów oraz szeroko rozumianych usług dla innych podmiotów gospodarczych i ludności, a także zakłady i bazy, w których ta działalność jest prowadzona oraz usługi recyklingu. Dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej (bez możliwości rozbudowy) z założeniem jej docelowej wymiany na zabudowę usługową lub produkcyjną.

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 100kW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną z wykluczeniem urządzeń wytwarzających energię elektryczną pozyskiwaną z energii wiatru.

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
nie mniej niż 20%,
zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których
powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ minimalną powierzchnię działki budowlanej: 1000 m²,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy - nie wyższą niż 15 m, za wyjątkiem zabudowy istniejącej oraz masztów, kominów, wież itp.

9) symbolem UT – tereny usługowo – techniczne, w tym: tereny oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, baz transportowych, stacji obsługi pojazdów oraz tereny przeznaczone pod recykling odpadów, z dopuszczeniem czasowego składowania odpadów (na czas segregacji).

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się inne urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 100kW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, z wykluczeniem urządzeń wytwarzających energię elektryczną pozyskiwaną z energii wiatru.

Zabudowa na poszczególnych terenach powinna być kształtowana na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniej niż 10%,
 - zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy - nie wyższą niż 15 m, za wyjątkiem zabudowy istniejącej oraz masztów, kominów, wież, urządzeń niezbędnych dla prowadzonej działalności itp.

10) **symbolem USR** – **tereny usług sportu i rekreacji** z dopuszczeniem hoteli, pensjonatów, zbiorników wodnych, obiektów sportowych, rekreacyjnych i rozrywkowych.

Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się inne urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne).

Zabudowa i zagospodarowanie terenów USR powinny być kształtowane na podstawie sporządzanych sukcesywnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na terenach górniczych, usługi sportu i rekreacji należy traktować jako zagospodarowanie docelowe. Do czasu zakończenia eksploatacji kruszywa, na terenach tych dopuszcza się jedynie realizację obiektów kubaturowych, urządzeń technicznych i komunikacyjnych związanych bezpośrednio z eksploatacją kopalin. Dopuszcza się także wyznaczenie w planie miejscowym funkcji związanej z eksploatacją kopalin. Po zakończeniu eksploatacji nakazuje się rekultywację terenu, zgodnie z zapisami decyzji administracyjnych oraz funkcją terenu wskazaną w studium, a następnie uszczegółowioną w planach miejscowych.

Przy formułowaniu w sporządzanych planach i ich zmianach ustaleń dotyczących zagospodarowania terenów, należy określić lub utrzymać co najmniej:

- ♦ minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla każdej działki budowlanej:
 - nie mniejszą niż 40% dla zabudowy usługowej,
 - nie mniejszą niż 50% dla innych sposobów zagospodarowania
 - zgodnie ze stanem istniejącym dla działek zabudowanych, na których powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza niż określono powyżej,
- ♦ maksymalną wysokość zabudowy: do 15m,

Tereny wskazane w studium do zabudowy wymagają w części uzyskania zgody odpowiedniej instytucji na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolne lub nieleśne oraz późniejszego wyłączenia z produkcji rolnej i leśnej.

Przy udostępnianiu nowych terenów pod inwestycje należy uwzględnić w szczególności:

- ♦ ochronę zwartości struktury przestrzennej gminy,
- ♦ położenie terenu z punktu widzenia dostępności do infrastruktury społecznej, zwłaszcza szkół i przedszkoli, a także miejsc pracy mieszkańców,
- ♦ położenie terenu w stosunku do głównych ciągów komunikacyjnych i możliwość powiązań z już istniejącym układem drogowym,

- ♦ możliwości efektywnego wykorzystania istniejących elementów infrastruktury technicznej (elektroenergetycznej, wodociągowej, gazowej, a także kanalizacyjnej),
- ♦ możliwość wykształcenia terenów publicznych - placów i skwerów w projektowanych zespołach zabudowy mieszkaniowej oraz poprawę estetyki zabudowy w trakcie jej modernizacji i uzupełnień,
- ♦ przeprowadzenie wtórnych podziałów nieruchomości w celu uzyskania racjonalnych rozwiązań planistycznych i uniknięcia przypadkowości, wynikającej ze stanu własnościowego, a także minimalizacji konfliktów z tytułu wyznaczania terenów publicznych (ulic, placów, terenów pod urządzenia infrastruktury),
- ♦ położenie terenu z punktu widzenia warunków gruntowo-wodnych, mogących ograniczać posadawianie lub podpiwniczanie budynków.

7.4 Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów otwartych

Na terenie gminy Zabrodzie zostały wyznaczone i oznaczone na rysunku kierunków Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10000, odpowiednio symbolami, następujące rodzaje obszarów otwartych gminy:

1) symbolem R – tereny rolne – grunty rolne, łąki i pastwiska, sady oraz nieużytki, tereny położone w dolinach rzek: Bug i Fiszor oraz innych mniejszych cieków wodnych.

Na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolem R obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowy (za wyjątkiem zabudowy zagrodowej), w tym także ferm hodowlanych powyżej 60 DJP*. Na terenach tych dopuszcza się realizację urządzeń infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne), w tym także linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej i dostępu radiowego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W ramach zabudowy zagrodowej, dopuszcza się rozwój agroturystyki, realizację stawów rybnych i innych zbiorników wodnych służących potrzebom rolnictwa.

Na terenach R dopuszcza się także realizację ścieżek turystycznych - pieszych i rowerowych, a także szkółek jazdy konnej.

Studium nie wskazuje terenów do zalesienia, jednak takie działania dopuszcza; możliwość zalesienia gruntów rolnych niskich klas: V i VI, zostanie określona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:

- ♦ zachowanie funkcji rolnej oraz ochrona terenów rolnych przed zainwestowaniem i degradacją,
- ♦ ochrona istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz wprowadzanie nowych,
- ♦ utrzymanie istniejących łąk i pastwisk,
- ♦ podwyższenie poziomu wód gruntowych w dolinach rzek, nadmiernie odwodnionych w wyniku regulacji koryt i melioracji łąk,
- ♦ ochrona układu hydrograficznego rzek i rowów melioracyjnych.

Realizacja ww. kierunków wymagać będzie uwzględnienia w planach miejscowych szczególnie:

- ♦ lokalizowania budynków i urządzeń służących wyłącznie rolnictwu,
- ♦ utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania dolin rzecznych jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej wraz z możliwością realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
- ♦ dopuszczenia gruntów do zalesienia,
- ♦ zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych, za wyjątkiem realizacji urządzeń służących na potrzeby rolnictwa i infrastruktury,
- ♦ zakazu realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu produktów ropopochodnych,
- ♦ zakazu realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW,
- ♦ zakazu lokalizacji wysypisk odpadów stałych i zlewni odpadów płynnych.

2) symbolem ŁP – tereny zieleni nieurządzonej, nieużytki, łąki, doliny rzek – tereny zieleni nieurządzonej, łąki, pastwiska, nieużytki rolne w dolinach rzecznych z dopuszczeniem terenowych urządzeń sportu i rekreacji, w formie terenowych ścieżek rowerowych i spacerowych, pomostów, boisk o nawierzchni naturalnej, realizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa wodnego, ochrony środowiska

*** Współczynniki przeliczeniowe sztuk zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (DJP) określają przepisy odrębne.**

i przyrody). **Tereny te stanowią element uzupełniający system przyrodniczy gminy** o znaczeniu lokalnym. Podstawowy kierunek ich zagospodarowania to ochrona przed zmianą przeznaczenia i likwidacją.

Na terenach tych dopuszcza się realizację dróg publicznych, urządzeń infrastruktury technicznej, w tym także linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej i dostępu radiowego, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa wodnego, ochrony środowiska i przyrody.

Dopuszcza się lokalizację zbiorników retencyjnych w dolinach rzek służących celom ochrony przeciwpowodziowej i rekreacyjnej. Studium nie przesądza ich lokalizacji, a jedynie dopuszcza możliwość realizacji. Ziemię z wykopów można wykorzystać w celach ochrony przeciwpowodziowej, jako obwałowania o szerokiej koronie stanowiące dodatkowo ciągi spacerowe.

Ochrona terenów ŁP wymagać będzie w szczególności:

- ♦ zakazu przeznaczenia tych terenów na cele budownictwa kubaturowego,
- ♦ doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
- ♦ zakazu realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu produktów ropopochodnych,
- ♦ zakazu realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW,
- ♦ zakazu lokalizacji wysypisk odpadów stałych i zlewni odpadów płynnych.

-
- 3) symbolem LS – lasy. Obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej. Tereny te, w formie rozproszonej, występują na obszarze całej gminy.

Lasy gminy Zabrodzie w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu leśnego, w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego. Na terenach tych dopuszcza się realizację obiektów służących gospodarce leśnej oraz, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie: dróg i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym także linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej i dostępu radiowego. Dopuszcza się także pozostawienie, istniejących obiektów budowlanych innego typu, bez możliwości ich rozbudowy.

Podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:

- ♦ ochrona ich walorów przyrodniczych i użytkowych,
- ♦ utrzymanie ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy, powiatu i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjno-wypoczynkowych.

Realizacja ww. kierunków wymagać będzie w szczególności:

- ♦ zachowania lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
- ♦ prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów uwzględniając głównie zasadę powszechnej ochrony, trwałości utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów (państwowe, prywatne),
- ♦ udostępniania kompleksów leśnych położonych głównie na terenach w rejonie wsi Mostówka, Choszczowe i Wysychy oraz sąsiedztwie rzeki Bug i Fiszor dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- ♦ wykonania sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych oraz ich otoczenia
- ♦ zalesienia nieużytków i gruntów rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz enklawy w kompleksach leśnych,

- 4) symbolem ZP – tereny zieleni urządzonej – przeznaczone pod zieleni parkową, tereny zieleni urządzonej (publicznej), tereny niekubaturowych urządzeń sportu i rekreacji (ścieżki rowerowe, spacerowe, boiska), tereny parków podworskich itp. Są to elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym, funkcjonujące głównie w większych jednostkach osadniczych gminy.

Podstawowy kierunek zagospodarowania terenów zieleni urządzonej to jej ochrona przed likwidacją i przeznaczeniem pod inne funkcje, w tym zabudowę..

Na terenach tych dopuszcza się realizację dróg i urządzeń infrastruktury technicznej

Ochrona terenów zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:

- ♦ doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
- ♦ zachowania parków podworskich łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony środowiska, przyrody i zabytków,

- ♦ zakazu realizacji nowej zabudowy, z jednoczesnym dopuszczeniem jedynie remontu i przebudowy istniejących obiektów;
 - ♦ zachowania minimalnej powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszej niż 50 %, a przypadku terenów zainwestowanych, gdzie powierzchnia biologicznie czynna jest mniejsza - zgodnie ze stanem istniejącym,
 - przestrzegania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowywaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.
- 5) symbolem ZC – tereny cmentarzy, w tym tereny stanowiące rezerwę pod ich planowane powiększenie. Dopuszcza się sytuowanie zabudowy towarzyszącej cmentarzom, typu: kaplica, dom pogrzebowy, budynki administracji cmentarza. Na terenach tych dopuszcza się realizację dróg i urządzeń infrastruktury technicznej
- 6) symbolem W – wody śródlądowe, rzeki, ciekі, stawy, z dopuszczeniem urządzeń rekreacji nadwodnej, infrastruktury wodnej lub innej związanej retencją, realizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa wodnego. Dopuszcza się urządzenia infrastruktury technicznej.

8 PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

8.1 Cele środowiskowe i przyjęte standardy a kierunki rozwoju przestrzennego gminy

Głównym celem środowiskowym przyjętym w Studium jest zapewnienie nienaruszalności podstawowych elementów układu obszarów przyrodniczych.

Podstawą tego układu są zespoły leśne, doliny rzeczne, tereny podmokłe, park, tereny obiektów z zielenią o specjalnych funkcjach (jak ujęcie wody, cmentarze, itp.), które objęte są ochroną z mocy prawa.

Ochronie, poprzez zapisy Studium, podlega generalnie cały zasób przyrodniczy gminy. Studium wymienia wszystkie obszary i obiekty chronione z mocy Ustawy o ochronie przyrody. Są to:

- obszary Natura 2000,
- projektowany Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- pomniki przyrody.

W związku z istniejącym zainwestowaniem występującym na tych terenach oraz wydanymi decyzjami administracyjnymi dopuszczającymi zabudowę pozostawia się funkcje zgodną ze stanem istniejącym.

Poza terenami chronionymi omawiany, projekt Studium, wyznacza na terenach dotychczas niezainwestowanych nowe funkcje o różnym przeznaczeniu. Przekształcenie części terenów otwartych w tereny zainwestowane będzie następować etapami poprzez realizację ustaleń zawartych w kolejno sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów. Miejscowe plany powinny być zgodne z projektem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zadaniem projektu studium jest wyznaczanie ogólnych zasad i kierunków zagospodarowania terenów gminy z uwzględnieniem wzajemnego powiązania funkcji względem siebie oraz wprowadzenie zapisów minimalizujących potencjalne konflikty przestrzenne oraz możliwe negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Przypuszcza się, że dotychczasowe oddziaływania na środowisko i krajobraz zostaną utrzymane na zróżnicowanym lecz ogólnie zadowalającym poziomie. Należy pamiętać, że wraz ze wzrostem urbanizacji nieunikniony jest wzrost presji na środowisko przyrodnicze i dotychczasowe zagospodarowanie trudno jest w sposób dosłowny i szczegółowy określić

wielkość i charakter oddziaływań jakie powstaną w związku z realizacją planowanych inwestycji. W takich przypadkach można się kierować metodami oceny odporności środowiska na degradację oraz rozpoznaniem jego zdolności do regeneracji, na podstawie danych określonych między innymi w opracowaniach ekofizjograficznych.

8.2 Oddziaływanie na strukturę przyrodniczą gminy, Korytarze ekologiczne

Nie prognozuje się zagrożeń dla środowiska przyrodniczego a przede wszystkim dla terenów objętych formami ochrony przyrody, dużych kompleksów leśnych i łąkowych oraz doliny rzek Bug i Fiszor wraz z dopływami w związku z realizacją ustaleń projektu Studium. Projekt studium określa wyłączenie z intensywnego zagospodarowania dolin rzecznych, a dopuszcza jedynie ich zagospodarowanie ekstensywne w formie łąk, zieleni wypoczynkowej, terenów spacerowych oraz niezbędnych elementów infrastruktury, dróg i obiektów hydrotechnicznych, pod warunkiem, że nie zaburzają ciągłości i funkcji przyrodniczych doliny rzeki Bug jako korytarza ekologicznego.

W dolinie rzeki Bug, Studium sankcjonuje istniejącą zabudowę mieszkaniową i letniskową, nie wyznaczając dodatkowych terenów. Tereny podmokłe, lasy łęgowe, oczka wodne i starorzecza należy według zapisów projektu Studium zachować jako naturalne siedliska. Na terenach leśnych wyznacza funkcje : ekologiczną, gospodarczą, krajobrazową i lokalnie rekreacyjną poza obszarami Natura 2000.

Lasy gminy Zabrodzie w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego. Na terenach tych dopuszcza się realizację obiektów służących gospodarce leśnej oraz urządzeń infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne), w tym także linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej i dostępu radiowego. Dopuszcza się także pozostawienie, istniejących obiektów budowlanych innego typu, bez możliwości ich rozbudowy. Studium na części terenów leśnych dopuszcza zmianę sposobu użytkowania i ich zabudowę. Dotyczy to niewielkiej powierzchni leśnej położonej w sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej.

Studium dopuszcza dolesienia jednak nie wyznacza konkretnych terenów, pozostawiając wskazanie miejsc do zalesienia, w planach zagospodarowania przestrzennego

Ustalenia studium, pozwolą na zachowanie cennych przyrodniczo terenów. Zostaną zachowane i utrzymane pozytywne oddziaływania generowane przez wyżej wymienione tereny, a przede wszystkim: specyficzny mikroklimat wytwarzający się poprzez obecność cieków, zbiorników wodnych oraz terenów zieleni, korzystne przewietrzanie terenów zabudowy, ochrona i dalszy rozwój bioróżnorodności, pochłanianie szkodliwych substancji, a wydalanie tlenu. Pozytywny wpływ terenów zieleni i zbiorników wodnych będzie się przejawiał również poprzez korzystny odbiór przestrzeni i tworzenie tożsamego krajobrazu, a co za tym idzie zjawisko to sprzyjać będzie regeneracji sił psycho-fizycznych mieszkańców oraz podniesie wartość i jakość zamieszkania.

Wyraźny podział terenu gminy na część wschodnią i zachodnią, których granicą jest trasa ekspresowa S8 (na znacznej części dodatkowo „podkreślona” wysokimi na 5-6m ekranami akustycznymi) ma pewien wpływ na wzajemne powiązania ekologiczne obszarów. Na odcinku Radzymin – Skuszew znajdują się dwa przejścia ekologiczne dla zwierząt oraz wiele przepustów podziemnych, przy czym na terenie gminy Zabrodzie położone jest jedno z nich: pomiędzy wsiami Niegów i Zazdrość. Łączy ono korytarz północny i umożliwia zwierzętom przejście pomiędzy kompleksami leśnymi na północ od Mostówki z obszarem podmokłym w rejonie Młynarzy i dalej doliny Bugu. Nie rekompensuje to jednak faktu wyraźnego podziału w środowisku, zwłaszcza z uwagi na ilość i wysokość ekranów akustycznych. Drugą przeszkodą liniową jest istniejąca linia kolejowa Warszawa (Tłuszcz) – Ostrołęka.

Rzeka Bug wraz z tarasem zalewowym tworzy ciąg główny - korytarz ekologiczny o skali ponad regionalnej, związany ze środowiskiem bagienno wodnym. Korytarz ten pomiędzy miejscowościami Józefów (gm. Dąbrówka) i Młynarze w gminie Zabrodzie rozdziela się na

dwa ramiona. Jedno z nich to dolina rzeki Fiszor, drugi ciąg leśno – wydmy ciągnący się od wsi Słopsk poprzez Gaj, Mostówkę, aż po Puszcę Kamieniecką.

Studium wskazuje na:

- ♦ utrzymania ciągłości i wzmocnienia struktur biologicznie czynnych: lasów, zadrzewień i zakrzewień o charakterze naturalnym, łąk i mokradeł, cieków i zbiorników wodnych, z wykluczeniem lub znacznym ograniczeniem rozwoju zabudowy w tych miejscach;
- ♦ zapewnienia czystości środowiska (powietrza, wody, gruntu, powierzchni ziemi),
- ♦ ograniczenia dla nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie korytarzy ekologicznych.

Projekt Studium ogranicza zabudowę w wyznaczonych korytarzach i w ich sąsiedztwie, nie wszędzie jednak jest to możliwe, ze względu na wcześniejsze decyzje administracyjne m.in. w rejonie miejscowości Gaj czy Zazdrość gdzie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W związku z realizacją projektu Studium zostaną jednocześnie zachowane niektóre negatywne oddziaływania. Najważniejsze z nich to problem zanieczyszczenia środowiska, w tym głównie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gleb oraz powietrza, poprzez przedostawanie się do środowiska spalin, ścieków i hałasu pochodzących z lokalnych dróg komunikacji na terenie gminy.

Na stan powietrza atmosferycznego największy wpływ ma obecnie emisja zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych systemów grzewczych w istniejących zakładach usługowych, lokalnych kotłowniach i budynkach mieszkalnych, które wykorzystują jako opał tradycyjne paliwa stałe.

8.3 Prognozowane nowe oddziaływania na środowisko i krajobraz

Realizacja projektu studium może spowodować powstanie nowych oddziaływań na środowisko. Przypuszcza się, że największe znaczenie będą mieć tereny aktywności gospodarczych, planowanych na wyznaczonych terenach. Powstanie terenów aktywności gospodarczych tj terenów usługowo-produkcyjnych UP i terenów usługowo-technicznych UT, które w swoim założeniu obejmują wiele form i rodzajów działalności może powodować ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych głównie ze wzrostem emisji zanieczyszczeń do środowiska, mimo stosowania się do przepisów ochrony środowiska. Za korzystne uznaje się w projekcie studium celowe oddalenie tych terenów od istniejącej zabudowy mieszkaniowo-usługowej i wyznaczenie nowych terenów lokalizacji poza obszarami mieszkaniowymi. Uciążliwość obiektów realizowanych w zakresie terenów aktywności gospodarczych jest nieunikniona, jednak jej skutki można niwelować za pomocą odpowiednich działań, które wskazuje projekt studium. Wymagana jest koordynacja działań na wielu płaszczyznach, w tym między innymi usprawnienie infrastruktury technicznej, zastosowanie odpowiednich technologii proekologicznych, usprawnienie systemu komunikacji, stosowanie zieleni izolacyjnej itp.

Prognozuje się, że na terenach przeznaczonych pod lokalizację w/w funkcji, które zazwyczaj wiążą się z budową wielu kubaturowych obiektów, tworzeniem rozległych terenów o utwardzonej nawierzchni kosztem terenów biologicznie czynnych, bezpowrotnemu zniszczeniu ulegnie wierzchnia warstwa gleby. Towarzyszyć będą temu zwiększone negatywne presje na roślinność i świat zwierzęcy. Inne potencjalne oddziaływania związane będą z emisją spalin, pyłu i hałasu oraz możliwym przenikaniem zanieczyszczeń substancjami ropopochodnymi z obszarów, na których znajdować się będą zbiorniki i dystrybutory paliw czy chociażby place parkingowe. Możliwe są również zmiany klimatu lokalnego przez podniesienie temperatury i ograniczenie siły wiatrów. Należy dążyć do

redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, ilości ścieków i odpadów oraz ich właściwej utylizacji. Stosować nowoczesne, proekologiczne technologie. Zabezpieczać powierzchnie nieutwardzone przed przenikaniem do gleb szkodliwych substancji. Nie składować większej ilości odpadów, a ścieki i wody opadowe z terenów dystrybucji paliw muszą podlegać podczyszczaniu przez separatory.

Straty te należy jednak uznać za nieuniknione w związku z rozwojem przestrzennym terenów aktywności gospodarczych. **Będą to oddziaływania stałe, skumulowane, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu miejscowym, a pod względem trwałości oddziaływania częściowo odwracalne.**

Tereny przewidziane pod lokalizację funkcji mieszkaniowej oraz usługowej stymulują natężenia ruchu kołowego, a tym samym emisji spalin oraz wzrostu zagrożenia hałasem. Według ocen WIOŚ, w granicach powiatu Wyszaków, a więc również na terenie gminy, nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy szkodliwych substancji w powietrzu planowany w projekcie Studium rozwój tras komunikacyjnych na terenie gminy najprawdopodobniej nie będzie stanowił istotnego zagrożenia środowiska. Ponadto modernizacja drogi krajowej nr 8 - dostosowanie do drogi klasy "S" - znacznie usprawniła ruch, a zastosowane urządzenia ochrony środowiska znacznie zmniejszyły jej uciążliwość.

Reasumując duże znaczenie dla łagodzenia negatywnych skutków i zachowanie dobrego stanu środowiska przyrodniczego będzie miała planowana w studium realizacja nowej sieci infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim regulacja gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenach wsi, które stanowiły dotychczas poważne źródło zagrożeń wielu komponentów środowiska (gleby, wody powierzchniowe i podziemne). Ponadto projekt studium zaleca przebudowę elementów systemu melioracji dla zachowania odpowiednich stosunków wodno-gruntowych na terenach gdzie przewiduje się nowe zainwestowanie. Odpowiedniego zagospodarowania i zabezpieczeń wymagają nowe tereny znajdujące się w zasięgu występowania Głównego zbiornika wód podziemnych, ze względu na zagrożenie infiltracją zanieczyszczeń do wód podziemnych.

Projekt studium wyznacza tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej według zasad opartych na modelu gospodarki nastawionej na zachowanie walorów ekologicznych cennych terenów przyrodniczych zlokalizowanych w sąsiedztwie terenów rolnych.

8.4 Oddziaływania na obszary Natury 2000

Projekt Studium uwzględnia obszary Natura 2000, znajdujące się na terenie gminy Zabrodzie. Plany zadań ochronnych, dla obszarów zawierają obowiązkowe zalecenia co do możliwości zagospodarowania tych terenów jak i ograniczenia dla lokalizacji inwestycji położonych w bezpośredniej bliskości chronionych obszarów czy nawet w ich granicach. Ponadto zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko istnieje obowiązek przeprowadzenia procedury ocen oddziaływania na środowisko dla obszarów Natura 2000, dotyczący nie tylko inwestycji planowanych w obrębie samego obszaru, ale także znajdujących się w najbliższym jego sąsiedztwie oraz wszystkich innych które mogłyby mieć negatywny wpływ na walory przyrodnicze obszaru. Studium formułuje zasady ochrony obszarów natura 2000

Studium nie wprowadza nowych funkcji na obszary naturalne, sankcjonuje jedynie stan istniejący. Dopuszcza zabudowę jako uzupełnienie już istniejącej. Planowane zagospodarowanie nie będzie miało więc znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar naturalny.

Na terenie gminy w obszarach Natura 2000 funkcjonują obszary zabudowy mieszkaniowej MU, zabudowy rekreacyjnej i letniskowej ML, zabudowy mieszkaniowo letniskowej MNL, oraz w kilku miejscach usługowo – mieszkaniowej UM i w jednym miejscu usługowo-produkcyjnej.

Bliskość obszarów zabudowanych sprawia ryzyko występowania negatywnych oddziaływań związanych z penetracją terenu przez mieszkańców i użytkowników terenów sąsiadujących z obszarami Natura 2000.

Oznakowanie i informacja o występowaniu takich obszarów i przedmiocie ochrony skutkuje dbałością użytkowników o odwiedzany obszar. Nie jest to jednak przedmiotem Studium.

8.5 Zalecenia dla ochrony obszarów Natury 2000

Ogólne zalecenia dla ochrony głównych typów siedlisk przyrodniczych zawarte są w planach ochrony i nie muszą wiązać się ze stosowaniem zakazów. W wielu przypadkach może się okazać, że kontynuacja dotychczasowego sposobu użytkowania terenu jest warunkiem utrzymania danego typu siedliska pół naturalnego w określonym stadium sukcesji. Obowiązek przeprowadzenia procedury ocen oddziaływania na środowisko dla obszarów Natura 2000, wynikający z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczyć powinien nie tylko inwestycji planowanych w obrębie samego obszaru, ale także w najbliższym jego sąsiedztwie oraz wszystkich innych które mogłyby mieć negatywny wpływ na jego walory przyrodnicze.

Poniżej sformułowano ogólne zalecenia ochronne dla obszarów Natura 2000, jednak szczegółowe zapisy i ograniczenia znajdują się w planie zadań ochronnych i są podstawowym źródłem informacji o zasadach gospodarowania na obszarze „Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu PLB140001, specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska PLH140011, specjalny obszar ochrony siedlisk Wydmy Lucynowsko Mostowieckie PLH140013..

Na obszarze SOO Natura 2000 „Dolina Dolnego Bugu PLB140001” stwierdzono obecność 39 gatunków ptaków będących przedmiotem ochrony obszaru, wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 20 gatunków regularnie występujących nie wymienionych w wyżej wymienionym Załączniku (Ptaki Migrujące). Dane z SDF dotyczą całego obszaru Natura 2000 i wymagają weryfikacji w odniesieniu do poszczególnych fragmentów obszaru i poszczególnych gatunków.

Wg SDF największe zagrożenie dla awifauny stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki oraz zabudowa doliny. Oprócz tego: zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000.

Zakres ochrony ptaków i zasady gospodarowania na obszarze powołanym w ramach systemu Natura 2000 OSO „Dolina Dolnego Bugu” również pociąga za sobą pewne ograniczenia jak i wymusza pewne zabiegi ochrony czynnej. Podstawą funkcjonowania OSO jest zasada równoważności ochrony przestrzeni życiowej ptaków i gospodarki na tym obszarze. Mowa jest tu o zachowaniu bądź odtwarzaniu określonego typu krajobrazu lub jego elementów niezbędnych dla określonych gatunków ptaków w zaspakajaniu ich wymogów gniazdowania, żerowisk czy noclegowisk. Podział gatunków na grupy związane z określonym typem krajobrazu jest w wielu przypadkach czysto umowny, ponieważ wiele z nich korzysta z siedlisk reprezentowanych w odmiennych krajobrazach, bądź to równocześnie, bądź też w różnych fazach swego cyklu rocznego i powinien zostać utworzony

indywidualnie na podstawie szczegółowej analizy gatunków pojawiających się stale lub przelotnie na obszarze Natura 2000 „Dolina Dolnego Bugu”. Proponowane zasady gospodarowania siedliskami dla ptaków jezior i innych typów zbiorników wody, pojawiających się na obszarze OSO są bardzo różnorodne i powinny być sformułowane szczegółowo nie tylko w planie ochrony dla tego obszaru, ale powinny także być uwzględnione w innych działaniach wspomagających np. przy zabiegach ochrony przeciwpowodziowej.

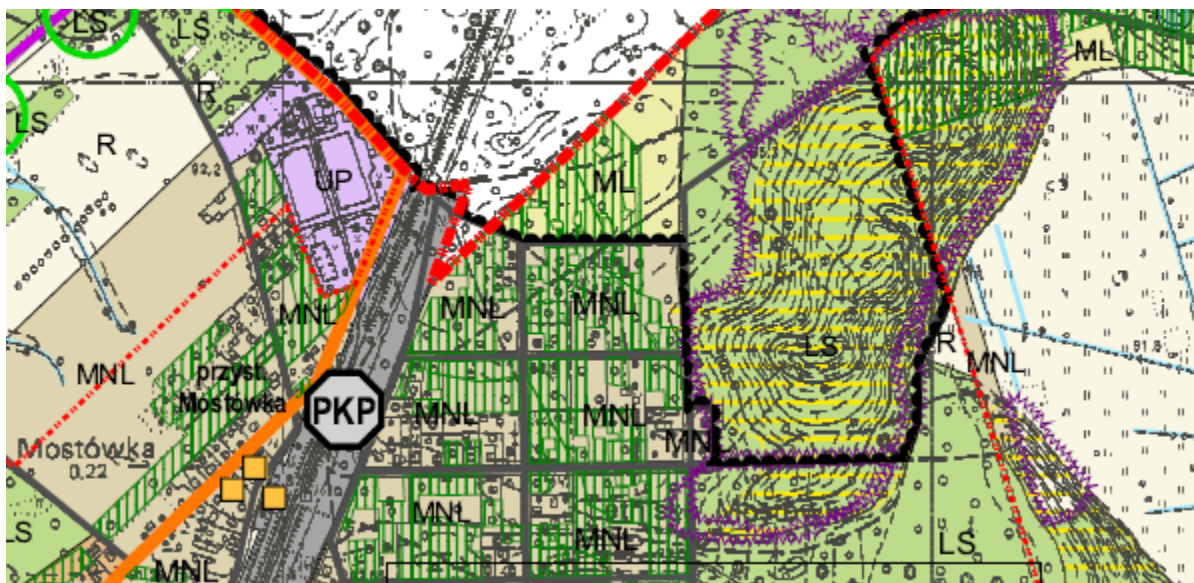
Na specjalnym obszarze ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska - PLH 140011, szczególnie cenne są łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych, związanych z siedliskami wilgotnymi. Jest to jeden z najważniejszych obszarów ochrony ichtiofauny w Polsce oraz stanowisko rzadkich gatunków roślin. W obrębie Ostoi występują cztery rodzaje siedlisk o znaczeniu priorytetowym.

Największe zagrożenie stwarzają obwałowania i odcinanie starorzeczy od współczesnego koryta rzeki. Oprócz tego: zanieczyszczenie wód, melioracje, tamy zaporowe, trasy szybkiego ruchu, przebudowa drzewostanów w kierunku monokultur sosnowych, kłusownictwo. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000.

W przygotowaniu jest inwentaryzacja przyrodnicza Obszaru na podstawie której nastąpi weryfikacja terenowa w stosunku do stopnia reprezentatywności poszczególnych gatunków. Docelowo określony ma zostać właściwy stan ochrony oraz określone zagrożenia dla gatunku i jego siedlisk, a także wskazane działania ochronne, które powinny być dostosowane do liczebności gatunku.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie- PLH 140013, obejmuje kompleks wydm porośniętych murawami psammofilnymi, wrzosowiskami oraz zbiorowiskami borowymi rozciągający się między Mostówką a Lucynowem. W gminie Zabrodzie znajduje się niewielki, południowo wschodni fragment obszaru Są to tereny leśne. Plan zadań ochronnych wskazuje ochronę terenów leśnych.

Część obszaru Natura 2000 (68,690 ha) obejmują lasy Nadleśnictwa Drewnica. Wykonany dla nich Plan Urządzenia lasu na lata 2008 - 2017, został poddany ocenie oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania. W granicach obszaru planuje się zabiegi gospodarcze. W prognozie Oddziaływania na środowisko sporządzonej do planu, stwierdzono pozytywny wpływ oddziaływania planu na przyrodę w granicach obszaru OZW. Poniższy rysunek pokazuje lokalizację zabudowy w rejonie Obszaru Natura 2000 "Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie"

Rysunek 3 Fragment rys. Studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego..."

Planowane w Studium zagospodarowanie terenów w obrębie obszarów Natura 2000 jest tylko adaptacją stanu istniejącego. Studium dopuszcza inwestowanie w terenach na które wydano decyzje administracyjne, warunkując jednak zapewnieniem ochrony przedmiotów dla których Obszar powołano

Natomiast zagospodarowanie terenów sąsiadujących z obszarami Natura 2000 może mieć potencjalny wpływ na przedmioty ochrony dla których wyznaczono obszary.

Wyznaczony teren pod funkcje produkcyjne i techniczne we wschodniej części gminy położony jest w odmiennym terenie fizyczno – geograficznym.. Na etapie studium można jedynie stwierdzić, że kierunki rozwoju przestrzennie -funkcjonalnego gminy, zwiększenie terenów inwestycyjnych również w sąsiedztwie Obszarów Natura 2000 nie będą mieć znaczącego wpływu na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych oraz na cele ochrony w obszarach.

Charakter i rozmiar i zasięg przestrzenny tych oddziaływań będzie zweryfikowany w niezbędnej dla przedsięwzięć przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko. Należy przy tym pamiętać, że naczenie oddziaływania powinno się rozważać się w kontekście integralności obszaru i spójności sieci (w tym jego połączenia z innymi obszarami), biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru, zdefiniowane w planach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Należy pamiętać, że zawsze celem ochrony jest „utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony” przedmiotów ochrony w danym obszarze Natura 2000. Warto mieć na względzie, że znaczenie oddziaływania ocenia się dla każdego gatunku/siedliska Natura 2000 stanowiącego przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000, osobno - w kontekście ich stanu ochrony wyrażonego konkretnymi parametrami i wskaźnikami, a także w stosunku do celów ochrony postawionych względem tych siedlisk/gatunków. Przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 jest każdy gatunek/siedlisko przyrodnicze, wymieniony w SFD obszaru przekazany przez Polskę Komisji Europejskiej.

8.6 Oddziaływania na zdrowie i warunki życia ludzi

W związku z ustaleniami projektu studium nastąpi uporządkowanie układu funkcjonalno-przestrzennego, systemu komunikacji oraz innych elementów mających pośredni lub bezpośredni wpływ na życie lokalnej ludności. Warunki życia ludzi powinny ulec poprawie w związku z realizacją nowych terenów mieszkaniowych oraz utworzenia nowych miejsc pracy na terenach o dobrej lokalizacji przestrzennej i korzystnym skomunikowaniu. Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej uwzględniona została na podstawie również wyboru odpowiednich dobrych warunków gruntowo – wodnych oraz klimatycznych co wpłynie pozytywnie na jakość

warunków zamieszkiwania. Tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą mogą wpłynąć pozytywnie na lokalny rynek pracy, a dzięki dobremu połączeniu komunikacyjnemu pozwoli na otwarcie rynku pracy dla okolicznych miejscowości.

8.6.1 Zanieczyszczenie powietrza

Zanieczyszczenie powietrza w gminie pochodzi - oprócz zanieczyszczenia ze źródeł znajdujących się poza terenem gminy - głównie z procesów spalania związanych z ogrzewaniem pomieszczeń oraz ze źródeł komunikacyjnych.

W celu zmniejszenia uciążliwości komunikacji samochodowej dla powietrza studium przewiduje:

- modernizację układu komunikacyjnego,
- ograniczenie ruchu samochodowego w obrębie terenów mieszkaniowych,
- zwiększenie ruchu rowerowego, • ograniczenie funkcji uciążliwych.

W zakresie ogrzewania studium nie wskazuje nowych rozwiązań. Zakładane 100procentowe pokrycie potrzeb w zakresie dostaw gazu i energii elektrycznej zapewnia warunki do eliminowania indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach stałych.

Prognoza i ocena wpływu na środowisko

Przyjęte w studium kierunki stwarzają korzystne dla środowiska perspektywy ograniczenia zanieczyszczeń powietrza zarówno ze źródeł stacjonarnych jak też źródeł komunikacyjnych. Realizacja zakładanych kierunków będzie mieć trwały, długookresowy pozytywny wpływ na środowisko.

8.6.2 Klimat akustyczny

W celu ochrony środowiska przed hałasem w studium określono następujące kierunki działań:

W bezpośrednim otoczeniu drogi S8 i linii kolejowej (orientacyjnie do odległości ok. 100 m bez zabezpieczeń) nie powinno się lokalizować obiektów związanych ze stałym i wielogodzinnym przebywaniem dzieci i młodzieży, a zabudowa mieszkaniowa powinna być projektowana z zabezpieczeniami, zapewniającymi osiągnięcie w pomieszczeniach warunków akustycznych zgodnych z polską normą (np.: stosowanie okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, specjalne kształtowanie elewacji, stosowanie ekranów i gęstej zieleni).

Inwestorzy powinni być informowani o możliwości wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Korzystnym rozwiązaniem z punktu widzenia ochrony środowiska jest przeznaczenie terenów w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów generujących nadmierny hałas pod usługi. Mniej wrażliwe na uciążliwość hałasu obiekty usługowe ekranują wówczas położone w drugiej linii zabudowy tereny mieszkaniowe. Lokalnie w budynkach mieszkalnych i usługowych najbardziej narażonych na hałas może zaistnieć konieczność zastosowania przegród zewnętrznych o wysokiej izolacyjności np.: okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej.

Prognoza i ocena wpływu na środowisko

Przewidziane w studium kierunki działań stwarzają kompleksowe ramy dla ograniczenia hałasu w środowisku i ochrony warunków życia, w tym na terenach chronionych - mieszkaniowych.

Realizacja ww. kierunków przyczyni się do trwałej, długookresowej poprawy warunków klimatu akustycznego w gminie.

Studium uwzględnia ograniczenia dla zagospodarowania wzdłuż drogi ekspresowej S8, wynikające z analiz prowadzonych w ramach oceny oddziaływania na środowisko dla budowy trasy. W strefie oddziaływania studium przewiduje tereny usług i eliminuje obiekty i funkcje chronione. Tereny zabudowy mieszkaniowej chronione będą urządzeniami ochrony środowiska, realizowanymi zgodnie z decyzją o środowiskowych warunkach realizacji przedsięwzięcia. Istniejąca zabudowa mieszkaniowa, znajdująca się w strefach negatywnego oddziaływania drogi S8, będzie chroniona ekranami akustycznymi.

8.6.3 Zagrożenie odpadami

Gmina Zabrodzie nie dysponuje terenem pod urządzenie własnego składowiska odpadów stałych. Zasadnicze działania w zakresie ochrony środowiska przed odpadami powinny zmierzać do ograniczenia ich ilości i rodzajów na etapie powstawania. Działania w tym zakresie nie mieszczą się w kategorii gospodarki przestrzennej.

Dotychczas gospodarka odpadami odbywa się zgodnie z Programem gospodarki odpadami dla gminy Zabrodzie, przyjętym w 2005 r.

1 stycznia 2012 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zakłada ona przejęcie od lipca 2013r. przez gminę obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych. Ustawa ta ma na celu spełnienie wymogów Unii Europejskiej dotyczących sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych. Gminy muszą dostosować się do nowej ustawy najpóźniej do połowy 2013 r.

Prognoza i ocena wpływu na środowisko

Powyższe ustalenia, w powiązaniu z ustaleniami szczegółowymi omówionymi wcześniej gwarantują uzyskanie trwałego, długookresowego korzystnego efektu w zakresie ochrony środowiska w dziedzinie gospodarki odpadami.

8.7 Prognozowane oddziaływania ustaleń Studium na środowisko, a w szczególności na tereny chronione

Projekt studium nie zakłada znaczących zmian przestrzennych powodujących ograniczenia w ochronie istniejących terenów chronionych, co oznacza iż ewentualny negatywny wpływ na tereny chronione wskutek powstania nowych inwestycji, utrzyma się na obecnym poziomie. Największe znaczenie ma przeznaczenie nowych obszarów pod lokalizację funkcji rekreacyjnej i mieszkaniowej, których działalność jeśli nie będzie objęta kontrolą wdrażania odpowiednich zabezpieczeń, może skutkować zwiększeniem presji na środowisko. Na terenie opracowania zostają zachowane wszystkie cenne tereny zieleni, siedlisk naturalnych, zbiorniki i cieki wodne oraz tereny upraw rolniczych.

Na obszarze gminy Zabrodzie projekt Studium uznaje wymóg wytyczenia następujących stref i obszarów chronionych:

- ◆ ochrony konserwatorskiej,

- ◆ linii elektroenergetycznych wraz z pasem technologicznym,
- ◆ linii sieci gazowej wysokiego ciśnienia,
- ◆ gminna oczyszczalnia ścieków
- ◆ ujęcia wody
- ◆ obszarów oraz upraw leśnych,
- ◆ użytków rolnych,
- ◆ lasy ochronne
- ◆ cmentarzy,
- ◆ całej zlewni rzeki Bug, Fiszor",
- ◆ Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu PLB140001,
- ◆ Specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska PLH140011,
- ◆ Specjalny obszar ochrony siedlisk Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie PLH140013
- ◆ ograniczenie zabudowy oraz wstrzymanie procesu inwestowania na terenach zagrożonych powodzią,

8.8 Prognoza wpływu ustaleń projektu studium na poszczególne tereny

Prognoza wymaga zidentyfikowania, na tyle na ile pozwala elastyczność zapisów studium, charakteru przewidywanego oddziaływania poszczególnych terenów i ich ustaleń na środowisko. Realizacja ustaleń projektu studium przyniesie ze sobą określony typ zagospodarowania i związane z nim przekształcenia.

Na podstawie wykonanej identyfikacji typów oddziaływań na środowisko przyrodnicze dokonano waloryzacji terenów funkcjonalnych w zależności od elementów środowiska, na które będzie oddziaływać ich zagospodarowanie. W ten sposób wydzielono grupy jednostek, w których na skutek realizacji planu nastąpią istotne oddziaływania pozytywne lub negatywne. Uwzględniono również tereny, na których obecnie występują istotne oddziaływania, a realizacja Studium nie będzie prowadzić do zmiany tego stanu.

Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń planu na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- ◆ intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- ◆ czasowości trwania oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne),
- ◆ zasięgu przestrzennego (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne),
- ◆ trwałości oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, przejściowe, możliwe do rewaloryzacji)

Tabela 1. Zestawienie - poglądowa prognoza skutków wpływu ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie na środowisko przyrodnicze

symbole jednostek	Prognozowane wpływy na elementy środowiska									Wnioski
	powietrze	rzeźba terenu i krajobraz	wody powierzchniowe	wody podziemne	gleby	klimat	warunki życia ludzi	zwierzęta	zielen	
<u>MU</u> -			+/-	+/-	-	+/-	+	-	-	tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej Tereny istniejącej zabudowy o niskiej intensywności. Charakter zabudowy zróżnicowany, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa. W postaci funkcji uzupełniającej dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych, zieleni urządzonej, a także dróg i parkingów. Są to tereny, na których nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkiwania, uporządkowanie lub stworzenie nowej uporządkowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej, wzbogacenie sektora usług. Jednocześnie nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby, zanik jej walorów produkcyjnych i zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Wzrośnie ilość powstających ścieków, odpadów i spalin. Ponadto wzrośnie ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych z działalnością usługową. Wielkość wymienionych wpływów będzie zależeć od intensywności zainwestowania i rodzaju prowadzonych na tym terenie usług. Będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne.

UM	-	+/-	+/-	-	+	-	-	tereny zabudowy usługowej, o szeroko rozumianej funkcji w zakresie: handlu (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m2), ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji, kultury, turystyki i sportu, hotelarstwa, gastronomii, łączności, obsługi nieruchomości, pośrednictwa finansowego, administracji, drobnej wytwórczości, a także siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą (biura), salony sprzedaży, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych. Dopuszcza się zachowanie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu. Dopuszcza się także realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej i bliźniaczej). Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne). Na terenach tych nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na rozległych powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową. Będą to oddziaływania stałe, o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne. Na terenie tym nastąpi negatywny wpływ na życie biologiczne spowodowany powstaniem zabudowy działalności wytwórczej i usługowej. Może nastąpić wzrost emisji zanieczyszczeń – głównie ścieków, odpadów i spalin. Będą to stałe oddziaływania negatywne, o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym. W związku z planowanym charakterem nowych inwestycji mogą następować istotne oddziaływania na środowisko.
MN/L	-	-	+/-	+	-	+/-	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej i letniskowej, a także usług służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności, towarzyszących i uzupełniających funkcję podstawową takich jak: handel detaliczny (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m²), ochrona zdrowia i opieka społeczna, edukacja, kultura, obsługa nieruchomości, turystyka i sport, gastronomia, łączność (poczta,	

										telekomunikacja). Dopuszcza się
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------------------

										pozostawienie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu. Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne). Tereny te będą miały pozytywny wpływ na warunki życia ludzi w związku ze stworzeniem odpowiedniego zaplecza turystyki, wypoczynku i dla rekreacji. Nastąpi również zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru i wprowadzenie zieleni towarzyszącej. Będą to stałe, pozytywne oddziaływania o zasięgu lokalnym i niewielkiej intensywności ze względu na niewielkie powierzchnie terenów. ponieważ część terenów znajduje się w obszarze Natura 2000 , konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

U	-		+/-	+/-	-		+	-	-	tereny zabudowy usługowej, o szeroko rozumianej funkcji w zakresie: handlu (z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m²), ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji, kultury, turystyki i sportu, hotelarstwa, gastronomii, łączności, obsługi nieruchomości, pośrednictwa finansowego, administracji, drobnej wytwórczości, a także siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą (biura), salony sprzedaży, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów, masarnie oraz parkingi. Dopuszcza się zachowanie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych o innym przeznaczeniu, w tym: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.. Na terenach tych nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na rozległych powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową. Będą to oddziaływania stałe, o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne. Na terenie tym nastąpi negatywny wpływ na życie biologiczne spowodowany powstaniem zabudowy przemysłowej i usługowej. Może nastąpić wzrost emisji zanieczyszczeń – głównie ścieków, odpadów i spalin.. W związku z planowanym charakterem nowych inwestycji mogą następować istotne oddziaływania na środowisko.
---	---	--	-----	-----	---	--	---	---	---	--

UP	-		+/-	+/-	-		+	-	-	tereny usługowo–produkcyjne, zabudowa o wielofunkcyjnym przeznaczeniu: siedziby firm prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: produkcji i przetwórstwa przemysłowego i rzemieślniczego, budownictwa, handlu detalicznego i hurtowego, ochrony zdrowia, hotelarstwa, gastronomii, transportu, spedycji, logistyki, gospodarki magazynowej, poczty i telekomunikacji, administracji, pośrednictwa finansowego, obsługi technicznej i naprawy pojazdów mechanicznych, sprzedaży paliw do pojazdów oraz szeroko rozumianych usług dla innych podmiotów gospodarczych i ludności, a także zakłady i bazy, w których ta działalność jest prowadzona oraz usługi recyklingu. Na terenach tych dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej (bez możliwości rozbudowy) z założeniem jej docelowej wymiany na zabudowę usługową lub produkcyjną. Jako funkcję uzupełniającą wskazuje się urządzenia infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizację, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne Na terenach tych nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na rozległych powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową. Będą to oddziaływania stałe, o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne. Na terenie tym nastąpi negatywny wpływ na życie biologiczne spowodowany powstaniem zabudowy przemysłowej i usługowej. Może nastąpić wzrost emisji zanieczyszczeń – głównie ścieków, odpadów i spalin.. W związku z planowanym charakterem nowych inwestycji mogą następować istotne oddziaływania na środowisko.
UT	-/+		+	+	+		+			Tereny urządzeń zaopatrzenia w wodę, energię, gaz, obiektów i urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków, obiektów i urządzeń gromadzenia odpadów stałych, stacje uzdatniania wody . Są to obiekty i tereny o ważnych funkcjach dla zapewnienia odpowiednich warunków życia mieszkańców. Na tereny oczyszczalni ścieków możliwe jest negatywne oddziaływanie na środowisko w postaci emisji substancji złośliwych i aerozoli, hałasu, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz powstawania osadów ściekowych, które wymagają odpowiedniej utylizacji. Większość omawianych oddziaływań jest możliwa jedynie w

									warunkach awaryjnych. Istnienie oczyszczalni ścieków w ogólnym bilansie jest bardzo korzystne dla poprawy czystości środowiska i redukcji zanieczyszczeń. Lokalizacja oczyszczalni ścieków nie powinna powodować istotnych, negatywnych oddziaływań na warunki życia mieszkańców. Nie przewiduje się powstawania nowych oddziaływań na środowisko przy zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania wymienionych inwestycji	
UO	+				-		+	-	-	tereny zabudowy usług oświaty i sportu, takiej jak: żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie. Obszary obecnie zainwestowane oraz nowe, przeznaczone pod inwestycje oraz rozbudowę istniejących (dobudowa sal gimnastycznych, basenów itd.) Na terenach tych nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową. Będą to oddziaływania stałe, o małej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne poprzez zagospodarowanie części powierzchni zielenią.
UK			+/-		-		+	-	-	tereny zabudowy usług kultury i kultu religijnego, tereny obecnie zainwestowane i przeznaczone pod zabudowę usługową kultury i kultu religijnego. Tereny te będą miały pozytywny wpływ na warunki życia ludzi w związku ze stworzeniem odpowiedniego zaplecza kulturalnego Na terenach tych nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową.
R		+			+	+	+			obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej – grunty orne, łąki i pastwiska, sady oraz nieużytki rolne, tereny dolin rzek: Bug i Fiszor oraz innych mniejszych cieków wodnych, ciągi powiązań przyrodniczych. Na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolem R obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej (za wyjątkiem budynków mieszkalnych będącej elementem zabudowy zagrodowej), usługowej, usługowo-produkcyjno oraz ferm hodowlanych powyżej 60 DJP*.. Studium

* Współczynniki przeliczeniowe sztuk zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (DJP) określają przepisy odrębne.

										dopuszcza realizację ścieżek turystycznych - pieszych i rowerowych, a także szkółek jazdy konnej. Dopuszcza się wprowadzenie nowej zabudowy zagrodowej - przy powierzchni gruntów nie mniejszej niż średnia gospodarstwa rolnego w gminie. Dopuszcza się także pozostawienie, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejących obiektów budowlanych. Studium nie wskazuje terenów do zalesienia, jednak takie działania dopuszcza; możliwość zalesienia gruntów rolnych niskich klas: V i VI, zostanie określona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Są to tereny, na których nastąpi zachowanie lub wzrost walorów krajobrazu związanych z wprowadzeniem elementów przyrodniczych. Nastąpi zachowanie lub rewitalizacja biologicznie czynnej warstwy glebowej. Ponadto zwiększy się możliwość pochłaniania CO₂ i produkcji tlenu przez wprowadzoną roślinność, polepszenie warunków siedliskowych drobnej fauny i introdukcji roślin. Zostanie zachowana szata roślinna w postaci łąk, niekiedy o dużych walorach przyrodniczych. Będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i o zasięgu miejscowym.
Ls	+					+	+	+	+/-	Obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej. Tereny te, w formie rozproszonej, występują na obszarze całej gminy. Wyznacza się dla tych terenów funkcje: ekologiczną, gospodarczą, krajobrazową i lokalnie rekreacyjną. Lasy gminy Zabrodzie w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego. Na terenach tych dopuszcza się realizację obiektów służących gospodarce leśnej oraz urządzeń infrastruktury technicznej (drogi, wodociągi, kanalizacja, sieci elektroenergetyczne, gazowe i telekomunikacyjne), w tym także linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej i dostępu radiowego. Dopuszcza się także pozostawienie, istniejących obiektów budowlanych innego typu, bez możliwości ich rozbudowy. Tereny leśne wpływają pozytywnie na warunki życia ludzi. Mają one stałe pozytywne oddziaływania o zauważalnej intensywności i zasięgu

										ponadlokalnym
ŁP	+	+				+	+	+	+	– tereny zieleni nieurządzonej, nieużytki, łąki, doliny rzek – tereny zieleni nieurządzonej, łąki, pastwiska, nieużytki rolne w dolinach rzecznych z dopuszczeniem terenowych urządzeń sportu i rekreacji (jedynie terenowe ścieżki rowerowe i spacerowe, przystanie dla turystyki wodnej, boiska o nawierzchni naturalnej) o pozytywnym wpływie na jakość środowiska, krajobraz i funkcjonowanie ekosystemów. Ich istnienie wpływa na wzrost naturalnej retencji wodnej, kształtowanie się prawidłowych stosunków wodnych, łączność ekosystemów i funkcjonowanie powiązań ekologicznych, możliwość pochłaniania CO₂ i produkcji tlenu, zachowanie warunków siedliskowych fauny i introdukcji roślin. Tereny zieleni naturalnej wpływają pozytywnie na warunki życia ludzi. Mają one stałe pozytywne oddziaływania o zauważalnej intensywności i zasięgu lokalnym oraz regionalnym.
ZP		+			+	+	+	+	+	Tereny zieleni parkowej, zieleni urządzonej, zieleni izolacyjnej oraz zieleni nieurządzonej . Tereny, na których nastąpi uporządkowanie obecnych zadrzewień, zachowanie walorów krajobrazu i pozytywnych oddziaływań na stan czystości środowiska i warunki życia ludzi. Na terenach tych nastąpi również zachowanie biologicznie czynnej warstwy gleby oraz utrzymanie warunków migracji drobnej fauny. Będą to oddziaływania stałe, niepowodujące przekształceń i o zasięgu lokalnym.
ZC							+	+	+	Tereny zieleni cmentarnej istniejącej i projektowanej. Tereny aktywne biologicznie, spełniające jednocześnie ważne funkcje społeczne. Rzeźba terenu i budowa geologiczna wskazują, że cmentarze spełniają warunki w zakresie ochrony wód gruntowych. Oddziaływanie niewielkie ze względu na małe powierzchnie, stałe, niepowodujące przekształceń i o zasięgu lokalnym.

W							+	+	+	wody śródlądowe, rzeki, cieki, stawy, z dopuszczeniem urządzeń rekreacji nadwodnej, infrastruktury wodnej lub innej związanej retencją. Dopuszcza się urządzenia infrastruktury technicznej Zbiorniki wodne pełnią ważną, pozytywną rolę w funkcjonowaniu ekosystemów, zwiększają naturalną retencję środowiska i bioróżnorodność na omawianym terenie. Ważna jest ochrona wód powierzchniowych
										przed zanieczyszczeniami, głównie ściekami sanitarnymi i środkami chemicznymi stosowanymi w rolnictwie. Prognozuje się dalsze niewielkie pozytywne oddziaływania zbiorników wodnych na biosferę.
K	-				-			-	-	Tereny obsługi komunikacji samochodowej- parkingi istniejące i projektowane, tereny projektowanych i istniejących dróg publicznych klasy głównej ruchu przyspieszonego, głównej, zbiorczej, lokalnej oraz innych dróg, na których wystąpią oddziaływania związane z ruchem pojazdów samochodowych. Nastąpi pogorszenie stanu aero-sanitarnego w związku z ruchem pojazdów samochodowych. Poziom emisji zanieczyszczeń (SO₂; NO₂, pyłów) może się lokalnie zwiększyć. Ponadto nastąpi zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby i zwiększenie negatywnych presji na świat zwierzęcy. Będą to oddziaływania stałe o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości nieodwracalne.

- wpływ negatywny, + wpływ pozytywny, bez znaku - bez wpływu

8.9 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego na terenie gminy Zabrodzie związane są z wykorzystywaniem, składowaniem oraz transportem substancji niebezpiecznych. Skażenia związane mogą być z awariami w zakładach działalności gospodarczej oraz z wypadkami komunikacyjnymi, mającymi charakter losowy w tym sensie, że mogą one wystąpić bez względu na stosowane zabezpieczenia. Przeciwdziałanie im zmierza zatem do ograniczenia ich prawdopodobieństwa, a także rozmiaru oraz czasu trwania negatywnych skutków.

Zagrożenia awariami z terenów działalności gospodarczej i usługowych zależne będą od rodzaju lokalizowanej działalności oraz od zastosowanych technologii. Zagadnienie to należy rozwiązać na etapie postępowania ocen oddziaływania na środowisko. Ponadto na obszarze gminy zakazuje się:

- ♦ lokalizowania zakładów zaliczonych do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;

- ♦ lokalizowania zakładów zaliczonych do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
- ♦ lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego.

8.10 Zagrożenie powodziowe i zagrożenie osuwaniem się mas ziemi

Studium wskazuje obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzią. Są one zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie rzeki Bug i fragmencie rzeki Fiszor. Dotyczą trzech miejscowości: Młynarze, Słopsk i Niegów.

Regulacje dotyczące braku możliwości realizowania inwestycji na terenach zalewowych zawarto w ustawie Prawo Wodne. Ustawa ta, w celu zapewnienia skutecznej ochrony przeciwpowodziowej, wprowadza bezpośrednie zakazy zabudowy na obszarach wyznaczonych, jako szczególnie zagrożone powodzią. W tym celu opracowano specjalne mapy, uwzględniające tę problematykę i dnia 15.04.2015 roku przekazano samorządom.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%),

oraz obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Ponieważ na obszarze gminy Zabrodzie brak jest wałów przeciwpowodziowych, nie wskazano takich obszarów.

Wskazane jest, aby na terenach, gdzie aktualnie obowiązujące dokumenty planistyczne (plany miejscowe i studium z 2006 r.) dopuszczają działania inwestycyjne, a zabudowa istnieje już od wielu dziesiątek lat (Młynarze, Słopsk i Niegów), znajdujących się jednocześnie w obrębie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego, przystąpić do realizacji odpowiednich zabezpieczeń przeciwpowodziowych. Nie jest to jednak inwestycja prowadzona przez gminę (jako lokalny cel publiczny).

W granicach gminy Zabrodzie nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

9 PROGNOZOWANY WPŁYW USTALEŃ STUDIUM NA STAN ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

W związku z realizacją ustaleń projektu studium, które zakładają odpowiednią ochronę dóbr kultury, obiektów i obszarów o wysokich walorach historycznych i archeologicznych, (patrz rozdział nr 5 niniejszego opracowania), nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na stan środowiska kulturowego.

10 ZAGROŻENIA TRANSGRANICZNE

Na terenie objętym opracowaniem projektu studium brak jest instalacji mogących powodować ryzyko wystąpienia poważnych awarii o zagrożeniu transgranicznym.

Zagadnienie to należy rozwiązać szczegółowo na etapie postępowania ocen oddziaływania na środowisko.

11 PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO USTALEŃ STUDIUM

Ocenę możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko zaproponowanych w projekcie studium prezentują poniższe rozdziały 11.1 i 11.2.

Ocenia się, że w zakresie dewastacji terenów biologicznie czynnych (wierzchniej warstwy gleby), działaniami minimalizującym negatywne zjawiska będą między innymi: zastosowanie stosunkowo niskiej intensywności dla zabudowy, wprowadzanie bogatego programu zieleni na tereny mieszkaniowo- usługowe, stosowanie nasadzeń zieleni izolacyjnej, stosowanie gatunków zieleni rodzimej, pozostawianie terenów biologicznie czynnych poza działaniami ingerencji.

W zakresie rozwiązań infrastruktury technicznej, a przede wszystkim modernizacji i rozbudowy sieci w celu polepszenia gospodarki ściekowej, działaniami minimalizującymi negatywne zjawiska będzie między innymi: wykonywanie nowych przyłączy do noworealizowanej sieci kanalizacji, stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków przemysłowych w zakładach produkcyjnych.

W zakresie odpadów, działaniami minimalizującymi negatywne zjawiska będą między innymi: zastosowanie systemu gromadzenia i wywozów na specjalne składowiska przyjmujące odpady z zakładów produkcyjnych, bez możliwości ich dłuższego składowania na terenach do tego nie przeznaczonych, a także kontrola i likwidacja powstających dzikich składowisk odpadów.

W zakresie emisji hałasu, działaniami minimalizującymi będzie budowa pasów zieleni wzdłuż dróg, stosowanie czynnej ochrony przed hałasem w postaci ekranów akustycznych i wałów ziemnych, lokalizacja zabudowy przemysłowo- produkcyjno- składowej na peryferiach miasta z dala od zabudowy mieszkaniowo- usługowej.

11.1 Ogólne zasady ochrony środowiska zawarte w ustaleniach projektu studium.:

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacanie ich walorów ekologicznych i wartości użytkowych, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy.

11.2 Zasady prawnej ochrony przyrody

- ♦ Najbardziej cenne przyrodniczo obszary gminy zostały włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: „Dolina Dolnego Bugu”, „Ostoja Nadbużańska” i „Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie”.
- ♦ Od wschodu do granic gminy sięga Nadbużański Park Krajobrazowy.
- ♦ W obszarze gminy znajdują się drzewa pomniki przyrody - 6 dębów. Niestety część z nich jest w bardzo złym stanie i zapewne w niedługiej przyszłości będą musiały być wycięte.

- ♦ Gmina wchodzi w obszar „Zielonych Płuc Polski”.
- ♦ Statusem ochronnym objęte są lasy gminy Zabrodzie. Weszły one w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „Lasy Warszawskie”, część lasów uznana została jako lasy wodochronne, skupione są one w części wschodniej oraz północno zachodniej gminy.

11.2.1 Zasady ochrony obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

W obszarach Natura 2000 i ich sąsiedztwie można podejmować różnego rodzaju działalność, jeśli nie wpływa ona na stan chronionego obszaru. Nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybicka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałują negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Natomiast zgodnie z art. 33 Ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmować działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- ♦ pogarszać stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000
- ♦ wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000
- ♦ pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Dla obszarów : Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Dolnego Bugu PLB140001 oraz Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie PLH140013. Opracowano plany ochrony Planów zawierają wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które mają dotyczyć eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych do utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W praktyce zachowanie takich terenów, w stanie nie gorszym niż w momencie ich ustanowienia przekłada się na konieczność minimalizacji ingerencji człowieka w wyznaczone tereny. Ograniczenia związane z ochroną obszarów Natura 2000 w założeniu będą tylko w niewielkim stopniu dotyczyć dotychczasowych sposobów zagospodarowania na danym obszarze, bądź w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Nowe inwestycje, jako potencjalne zagrożenie, wymagać będą procedur ocen oddziaływania na wyżej wymienione obszary Natura 2000.

Jako priorytet przyjmuje się ochronę zadrzewień i zarośli łęgowych, (zwłaszcza na obrzeżach Bugu i Fiszora), zagospodarowanie terenów położonych w obszarze Natura 2000 nie może prowadzić do zmian stosunków wodnych.

Podstawowym warunkiem ochrony ostoi i siedlisk gatunków chronionych jest ograniczenie (kontrolowanie) penetracji terenów, zabezpieczenie przed „zadeptaniem” oraz przed zwykłym wandalizmem.

11.2.2 Zasady ochrony pozostałych obiektów posiadających odrębny status prawny oraz pozostałych szczególnych obiektów i obszarów przyrodniczych

11.2.2.1 Zasady ochrony pomników przyrody

Drzewa – pomniki przyrody wymagają 15 metrowej strefy ochronnej, liczonej od pni drzew, z wykluczeniem wszelkich prac ziemnych, zakaz zmian stosunków wodnych w ich otoczeniu. Zabronione jest:

- ♦ wznoszenie obiektów budowlanych i urządzeń stałych, tymczasowych, trwale i nietrwale związanych z gruntem,
- ♦ prowadzenie prac ziemnych,
- ♦ dokonywanie zmian ukształtowania rzeźby terenu.

11.2.2.2 Zasady ochrony obiektów zieleni znajdujących się w rejestrze Konserwatora Zabytków

Warunki gospodarowania w obrębie obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej określa Konserwator Zabytków. Z punktu widzenia ochrony środowiska konieczna jest ochrona i pielęgnacja drzewostanu.

11.2.3 Kierunki ochrony wynikające z położenia w obszarze Zielone Płuca Polski

Idea „Zielonych Płuc Polski” zakłada integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępem cywilizacyjnym. Deklaracja Sejmu RP uznała obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy przestrzegać zasad ekorozwoju. Przekłada się to na działania na rzecz:

- ♦ stworzenia warunków do zachowania i wzmocnienia ekosystemów, ochrony zasobów wodnych i krajobrazowych poprzez:
 - zachowanie naturalnego charakteru rzeki Bug i jej doliny;
 - ochronę powierzchni leśnych oraz zadrzewień śródłąkowych, śródpolnych, przydrożnych, preferowanie zalesień terenów mało przydatnych rolniczo (nieużytków oraz gleb klas V, VI i VIz);
 - ochronę stosunków wodnych oraz zabezpieczenie czystości środowiska (wód, powierzchni ziemi, gruntów) rozległych terenów podmokłych – obszarów retencji wód, terenów źródliskowych i obszarów wododziałowych, ochrona oczek wodnych, starorzeczy, torfowisk;
 - ochronę i wzmocnienie zieleni w obszarze zurbanizowanym;
- ♦ stworzenia warunków do zabezpieczenia czystości środowiska we wszystkich jego elementach poprzez:
 - unikanie lokalizacji przedsięwzięć generujących znaczące emisje zanieczyszczeń powietrza, ścieków, odpadów;
 - kontynuację prowadzonych działań na rzecz prawidłowej gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami.

Kierunki stwarzania warunków do zachowania walorów i wzmocnienia zasobów środowiska, wzmocnienia biologicznie słabych struktur przyrodniczych oraz stymulacji utrzymania czystego środowiska powinny być realizowane przy jednoczesnej aktywizacji gospodarczej zharmonizowanej z wymaganiami środowiska i rozwoju infrastruktury.

11.2.4 Lasy ochronne

Zarządzeniem Nr 22/2005 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia

2005 r. lasy gminy Zabrodzie, przynależne do nadleśnictwa Drewnica, weszły w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „Lasy Warszawskie”. LKP Lasy Warszawskie jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym. Został ustanowiony w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody w lasach oraz edukacji leśnej społeczeństwa.

Decyzją Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2008 r., DL-lp-o233-10/1035/08 część lasów w obszarze gminy Zabrodzie uznana została jako lasy wodochronne, skupione są one w części wschodniej oraz północno zachodniej gminy. Są to:

- ♦ największy w gminie kompleks lasów wodochronnych w uroczysku Dziegciarz, pomiędzy wsiami Płatków i Podgać,
- ♦ drobne fragmenty w uroczysku Kiciny położone nad rzeką Fiszor oraz nad jej dopływami,
- ♦ lasy nadrzeczne rzeki Fiszor na wschód od wsi Młynarze oraz u podnóża skarpy dawnego zakola Bugu, na północ od Niegowa,
- ♦ obszar źródłiskowy w uroczysku Niegów III, na zachód od trasy S8 Warszawa – Białystok między wsiami Głuchy i Niegów.

Na terenie lasów ochronnych obowiązują odpowiednie przepisy ustawy o lasach, w tym zasady prowadzenia gospodarki leśnej określone w przepisach szczegółowych.

11.3 Kształtowanie struktury przyrodniczej gminy, korytarze ekologiczne

Wyraźny podział terenu gminy na część wschodnią i zachodnią, których granicą jest trasa ekspresowa S8 (na znacznej części dodatkowo „podkreślona” wysokimi na 5-6m ekranami akustycznymi) ma pewien wpływ na wzajemne powiązania ekologiczne obszarów. Inwestor trasy – GDDKiA wykonał na odcinku Radzymin – Skuszew dwa przejścia ekologiczne dla zwierząt oraz wiele przepustów podziemnych. Nie rekompensuje to jednak faktu wyraźnego podziału w środowisku, zwłaszcza z uwagi na ilość i wysokość ekranów akustycznych. Drugą przeszkodą liniową jest istniejąca linia kolejowa Warszawa – Ostrołęka.

Rzeka Bug wraz z tarasem zalewowym tworzy ciąg główny - korytarz ekologiczny o skali ponad regionalnej, związany ze środowiskiem bagienno wodnym. Lokalnym ciągiem jest dolina rzeki Fiszor, a także ciąg leśno – wydmy ciągnący się od wsi Słopsk poprzez Gaj, Mostówkę, aż po Puszcę Kamieniecką.

Efektywność funkcjonowania tych korytarzy – ciągów przyrodniczych zależna jest przede wszystkim od:

- ♦ potencjału biologicznego ekosystemów tworzących ciąg przyrodniczy,
- ♦ ciągłości przebiegu i nawiązania do potencjału ekosystemów zasilających.

Główne i lokalne istniejące powiązania ekologiczne, jako trzon systemu przyrodniczego w skali gminy powinny być chronione przed dodatkowym przerwaniem lub osłabieniem.

Przekłada się to na zalecenia:

- ♦ utrzymania ciągłości i wzmocnienia struktur biologicznie czynnych: lasów, zadrzewień i zakrzewień charakterze naturalnym, łąk i mokradeł, cieków zbiorników wodnych, z wykluczeniem lub znacznym ograniczeniem rozwoju w tym miejscu zabudowy;
- ♦ zapewnienia czystości środowiska (powietrza, wody, gruntu, powierzchni ziemi).

11.4 Ochrona walorów krajobrazowych

Obszar gminy Zabrodzie charakteryzuje się dużą różnorodnością krajobrazu. Największym walorem krajobrazowym gminy jest dolina Bugu, z naturalnie meandrującą rzeką, licznymi starorzeczami i wyspami w nurcie, piaszczystymi łachami, skarpami. Drugą grupę walorów stanowią kompleksy leśno – wydmore. Cennym urozmaicheniem rzeźby i krajobrazu są same wydmy, osiągające nawet kilkanaście metrów wysokości.

Warunki ochrony walorów krajobrazowych doliny Bugu oraz rejonów leśnych sprowadzają się do ochrony przed intensywnymi formami zainwestowania, ochrony przed nadmierną antropopresją, ochrony przed zniszczeniem elementów kształujących tożsamość przyrodniczą i krajobrazową tych terenów (np. wód, lasów, zadrzewień, ekosystemów bagiennych).

Cennym urozmaicheniem rzeźby i krajobrazu są wydmy. Będąc zalesionymi, znajdują się przeważnie wewnątrz zwartych kompleksów leśnych. Ustala się ich ochronę przed zainwestowaniem i nadmierną penetracją, za wyjątkiem rejonu wsi Mostówka, gdzie dopuszcza się nową zabudowę. Ochronie podlega również roślinność pokrywająca te formy. Wprowadzanie na nie zabudowy degraduje je, powodując uruchomienie procesów eolicznych. Ochrony wymaga roślinność pokrywająca te formy. Wydmy stanowią słabe siedliska, wybitnie nieodporne na antropopresję.

12 Streszczenie

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę skutków ustaleń oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie. Prognozę opracowano na podstawie analizy projektu studium, opracowania ekofizjograficznego, założeń programu ochrony środowiska, waloryzacji przyrodniczej, informacji o projektowanych inwestycjach oraz materiałów archiwalnych dotyczących charakterystyki i stanu środowiska przyrodniczego na terenie miasta i gminy Zabrodzie.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu studium i sporządzana jest zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza opracowana została w celu dokonania oceny skutków ewentualnych oddziaływań na środowisko, jakie mogą nastąpić w wyniku realizacji ustaleń zmiany studium. Uwzględnia ona wszystkie najważniejsze komponenty środowiska naturalnego i ich wzajemne powiązania.

Zestawienie w prognozie potencjalnych zagrożeń oraz przedstawione przewidywane skutki realizacji studium nie są równoznaczne z likwidacją czy wyeliminowaniem wszelkich zagrożeń dla środowiska, jakie mogą w przyszłości powstać w skutek realizacji inwestycji. Na etapie sporządzania prognozy skutków ustaleń oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania sygnalizuje się możliwość wystąpienia zagrożeń, zaś likwidacja bądź ich zmniejszenie możliwe jest dopiero na późniejszych etapach, np. na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, czy realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Dotychczasowy rozwój przestrzenny gminy Zabrodzie nie wpłynął znacząco na przekształcenia krajobrazu. Jedynie na obszarach powstającej zabudowy nastąpiła degradacja gleb, przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni terenu, likwidacji uległy ekosystemy, zlikwidowane zostały biologicznie czynne powierzchnie, na miejscu których powstała zabudowa i inne powierzchnie utwardzone, przekształceniu uległy również lokalne warunki wodne.

Stan środowiska determinowała również działalność rolnicza oraz produkcyjna. Wraz z rozwojem urbanizacji nastąpił wzrost emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez wytwarzanie odpadów, zrzuty ścieków komunalnych oraz ścieków rolno- hodowlanych co

doprowadziło do przekształceń stanu naturalnego między innymi gleb, wód powierzchniowych i podziemnych czy powietrza. Jednak przekształcenia te o charakterze lokalnym nie wpłynęły negatywnie na ogólny stan środowiska.

Dotychczasowy rozwój zabudowy na terenach gminy Zabrodzie następował etapami rozłożonymi w dłuższym czasie, co pozwoliło na zachowanie ogólnej równowagi w środowisku przyrodniczym oraz w nieznacznym stopniu lokalnie wpłynęło niektóre elementy środowiska. Potwierdzeniem braku istotnych, trwałych zmian w środowisku przyrodniczym są wyniki badań monitoringu prowadzonego przez WIOŚ: *Stan środowiska w woj. mazowieckim w roku 2011, WIOŚ w Warszawie* oraz we wnioskach niniejszego opracowania na temat stanu poszczególnych komponentów środowiska.

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu studium dla gminy Zabrodzie, zostanie ograniczona możliwość dalszego rozwoju gospodarczego i aktywizacja terenów gminy. Zahamowane zostaną działania zmierzające do wprowadzenia ładu przestrzennego i wdrożenia zasad zrównoważonego rozwoju, polegającego na sposobie wdrażania podstaw gospodarowania zapewniającego zachowanie walorów środowiskowych i kulturowych, poprawę warunków życia przez rozwój infrastruktury oraz zapewnienie mieszkańcom i przedsiębiorcom dostępu do usług, a także rozwój funkcji kulturowych i społecznych wsi. Przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w projekcie studium znaczący wpływ miała analiza uwarunkowań przyrodniczych i antropologicznych, wynikających z istniejącego stanu zagospodarowania terenu gminy, a także warunków ekofizjograficznych, w tym rzeźby terenu, budowy geologicznej, wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, szaty roślinnej, surowców mineralnych, obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych oraz podlegających prawnej ochronie wartości kulturowych.

Omawiany projekt studium wyznacza na terenach dotychczas niezainwestowanych nowe funkcje o różnym przeznaczeniu. Przekształcenie części terenów otwartych w tereny zainwestowane będzie następować etapami poprzez realizację ustaleń zawartych w kolejno sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów. Miejscowe plany powinny być zgodne z projektem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie. Zadaniem projektu studium, w kontekście niniejszej prognozy, jest wyznaczanie ogólnych zasad i kierunków zagospodarowania terenów gminy z uwzględnieniem wzajemnego powiązania funkcji względem siebie oraz wprowadzenie zapisów minimalizujących potencjalne konflikty przestrzenne oraz możliwe negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Zadaniem niniejszej prognozy jest zbadanie i wstępna ocena skutków ustaleń zapisów zawartych w projekcie studium pod kątem wpływu na środowisko.

Prognozuje się, że dotychczasowe oddziaływania na środowisko i krajobraz zostaną utrzymane na zróżnicowanym lecz ogólnie zadowalającym poziomie. Należy pamiętać, że wraz ze wzrostem urbanizacji nieunikniony jest wzrost presji na środowisko przyrodnicze i krajobraz samej gminy jak i terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie. Nowe zagospodarowanie choć w pewnym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze będzie równocześnie generować pozytywne zjawiska np. poprzez zwiększenie bazy mieszkaniowej oraz zwiększenie ilości miejsc pracy, podniesienie komfortu obsługi komunikacyjnej miejsc koncentracji wielu funkcji np. usługowo-mieszkaniowych, co poprawi warunki życia ludności lokalnej.

Ograniczenie negatywnych oddziaływań można uzyskać poprzez zastosowanie różnych metod bezpośrednich lub pośrednich ochrony, wprowadzanie działań minimalizujących negatywne oddziaływania na środowisko lub wdrażanie kompensacji przyrodniczej.

Ze względu na specyfikę dokumentu jakim jest studium, dużą jego ogólność - są to jedynie kierunki zagospodarowania - oraz rozległy teren opracowania i dotychczasowe zagospodarowanie trudno jest jednoznacznie określić wielkość i charakter oddziaływań jakie powstaną w związku z realizacją planowanych inwestycji. W takich przypadkach można się kierować metodami oceny odporności środowiska na degradację oraz rozpoznaniem jego

zdolności do regeneracji, na podstawie danych określonych między innymi w opracowaniach ekofizjograficznych prognozując tendencje zmian w środowisku

W związku z realizacją ustaleń projektu studium zostaną zachowane pozytywne oddziaływania istniejących terenów zielonych na terenie gminy, a przede wszystkim terenów objętych formami ochrony przyrody, dużych kompleksów leśnych i łąkowych oraz doliny a rzeki Bug i Fiszor wraz z dopływami.

Zdecydowana większość terenów biologicznie czynnych zostanie zachowana i utrzymana. Pozytywne oddziaływania generowane przez wyżej wymienione tereny, a przede wszystkim: specyficzny mikroklimat wytwarzający się poprzez obecność cieków, zbiorników wodnych oraz terenów zieleni, korzystne przewietrzanie terenów zabudowy, ochrona i dalszy rozwój bioróżnorodności, pochłanianie szkodliwych substancji, a wydalenie tlenu zostanie zachowane. Pozytywny wpływ terenów zieleni i zbiorników wodnych będzie się przejawiał również poprzez korzystny odbiór przestrzeni i tworzenie tożsamego krajobrazu.

W związku z realizacją projektu studium zostaną jednocześnie zachowane niektóre negatywne oddziaływania. Najważniejsze z nich to problem zanieczyszczenia środowiska, w tym głównie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gleb oraz powietrza, poprzez przedostawanie się do środowiska spalin, ścieków i hałasu pochodzących z lokalnych dróg komunikacji na terenie gminy.

Na stan powietrza atmosferycznego największy wpływ ma obecnie emisja zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych systemów grzewczych funkcjonujących w gminie, które wykorzystują jako opał tradycyjne paliwa stałe. Realizacja projektu studium może spowodować powstanie nowych oddziaływań na środowisko. Przypuszcza się, że największe znaczenie będą mieć tereny usługowo-produkcyjne, planowany ich rozwój na wyznaczonych terenach. Projektowanie tych terenów, które w swoim założeniu obejmują wiele form i rodzajów działalności może powodować ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych głównie ze wzrostem emisji zanieczyszczeń do środowiska. Zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko, stosowanie przepisów ochrony środowiska na pewno ograniczy zasadniczo negatywne oddziaływanie. Za korzystne uznaje się w projekcie studium celowe oddalenie tych terenów od istniejącej zabudowy mieszkaniowo-usługowej i wyznaczenie nowych terenów lokalizacji poza terenami chronionymi.

Prognozuje się, że na terenach przeznaczonych pod lokalizację funkcji produkcyjnych, gospodarczych, które zazwyczaj wiążą się z budową wielu kubaturowych obiektów, tworzeniem rozległych terenów o utwardzonej nawierzchni kosztem terenów biologicznie czynnych, bezpowrotnemu zniszczeniu ulegnie wierzchnia warstwa gleby. Towarzyszyć będą temu zwiększone negatywne presje na roślinność i świat zwierzęcy. Inne potencjalne oddziaływania związane będą z emisją spalin, pyłu i hałasu oraz możliwym przenikaniem zanieczyszczeń substancjami ropopochodnymi z obszarów, na których znajdować się będą zbiorniki i dystrybutory paliw czy chociażby place parkingowe. Możliwe są również zmiany klimatu lokalnego przez podniesienie temperatury i ograniczenie siły wiatrów. Należy dążyć do redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, ilości ścieków i odpadów oraz ich właściwej utylizacji. Stosować nowoczesne, proekologiczne technologie. Zabezpieczać powierzchnie nieutwardzone przed przenikaniem do gleb szkodliwych substancji. Nie składować większej ilości odpadów, a ścieki i wody opadowe z terenów dystrybucji paliw muszą podlegać podczyszczaniu przez separatory. Straty te należy jednak uznać za nieuniknione w związku z rozwojem przestrzennym terenów aktywności gospodarczych. Będą to oddziaływania stałe, skumulowane, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu miejscowym, a pod względem trwałości oddziaływania częściowo odwracalne.

Tereny przewidziane pod lokalizację funkcji mieszkaniowej oraz usługowej powodują zwiększeniem natężenia ruchu kołowego, a tym samym emisji spalin oraz wzrostu zagrożenia hałasem. Oceny WIOŚ-u, które wykazały, że na terenie gminy nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy szkodliwych substancji w powietrzu, planowany w projekcie studium system obsługi komunikacji na terenie gminy najprawdopodobniej nie będzie stanowił istotnego zagrożenia na pojawienie się dodatkowych presji na środowisko.

Ponadto zmodernizowana i wyposażona w urządzenia ochrony środowiska droga S8, znacznie zmniejszyła swoją uciążliwość.

Duże znaczenie dla łagodzenia negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego będzie miała planowana w studium realizacja nowej sieci infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim regulacja gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenach wsi, które stanowiły dotychczas poważne źródło zagrożeń wielu komponentów środowiska (gleby, wód powierzchniowych i podziemnych).

Projekt studium uwzględnia i wyznacza granicę Obszarów Natury 2000, znajdujących się na terenie gminy Zabrodzie. Studium nie wprowadza nowego zagospodarowania na Obszar.

Realizacja projektu studium uporządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną, system komunikacji oraz innych elementów mających pośredni lub bezpośredni wpływ na życie lokalnej ludności. Warunki życia ludzi powinny ulec poprawie w związku z realizacją nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych powstaniu nowych miejsc. Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej uwzględniona została na podstawie wyboru odpowiednich warunków ekofizjograficznych co wpłynie pozytywnie na jakość warunków zamieszkiwania.

Największe znaczenie ma aktywizacja nowych obszarów pod lokalizację terenów działalności gospodarczej, jeśli będzie realizowana zgodnie z wymogami ochrony środowiska z odpowiednimi zabezpieczeniami, nie będzie miała znaczącego wpływu na środowisko.

Na podstawie wykonanej identyfikacji typów oddziaływań na środowisko przyrodnicze dokonano waloryzacji terenów funkcjonalnych w zależności od elementów środowiska, na które będzie oddziaływać ich zagospodarowanie. W ten sposób wydzielono grupy jednostek, w których na skutek realizacji planu nastąpią istotne oddziaływania pozytywne lub negatywne.

W poszczególnych dziedzinach i komponentach środowiska prognozę wpływu można podsumować następująco:

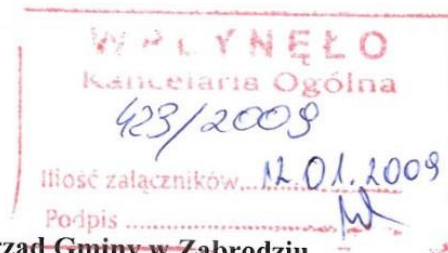
Dziedzina, komponent środowiska	Prognoza oddziaływania
Powierzchnia ziemi - rzeźba terenu	Oddziaływanie niewielkie. Istotne formy rzeźby – głównie doliny, wydmy (poza wydumą w obszarze "Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie") – są włączone w system terenów przyrodniczych i tym samym poddane ochronie.
Powierzchnie biologicznie czynne	Studium z jednej strony wskazuje nowe tereny zainwestowania, co spowoduje w ogólnym bilansie powierzchni zmniejszenie terenów czynnych biologicznie, w drugiej – wskazuje relatywnie wysokie wskaźniki powierzchni biologicznie czynnych, jako wytyczne do planów miejscowych, co pozwoli zachować odpowiedni odsetek tych terenów na obszarach urbanizacji.
Gleby	Studium ogranicza przestrzeń zajęta pod produkcję rolną w porównaniu ze stanem istniejącym. Rolnicza przestrzeń produkcyjna zostanie zmniejszona do około 40% powierzchni gminy.
Wody powierzchniowe	Studium zachowuje sieć hydrograficzną gminy. Ustalenia w zakresie inżynierii stwarzają warunki do prawidłowej ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami i przyczynią się do poprawy stanu czystości.
Wody podziemne	Ustalenia w zakresie kanalizacji stwarzają warunki do pełnego wyposażenia gminy w sieć kanalizacyjną, co przyczyni się do dalszej poprawy jakości wód podziemnych.
Klimat, w tym warunki przewietrzania.	Wpływ na warunki klimatyczne mieć będzie charakter lokalny.

Powietrze	Prognozuje się, że wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza związany z rozwojem przestrzennym gminy (głównie ze źródeł grzewczych oraz komunikacyjnych), będzie w miarę upływu czasu równoważony poprzez rozwój systemu drogowego, sprzyjający wzrostowi płynności ruchu i skróceniu podróży, wzrost udziału proekologicznych środków transportu (kolej, rower, komunikacja publiczna). W zakresie ogrzewania pełne wyposażenie gminy w sieć gazową oraz elektroenergetyczną będzie w dalszym ciągu sprzyjać wykorzystywaniu do ogrzewania nośników energii charakteryzujących się niskimi wskaźnikami emisji.
Roślinność	Studium zachowuje istniejące tereny leśne i łąkowe, a ponadto ustalając względnie wysokie wskaźniki powierzchni biologicznie czynnych dla terenów zainwestowanych, stwarza warunki do ochrony zieleni na terenach zabudowanych oraz wzbogacenia szaty roślinnej na nowourbanizowanych terenach dotychczas użytkowanych rolniczo.
Świat zwierzęcy	Studium zachowuje i chroni ponadlokalne szlaki migracji zwierząt, związane głównie z dolinami cieków oraz zachowuje tereny leśne i łąkowe będące miejscami bytowania fauny.
Obszary prawnie chronione; Natura 2000	nie planuje się ingerencji w obszary
Klimat akustyczny	Część gminy będzie pod wpływem hałasu komunikacyjnego związanego z drogą ekspresową S8. Studium uwzględnia wymagania ochrony środowiska przed hałasem, w tym wynikające z „Raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko”. Lokalnie mogą wystąpić konflikty związane z prowadzeniem nowych dróg w sąsiedztwie terenów chronionych, w tym terenów mieszkaniowych. Rozwiązywanie tych konfliktów będzie następować w trakcie projektowania dróg, które – jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – będą poddane ocenie oddziaływania na środowisko. W analizowanym studium nie stwierdza się sytuacji ewidentnie konfliktowych,
	które wymagałyby zmiany proponowanych ustaleń lub innej lokalizacji planowanych dróg i ulic.
Zagrożenie odpadami	Nie przewiduje się zagrożeń środowiska w tej dziedzinie.
Zagrożenie polami elektromagnetycznymi	Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania.
Zabytki i dobra kultury	Wszystkie zabytki i dobra kultury występujące na analizowanym terenie są zachowywane i poddane ochronie.

PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY w WARSZAWIE
ul. Żelazna 79, 00-875 Warszawa
tel./fax. (0 22) 629-56-01, 626-80-34

Warszawa, dnia

06. LUT. 2009

Urząd Gminy w Zabrodziu
ul. Wł. St. Reymonta 51
07-230 Zabrodzie

Opinia sanitarna ZNS. 711- 221-1/09.MK

Na podstawie art. 58 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) oraz art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985r. *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (D. U. z 2006r., Nr 122, poz. 851 z późn. zm.), Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie, po zapoznaniu się z wnioskiem z dnia 14.01.2009r. Urzędu Gminy w Zabrodziu (pismo znak: L.dz.P.Ś.I.7320/09/2009) dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie **ustala zakres prognozy oddziaływania na środowisko**, która powinna

1. Zawierać:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym
- nazwisko osoby lub osób sporządzających prognozę

2. Określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

- c) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, w szczególności na zdrowie ludzi, wodę i powietrze

3. Przedstawić:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

(kopię Uchwały Rady Gminy pozostawiono w aktach sprawy)

Otrzymuje:

1. adresat
2. a/a

z up. Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego w Warszawie
Kierownik Oddziału Zapobiegawczego
Wadzu Sanitarnego
inż. Barbara Romanowska

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE**

RDOŚ-14-WOO-7041-133/09/bs

p. Korybalski
p. Szymanski

WPLYNĘŁO
Kancelaria Ogólna
524/2009
Ilość załączników 23.02.2009
Podpis
Warszawa, dnia 17 lutego 2009 r.

**Wójt Gminy Zabrodzie
ul. Wł. St. Reymonta 51
07-230 Zabrodzie**

UZGODNIENIE

Na podstawie art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), w związku z pismem z dnia 14.01.2009 r., znak Ldz.P.Ś.I.7320/08/2009 w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zabrodzie ustaliam:

- zakres prognozy oddziaływania na środowisko zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227),
- stopień szczegółowości – należy przedstawić wpływ założeń i planowanych przedsięwzięć uwzględnionych w przedmiotowym projekcie studium na wszystkie formy ochrony przyrody chronione z mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.), a w szczególności na cele ochrony oraz zagrożenia uwzględnione w Standardowych Formularzach Danych obszarów Natura 2000:
 - Dolina Dolnego Bugu PLB 140001,
 - Wydmy Lucynowsko – Mostowieckie PLH 140013,
 - Ostoja Nadbużańska PLH 140011.

Należy uwzględnić szlaki migracji zwierząt oraz istniejące pomniki przyrody.

**REGIONALNY DYREKTOR
Ochrony Środowiska w Warszawie**

Aleksandra Atłowska